

EVROPSKA UNIJA
S PREDSEDOVANJEM
DO PREPOZNAVNOSTI

IZSELJENSTVO
PROBLEMATIČNA
NIZKA RODNOST

DEMOKRACIJA

SANJE SO REALNOST

Slovenski narod,
slovenski državljani in
Republika Slovenija
praznujemo 15-letnico
samostojnosti in
neodvisnosti.

ISSN 1408-0494

INTERVJU

Dr. Franc Perko

Ne morejo se sprijazniti z resnico

www.demokracija.si/knjigarna

Iz arhivov slovenske politične policije

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. **Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik.** Obseg: 512 strani. Format: 17x22,5 cm. Trda vezava. **Cena: 5.000,00 SIT/20,86 EUR**

Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. **Avtor: Tone Kuntner.** Obseg: 72 strani. Format: 13,5x22,5 cm. Trda vezava. **Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR**

Med svobodo in rdečo zvezdo **USPEŠNICA**

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. **Avtor: Dušan S. Lajovic.** Obseg: 347 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava. **Cena: 6.200,00 SIT/25,87 EUR**

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja.

Avtor: Milan Zver. Obseg: 125 strani.

Format: 15x21 cm. Brošura.

Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Od osvobodilnega boja do banditizma

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. **Avtor: Albert Svetina.** Obseg: 367 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava. **Cena: 6.700,00 SIT/27,95 EUR**

Okopi

Politični razvoj slovenske države od leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša.** Obseg: 309 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava. **Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR**

Premiki

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. Prodana v več kot 61.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša.** Obseg: 363 strani. Format: 15,5x23,5 cm. Trda vezava. **Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR**

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu. **Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak.** Obseg: 144 strani. Format: 11x16 cm. Trda vezava. **Cena: 4.990,00 SIT/20,82 EUR**

Državna ureditev Republike Slovenije

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. **Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik.** Obseg: 376 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava. **Cena: 8.500,00 SIT/35,46 EUR**

Reci **halo** in zgodilo se bo!

halo

Vsak mesec do 3.000 SIT bonusa!*

**brezplačni
SMS-i ob
polnitvi**

**možnost
izbire
tarife**

**storitve
Vodafone
live!**

live!

NOVO

**SONY ERICSSON J230i
19.900 SIT**

- radio FM
- budilka, koledar
- polifonična zvonjenja
- zvočnik za prostoročno telefoniranje
- priložene stereo slušalke

**TELEFON
vodafone live!**

**NOKIA 3220
24.900 SIT**

- vgrajena digitalni fotoaparati in videokamera
- EDGE
- odjemalec elektronske pošte
- brskalnik XHTML
- polifonična zvonjenja
- melodije zvonjenja s svetlobnimi učinki

simobil

vodafone

Ujemi svet

*Predplačniški uporabniki Halo lahko odlej prejemanje mesečne bonuse, če so vključeni ali registrirani v Halo Bonus Klub, če je minilo najmanj šest mesecev od njihove prve aktivacije računa Halo in so v prejšnjem mesecu polnili svoj račun z najmanj 2500 SIT. Najvišji možni mesečni bonus je 3.000 SIT, saj je višina bonusa odvisna od prej naštetih kriterijev. Brezplačne SMS-e prinaša vsako polnjenje računa Halo z vrednostno kartico 2500 SIT in 5000 SIT. Več informacij o brezplačnih SMS-ih, o vključitvi in registraciji v Halo Bonus Klub, ter o višini mesečnih bonusov dobite na www.simobil.si, na brezplačni telefonski številki 080 40 40 40 ter na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Ponudba telefonov velja do prodaje zalog. Vse cene vsebujejo DDV. Si.mobil d.d., Šmartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

UVODNE STRANI

- 9 Od razmisleka k ukrepanju
10 **Pogledi:** Pogumni Kranjci
11 **Kolumna:** Študij kot poklic

POLITIKA

- 12 Koraki do osamosvojitve
14 Premier odgovarjal poslancem
16 Utelesenje dolgoletnih sanj

GOSPODARSTVO

- 18 Nenavadno Toplekovo ravnanje
20 Zapleti v Iskramecu
21 Silovit odboj na borzi!
22 Kam pluje Splošna plovba?

SLOVENIJA

- 24 Finski oklepniki kvalitetnejši
26 Vrenje na Slovenskih železnica

IZSELJENSTVO IN TUJINA

- 28 Slovenski problem je demografija
30 Ohranjanje korenin in ponosa
32 **Tuji tisk:** ZDA izgubljajo
33 **Globus:** Sojenje Huseinu

INTERVJU

- 34 Dr. Franc Perko
38 Janez Lenarčič

NEKOČ IN DANES

- 41 Arheološki zakladi Slovenije
42 **Naši kraji:** Maribor

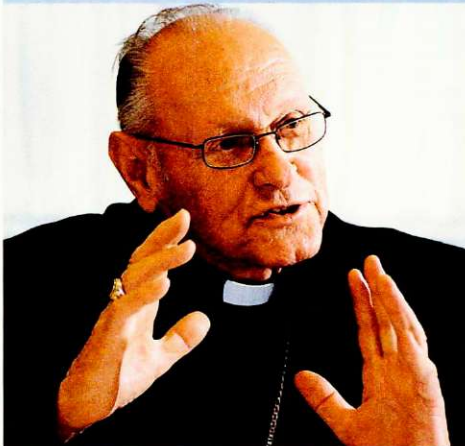
KULTURA

- 46 Ob kresu se poje in igra
47 Celje s šestimi premierami

OGLEDALO

- 48 **Film:** Potopljeni
50 **Avtomobilizem:** Družinski paket
52 **Zdravje:** Če se zaplete pri zdravniku
54 **Šport:** Sprehod po skupinah
56 **Črna kronika:** Tožijo Mladino
58 **Rumeno:** Moore v Sloveniji
60 **TV Kuloar:** Premier in novinar
62 **Kronika časa:** 15 let Slovenije
66 Samokritična prva tožilka

34 Intervju: dr. Franc Perko

Govoril sem o preprostih resnicah, ki pa na žalost nekatere še vedno motijo in se z njimi ne morejo sprijazniti, ker so toliko časa živeli v duhu komunističnih pravlji, saj se, če jim človek pove resnico, kar ustrašijo. Nisem pa pričakoval, da bodo tako živčni odzivi.

16 Utelesenje večstoletnega truda

Nastanek samostojne slovenske države je največji zgodovinski dogodek v vsej naši zgodovini, je na nedavnem srečanju veteranov v Slovenj Gradcu dejal predsednik vlade Janez Janša. Zaradi aktualnosti njegov govor objavljamo v celoti.

18 Nenavadno Toplekovo ravnanje

Rudi Belšak je 27 let iskal pravico na sodišču, generalni direktor Taluma Danilo Toplek pa mu ni pripravljen izplačati pravične odškodnine za izboljšavo, s katero je Talumu prihranil milijarde tolarjev.

22 Kam pluje Splošna plovba?

Slovensko ladjarsko podjetje, ki je bilo nekoč že tik pred propadom, danes posluje z visokim dobičkom. Pred leti se je Splošna plovba znašla v velikih poslovnih težavah in zabredla v gromozanske dolgove. Pred propadom jo je rešila država ...

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven, fotomontaža

Slaba vest preteklosti

Metod Berlec

Govor upokojenega beograjskega nadškofa Franca Perka v Kočevskem rogu še vedno odmeva. Njegova jasna beseda je marsikoga spravila v slabo voljo. Kot pravi Perko v intervjuju za našo revijo, se nekateri resnice še vedno bojijo in se z njo ne morejo sprijazniti. Za kritike njegovega govora je sporno predvsem to, da je očital slovenskim komunistom in OF kolaboracijo s Stalinom in da je domnevno razglasil domobrance za zmagovalce. „Vodstvo partije je bilo pokorno komunističnemu centru Kominterne v Moskvi, pravzaprav Stalinu, ki je prav takrat v Sovjetski zvezi uvedel nezaslišani teror v obrambo svoje oblasti in je pospeševal teror tam, kjer se je partija še bojevala za oblast. Pod njegovim vodstvom so partije po svetu ustanovljale ljudske fronte, v katere so lovili sebi v pomoč tudi druge ljudi. Taka je bila pri nas OF, ki se je v času, ko je Stalin sodeloval s Hitlerjem, imenovala Protiimperialistična fronta ...“ Zgodovinska dejstva Perku pritrjujejo. Slovenski komunisti so v precejšnji meri delovali v skladu z navodili iz Moskve in so domoljubne Slovencev spretno izkoristili za revolucijo. Z Dolomitsko izjavo so si izbojevali monopol znotraj OF in si povsem podredili politične sopotnike. Njihova odgovornost je toliko večja, ker so s pomočjo teroristične VOS že leta 1941 začeli pobijati domoljubne Slovence. V začetku leta 1942 so ubili tudi nekdanjega bana Marka Natlačena, čeprav je le-ta preprečil, da bi seznanili vodilnih komunistov prišli v roke okupatorjev. In v taki situaciji je prišlo do spontanega in tudi organiziranega protikomunističnega odpora, ustanavljanja vaških straž, kasneje domobranstva, sodelovanja z okupatorjem in bratomornega boja. Tu se pojavi tudi odgovornost protikomunistične strani, ki je bila v ta položaj potisnjena, hkrati pa se ji v dani situaciji ni uspelo ustrezneje odzvati. Glede očitkov, da je Perko domobrance razglasil za zmagovalce, pa moramo biti natančni in imeti pred očmi, kaj je v resnici kot duhovnik rekel. „Za nas kristjane velja pravilo: Niso zmagovalci tisti, ki delajo nasilje nad drugimi in ponižujejo človeko-

vo dostojanstvo. Pravi zmagovalci so tisti, ki so kakor Kristus znali sprejeti žrtev, ne da bi žrtvovali drugega. Tu pred nami in po mnogih krajih slovenske domovine ležijo taki zmagovalci, ki jih je Bog kot mučence za vero, resnico in pravico sprejel v svoje kraljestvo resnice, pravičnosti in miru.“ O domobrancih torej ni govoril neposredno, ampak posredno. In o tem, kar katoliška vera uči že 2000 let; to je, da se raje žrtvuješ, kot da bi nekomu vzel življenje. Seveda je njegove besede mogoče interpretirati tudi drugače. Dejstvo pa je, da so jih številni izvzeli iz konteksta in zlorabili. V Sloveniji je za mnoge medije, komentatorje in politike še vedno spornejši stavek ali dva v nekem govoru kot pomor več kot 12.000 ljudi. V isti sapi, ko opravičujejo Mitjo Ribičiča, ki je osumljen genocida, napadajo nadškofa Perka, ki ima nedvomno v marsičem prav. Seveda bi se slednji moral zavedati, da bodo njegove stavke izvzeli iz konteksta in jih zlorabili. Nedvomno je mogoče poboje v Kočevskem rogu uvrstiti med najhujše, kar se je zgodilo slovenskemu narodu v njegovi zgodovini. Spomin na ta zločin mora ostati v slovenski zavesti kot nekaj, kar se ne sme ponoviti. Tega ne moremo odpraviti z nekaj všečnimi floskulami o preteklosti in prihodnosti. Kljub poskusom tranzicijske levice, da bi z zlorabo Perkovega govora spravila v zadrego vladajočo stranko, ji to ni uspelo. Predsednik vlade Janez Janša se namreč dobro zaveda, da se opozicija zaradi pomanjkanja alternativnih programov zateka v preizkušene partijske vzorce iz preteklosti, s katerimi so dolga leta blatili drugače misleče.

Glede na to, da smo bili Slovenci v času druge svetovne vojne razklani, desetletja po njej pa je komunistični režim s tem nadaljeval, je šele demokratizacija in zmaga Demosa na volitvah pomenila delni prelom s takšnim stanjem in postopno uveljavljanje normalnih demokratičnih standardov. Slovenska osamosvojitev, predvsem pa vojna za Slovenijo je točka, na kateri smo se Slovenci vsaj za kratek čas poenotili. In na tem moramo graditi, hkrati pa ohranjati različnost, ki je del vsake demokratične družbe. **D**

V isti sapi, ko opravičujejo Mitjo Ribičiča, ki je osumljen genocida, napadajo upokojenega nadškofa Franca Perka, ki ima nedvomno v marsičem prav.

Srebrnina

Aleksander Škorc

Gospod Glažek je peljal na sprehod družinsko srebrnino. Držal jo je za roko, srebrnina pa se je oglašala "uee, uee, uee". Mimo je prišel prijazen stric in vzkliznil: "Joj, kako ljubeč otročiček! Je deklica?"

"Aha!" je kriknil Glažek. "Pa te imam, v Slovenca preoblečeni belgijski pedofil umazani! Sedaj boš končno dobil svoje! So ti všeč deklice, kaj?!" Nemudoma je naložil srebrnino v taksi, jo poslal na varno, strica pa odvedel v opustelo hišo. Nato je poklical prijateljico Lučka in ta se je pojavila v dveh trenutkih. Vsa rdečelična in zasopla je takoj prepoznala nastali položaj: "Umazani pedofil! So ti všeč dečki, kaj? Te ni nič sram? Kako moreš izvajati svojo nagnusno spolno prakso in hkrati mirno hoditi med poštenimi ljudmi? Si ti sploh človek?!"

"Morda je res človek, a Slovenec zagotovo ni. Stavim, da ne piješ cvička," je Glažek zatulil v prestrašeno obličje. "Tudi kadiš zagotovo ne. Namesto da bi bil zgled našim otročičkom, se raje bolno naslajaš ob njih nedolžnih podobah. In ob vseh možnostih, ki jih ponuja današnja družba, moraš biti ravno pedofil?! Mar ne moreš biti pošten tat avtomobilov, ropar sakralnih objektov ali kaj podobnega? Nič, Lučka, kar odrezati bo treba. Primi to svinjarijo!"

Lučka si je nadela kirurško rokavico in previdno prijela, saj so jo opozorili, da se mrtvih ptičev ne sme prijemat z golo roko. Previdno tipajoči prijem pa je povzročil, da se je ptič nepričakovano in krepko zganil, zganilo pa se je tudi Lučkino srčje: "Veš kaj, Glažek, kaj ko bi mu dala še eno možnost. Mislim celo, da bi ga bilo mogoče spreobrniti. Za kakšnega pol leta ga vzamem k sebi in stavim, da naredim iz njega spodobnega človeka."

"No, če ti tako praviš. Hm, saj je pravzaprav tudi vzgojno dati komu še eno možnost, se ti ne zdi? Mladina bi tako dobila lep zgled, kar naj bi bilo tudi bistvo vsega, mar ne? Zgledno vzgojiti mladež, mislim ... Ampak tako poceni se ne bo izmazal. Naj dokaže, da je Slovenec. Vsak dan naj popije dva litra cvička in pokadi dve škatli cigaret brez filtra. In čez pol leta, če boš seveda zadovoljna z njim, ga čaka zaključni izpit. V dokaz, da se je spreobrnil, mi bo moral prinesiti na primer, sliko brezjanske Marije z otrokom. Če bo vse opravil brez napake, bo očiščen, oproščen in kot tak primeren zgled našim otročičkom, sicer mu rezanje ne uide. Si slišal, pedofil, nemarni!! Uh, kako naporno. Na, Lučka, cukni ga malo. Imaš kakšen čik?"

H-umor

»Ne moremo se znebiti vtisa, da gre za več kot zgolj izigravanje zakona, da gre za poskus destabilizacije in ukinitve avtonomije študentskih organizacij, ki bi jih očitno vlada in vladajoča koalicija želeli kaznovati za njihovo glasnost.«

(Poslanka LDS Majda Širca je prepričana v brezmadežnost nikoli zadovoljnih študentskih manipulatorjev.)

»Trst so nam vzeli, morja ne damo.«

(Protestniki proti plinskim terminalom v Tržaškem zalivu ne želijo, da z izgubljenim Trstom odplava še slovensko morje.)

»Niti Hrvati niti mi nismo krivi, da moramo med sabo zarisati mejo.«

(Zunanji minister Dimitrij Rupel meni, da je za mejo med Slovenijo in Hrvaško kriv nekdo tretji.)

»Nismo se razlikovali po političnem prepričanju in na neki način je bila pravzaprav sreča, da smo bili amaterji.«

(Nekdanji podpredsednik Demosove vlade dr. Jože Mencinger je prepričan, da so v prekucnih časih amaterji najboljše rešitev.)

»Delamo z lokalnim prebivalstvom, morate razumeti, da bo to res vaše vozilo.«

(Direktor finske Patrie Jorma Wita korpi daje zagotovilo, da oklepniki, ki jih je izbralo obrambno ministrstvo, ne bodo le finski. Titovo načelo »tujega nočemo, svojega ne damo« torej odpade.)

»To so Srbi, ki so sprejeli rimskokatoliško vero, pravih Hrvatov je hudičevo malo.«

(Poslanec Zmago pl. Jelinčič ne ve točno, ali imamo za južne sosede Hrvate ali Srbe.)

»Saj bi me žena zmlela, če bi se odločil za kaj takega!«

(Pomočnik ravnatelja Srednje šole Postojna Metod Abrahamsberg ima res tehten razlog, da se ne odloči za kandidaturo za postojnskega župana.)

»Ker mi je kakšna ura odpadla. Da sem bil 'frej' ta čas.«

(Dramski igralec in profesor na AGRFT Janez Hočevar Rifle razlaga, zakaj je podprl študentske demonstracije.)

Bralkam in bralcem želimo prijetno praznovanje petnajstletnice samostojne države Republike Slovenije.

Sporni napis se poslavlja

Govorimo seveda o napisu na Sabotinu nad Solkanom. Kamni, ki so še nedavno sestavljali znameniti napis, ležijo te dni – kot sicer že nekajkrat – razmetani. No, tokrat se zdi, da so njegovi nasprotniki vendarle nekoliko resneje ukrepali, saj naj bi bil eden od njih omenjeno zemljišče najel, nato pa »na svojem« kamenje razmetal. V zvezi s tem se nemalokrat omenja ime nekdanjega državnoborskega poslanca, a slednji zadeve žal ni želel komentirati. Bistveno pa je, da Sabotin spet dobiva podo-
bo, ki si jo zasluži.

Sabotin je torej še vedno pri-
zorišče srditega, a tudi močno
patetičnega ideološkega boja. »Naš Tito« je tako pred časom za nekaj ur postal »Naš Fido«, dru-
gič »Naš Tigr«, vedno znova pa je bil tako rekoč čez noč vrnjen v prejšnjo obliko. Lokalni prebivalci predstavljaju in razmetavanju kamnov šaljivo pravijo »Sabotin Rolling Stones Open«. A kot kaže, se utegne »odprto prvenstvo« v kratkem končati, saj ga nameravata Gorici v čezmejnem projektu preurediti v park miru.

»Naš Tito« na Sabotinu počasi izginja.

Da nasprotniki napisa prihajajo z desnega, zagovorniki pa z levega političnega brega, verjetno ni treba poudarjati. Kljub vsemu pa je nenavadno, da kar nekaj slednjih prihaja iz vrst mladih zamejskih Slovencev, ki so za časa maršalovega življenja še vlekli palec. Tako se manipulacija z naivnimi, ki so sistemu nasledili v preteklosti, nadaljuje v današnji čas in celo v prihodnje rodove. Ob tem se zdi, da se je nadškof Perko v pridigi pod Krenom upravičeno vprašal, do kdaj bo miselnost komunističnega totalitarizma vladala nad slovenskih narodom. Čeprav simboličen in na prvi pogled nedolžen napis hvalnice totalitarnemu voditelju je namreč lahko izraz nezacelejenih ran iz preteklosti. Da jih imajo starejši borci, je bolj (a vendar ne povsem) razumljivo, saj človek na stara leta težko spremeni svoje prepričanje, čeprav je le-to zmotno. A da z njimi zastrupljajo svoje otroke, je milo rečeno podlo. P. A.

Modrosti tedna

»Dobrih diktatorjev ni. So samo slabi in zelo slabi.«

(Poljski disident in urednik Adam Michnik)

»Nobena revolucija ne prinaša demokracije.«

(Iranski novinar Akbar Gandži)

»Krščanska smrt slovenske domobranske narodne vojske bo šla z nami skozi vso zgodovino in nas varovala. Le pozabiti je ne smemo. To je ena od stvari, ki je nikakor ne smemo pozabiti.«

(Publicist Justin Stanovnik)

»Predvsem je jasno: dokler bodo škofje blagoslavljali vsak kič in vsako, še tako neestetsko rešitev, tako dolgo krajevna Cerkev ne bo spoštovala navodil iz Vatikana.«

(Teolog dr. Ivan Štuhec)

Megalomanske plače

Potem ko je v začetku leta 2004 v javnost prišel podatek, da Renata Ranković, zdaj že nekdanja direktorica Centra za izobraževanje odraslih Cene Štupar (ustanoviteljica centra je mestna občina Ljubljana), prejema več kot dva milijona tolarjev brutoplače oziroma 1,6 milijona tolarjev neto, je ta hitela pojasnjevati, da zasluži toliko, kolikor ji glede na uspešno delo pripada. Rankovićeva se je tega leta upokojila, letos pa so revizorji računskega sodišča pregledali poslovanje centra in ugotovili, da si je izplačala bistveno več, kot ji je pripadalo. Direktorica si je samo v letu 2004 nepravilno

izplačala 29,135 milijona tolarjev, od tega 20,5 milijona tolarjev odpravnine, ki si jo je dala izplačati ob odhodu v pokoj, čeprav ji ni pripadala po nobenem zakonu. Previsoko plačo je prejela tudi njena naslednica, vršilka dolžnosti, ki je samo za nekaj mesecev vodenja prejela 2,7 milijona tolarjev preveč plače. Tudi sicer so na zavodu nekaj več kot 30 zaposlenim v tem letu izplačali za 27,7 milijona tolarjev preveč plač. Revizorji so ugotovili nepravilnosti tudi pri drugih postavkah, vseh skupaj je bilo za 88,2 milijona tolarjev. Zdaj mora zavod v treh mesecih podati odzivno poročilo, po katerih podatkih pa naj bi bilo malo možnosti, da bi lahko izterjali nepravilno izplačane plače in odškodnine, saj jih je odobril svet zavoda. Če je tako, mora za nepravilnosti odgovarjati MOL oziroma županja. V. K.

Zavod Cene Štupar

Sprememba v Simobilu

Zoran Thaler, ki je pred dve-
ma letoma na mestu predse-
dnika uprave družbe Simobil
zamenjal Bojana Dremlja (ta
je po devetih letih vodenja
pred iztekom mandata odstopil), se 1. avgusta, ko mu po-
teče dveletni mandat, ne bo
potegoval za novega. O tem
naj bi bil obvestil tudi nadzor-
ni svet, čeprav ni znano, ali bi
lastniki Thalerjevo vnovično
kandidaturo sploh potrdili. Simobil je v stoddostni lasti
avstrijske družbe Mobilkom Austria, hčerinskega podjetja
Telekom Austria. Po javnosti dostopnih podatkih naj bi bil
Simobil zadnji dve leti dejansko vodil Andreas Mein-
hofer, drugi član uprave, ki naj bi po napovedih postal novi
predsednik uprave. Thaler pravi, da bo delo nadaljeval na
področju svetovanja, in sicer prek svoje družbe Mednaro-
dni consulting, d. o. o., ki ima sedež na Tomšičevi ulici 4 v
Ljubljani. Zanimivo je, da je Thaler svojo dejavnost v tej
družbi opravljal tudi potem, ko je bil predsednik uprave Si-
mobila. Leta 2004 je dosegel dobrih 19 milijonov tolarjev
prihodkov, leta 2005 pa 23 milijonov. V. K.

Zoran Thaler odhaja.

Srečanje članov Demosove vlade

Predsednik prve demokratično izvoljene slovenske vlade Alojz Peterle je v nedeljo ob 15. obletnici slovenske osamosvojitve na Blejskem otoku priredil sprejem za člane svojega takratnega kabineta in za zdajšnje veleposlanike.

Prvo demokratično izvoljeno vlado RS, imenovano še izvršni svet, so sestavljali: predsednik Alojz Peterle, podpredsednik za gospodarstvo Jože Mencinger (kasneje Andrej Ocvirk), podpredsednik za družbene dejavnosti Matija Malešič, podpredsednik za varstvo okolja in regionalni razvoj Leo Šešerko, sekretar za finance Marko Kranjc (kasneje Dušan Šešok), sekretar za ljudsko obrambo Janez Janša, sekretar za notranje zadeve Igor Bavčar in sekretar za pravosodje in upravo Rajko Pirnat. Komiteje so vodili: Jožica Puhar, Igor Umek, Lojze Janko, Dimitrij Rupel, Miha Jazbinšek, Miha Tomšič, Izidor Rejc, Maks Bastl, Ingo Paš, Viktor Brezar, Jože Osterc, Marjan Kranjc, Franc Godeša, Katja Boh, Peter Vencelj, Andrej Capuder, Peter Tancig, Janez Dular in Stane Stanič (kasneje Jelko Kacin).

Člani nekdanje Demosove vlade na Blejskem otoku

Koalicijsko Demosovo vlado je tvorilo več strank: Slovenski krščanski demokrati, Slovenska demokratična zveza, Socialdemokratska zveza Slovenije, Slovenska kmečka zveza, Zeleni Slovenije in Slovenska obrtniška stranka (kasneje Liberalna stranka). Še pred volitvami je bilo iz teh strank sestavljeno predsedstvo oziroma svet Demosa, ki ga je vodil Jože Pučnik in je pomembno sooblikoval vladno politiko po prevzemu oblasti, predvsem pa osamosvojitveno dinamiko.

Na sprejemu, ki se ga je udeležila večina (Janša in Rupel sta bila službeno zadržana) tedanje 27-članske vladne ekipe, je Peterle pou-

daril, da je osamosvojitve in postavitev lastne države največji izpolnjeni narodnopolitični cilj v zgodovini Slovenije. Po njegovih besedah je tedanja vladna ekipa postavila temelje, ki so omogočili vstopanje Slovenije v mednarodne organizacije. »Na neki način smo končali z obrambnim slovenstvom, zdaj imamo pogoj, da preidemo v nove ustvarjalne možnosti.«

Demosova vlada je svoj mandat nastopila maja 1990, z izglasovano nezaupnico Peterletu aprila 1992 pa ga je predčasno končala. Čeprav je bila desnosredinsko usmerjena, je bilo v njej več ljudi drugega političnega prepričanja, kar je tudi pripomoglo k njenemu prezgodnjemu razpadu. Vsekakor pa ima Demosova vlada neprecenljive zasluge za osamosvojitve Slovenije. M. B.

foto: S. Vidic/STA

0 meji s Hrvaško

Dimitrij Rupel med predstavitvijo Bele knjige

Ministrstvo za zunanje zadeve je v ponedeljek predstavilo t. i. Belo knjigo o meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Kot je dejal zunanji minister Dimitrij Rupel, je knjiga namenjena širši predstavitvi slovenskih stališč o nerešenih vprašanjih meje s Hrvaško, njen namen pa ni v tem, da bi zaostrila odnose s sosedo, ampak da bi vzpodbudila razpravo o tej temi. »Temeljna izhodišča v knjigi so, da ima Slovenija prost prehod na odprto

morje, da Piranski zaliv v celoti pripada Sloveniji, da so zaselki Mlini-Škrilje, Bužini in Škodelin na slovenski strani in da je pri določanju meje na območju reke Mure treba izhajati iz stanja na dan 25. 6. 1991,« je dejal Rupel. Vsa ta stališča so po Ruplovih besedah podkrepljena z ustreznimi dokumenti, ki so objavljeni tudi v knjigi, pri čemer pa, kot je dejal, niso razkrili vseh, saj so si želeli v rokavu pustiti tudi kakšnega aduta. Sicer pa po Ruplovih besedah stališče Slovenije do reševanja odratih obmejnih vprašanj s Hrvaško ostaja še naprej enako, to je, da jih je še vedno mogoče rešiti z dialogom in ne z arbitražo. A. K.

Razkrinkani Rop

Marko Prijatelj, nekdanji direktor Slovenske odškodninske družbe (SOD), je pretekli teden pred parlamentarno preiskovalno komisijo, ki preučuje domnevno sporne prodaje deležev Kapitalske družbe (KAD) in SOD v 83 gospodarskih družbah, dejal, da je med letoma 1993 in 1998, ko je vodil SOD, naletel na »en poskus političnega vplivanja, ki pa ni uspel«. Poskus političnega vplivanja se je zgodil mesec dni pred koncem njegovega mandata. »Do mene so prišli določeni gospodje s predlogom, da SOD proda delnice določenega podjetja KAD. Jaz sem to odklonil,« je dejal Prijatelj in nekoliko pozneje rekel, da je šlo za delnice Dela. K njemu sta v družbi tretje osebe prišla Anton Rop, takratni minister za delo, ki je bil takrat tudi predsednik upravnega odbora SOD, in Janez Kopač, takratni poslanec LDS. Kdo je bila tretja oseba, pa ni razkril. Prijatelj je torej prav »neprijateljsko« razkrinal Ropa in LDS. V. K.

Vmešaval se je v SOD.

Od razmisleka k ukrepanju

Metod Berlec; foto: Evropska unija

Uspeh Slovenije in prelaganje odločitev Največji konkretni uspeh vrha EU v Bruslju je bilo gladko sprejetje Slovenije v evroobmočje. Bili smo zgodba, ki jo povezuje potrebuje glede na zaplete z evropsko ustavno pogodbo in razhajanj, povezanimi s širitvijo. Odločitev je bila dokončna, svet finančnih ministrov mora le še določiti končno menjalno razmerje med slovenskim tolarjem in evrom. Slovenski premier Janez Janša je bil zato deležen številnih pohval. Voditelji EU so se tudi dogovorili, da bodo odločitve o institucionalni reformi sprejeli šele v drugi polovici leta 2008. Konec tega leta pa bo vrh opredelil absorpcijsko sposobnost EU, kar pa ne bo formalen kriterij za nadaljnje širjenje. Vrh je namreč potrdil t. i. dvotirni pristop. Po enem tiru naj bi EU skozi konkretne projekte in rezultate znova poskušala dobiti zaupanje državljanov, po drugem pa se bo nadaljevalo ukvarjanje z ustavo. Po predvidenih nadaljnjih korakih bo Nemčija kot predsedujoča v prvi polovici leta 2007 poskrbela, da bodo voditelji s posebno izjavo potrdili svojo zavezanost evropskemu projektu, do junija pa pripravila predloge za »mogoči prihodnji razvoj«. Na podlagi nemških predlogov bo EU odločila, kako nadaljevati ustavni reformni proces, pri čemer bodo, sledeč sklepu vrha, »koraki, potrebni v tej smeri, sprejeti najkasneje v drugi polovici leta 2008«, ko bo na čelu EU Francija. Pri tem bo imela pomembno vlogo tudi Slovenija, ki bo to nalogo prevzela v prvi polovici leta 2008.

Kaj bo z ustavno pogodbo? »Vrh je ostal pri zavezi, da se proces ratifikacije ustave nadaljuje, kar je v nasprotju z napovedmi nekaterih, naj bi ustavo razglasil za mrtvo,« je do-gajanje komentiral premier Janez Janša. Vse je »usmerjeno v poskus, da se do rešitve pride pred naslednjimi volitvami v evropski parlament«. »Ali bo to uspešno ali ne, je težko reči ta hip. Tudi če na koncu ne pridemo do tega, da bi vse članice ratificirale ustavo v sedanjih obliki, bo treba najti rešitve za vprašanja, na katera so odgovori že v ustavi. Tisti, ki verjamemo, da ustava mora biti ratificirana, pričakujemo, da bosta Francija in Nizozemska ravnali enako, kot je v primeru pogodbe iz Nice ravnala Irska, ki je o dokumentu glasovala drugič. Ali je to realno, bo jasno po volitvah v obeh državah prihodnjo pomlad,« je razložil premier. Ti državi pa nista edini problem, kajti poleg 15 držav, ki so ustavo ratificirale, in Finski, ki jo bo kmalu, je sedem takih, kjer proces ta čas stoji. Med njimi je Velika Britanija, ki odločitev vrha vidi kot dodatni dve leti za razpravo.

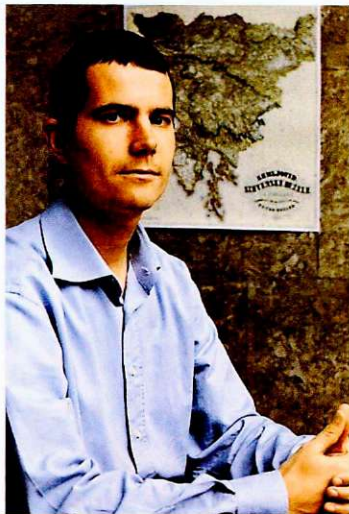
Eni za širitev, eni proti Čeprav se vrh ni odločil za opredelitev absorpcijske sposobnosti EU kot kriterija za nadaljnjo širitev povezave, pa je kljub temu sklenil, da je njena definicija potrebna. A tempo širitve mora absorpcijsko sposobnost EU upoštevati, je poudarjeno v sklepih z dvodnevne vrha, ki je kot minispodbudo državam, ki trkajo na vrata, potrdil, da bodo veljavne zaveze spoštovane. Nujno pa je treba poskrbeti, da bo EU, ko se bo širila, lahko delovala politično, finančno in institucionalno. Sicer pa države, ki imajo zadržke

Voditelji EU med pogovorom v Bruslju

Za Slovenijo je bil vrh EU v Bruslju pomemben, ker so voditelji povezave dali politično soglasje naši državi, da s 1. januarjem 2007 kot edina nova članica uvede evro.

glede širitve, kot so Francija in Danska pa tudi Nemčija, poudarjajo absorpcijsko sposobnost, medtem ko druge, med njimi predvsem Velika Britanija in novinke, z njo ne želijo dobiti nove ovire za širitev. Absorpcijska sposobnost EU se znova postavlja v ospredje po lanski zavrnitvi ustavne pogodbe v Franciji in na Nizozemskem. Postavlja se vprašanje, koliko novih držav oziroma ali sploh kakšno je EU še sposobna vključiti, ne da bi to ogrozilo obstoj povezave, ki se še ni »opomogla« po zadnji širitvi. Voditelji EU so poudarili tudi pripravljenost, da se pogajanja s Srbijo o stabilizacijsko-asociacijskem sporazumu nadaljujejo, takoj ko bo Beograd polno sodeloval s haaskim sodiščem. Hrvaško so pozvali k izpolnjevanju evropskih standardov in obveznosti članstva, kot so med drugim kriteriji za vstop v unijo in dobri sosedski odnosi. Glede Bolgarije in Romunije so izrazili prepričanje, da jima bo uspelo doseči zadosten napredek pri izvajanju reform, kar jima bo omogočilo vstop v EU 1. januarja 2007. Dotaknili so se tudi vprašanja Turčije, za katero pa med nekaterimi članicami obstaja prepričanje, da bi ji morali namesto polnopravnega članstva v prihodnosti ponuditi privilegirano partnerstvo.

Pogumni Kranjci

Mitja Volčanšek

V množici slovesnosti ostaja brez večjega odmeva spomin na bitko pri Sisku, ki je potekala na današnji dan leta 1593.

Ta slavna bitka, ki se je za več stoletij vtisnila v kolektivni spomin Slovencev, je pomenila prvi kopenski poraz kakšne turške vojske in je tako pomagala razbliniti mit o nepremagljivosti »dednega sovražnika krščanskega imena«. Treba je sicer zapisati, da ni šlo za sultanovo, temveč za lokalno otomansko vojsko, ki je delovala iz Bosne. Tudi govorjenje o veliki zmagi kranjskih odličnikov ni najbolj točno, saj so le-ti predstavljali le en, četudi pomemben člen v koaliciji zmagovitih krščanskih sil. Tudi posledice bitke razen na ravni vojaške morale niso bile najbolj pozitivne, saj je bitka pomenila uvod v vojno, ki se je vlekla tja do leta 1606.

In vendar je zmaga močno odmevala. Tako močno, da so sv. Ahača, ki je godoval na dan bitke, povzdignili v zavetnika dežele Kranjske. Vse do začetka prejšnjega stoletja je ljubljanski knezoškof, odet v škrlatni plašč, izdelan iz plašča v bitki padlega turškega poveljnika Hasana paše Predojevića, na obletnico bitke daroval slovesno mašo.

Ustavitev turškega prodiranja v slovenske dežele je ponujala idealno podlago za nastanek enega močnejših slovenskih nacionalnih mitov. Tako se je že Prešeren, ko je opeval »očetov naših imenitna dela«, spominjal, »kako pri Sisku Kolpe so pijani/ omagali pred Kranjci Otomani«. Mit je bil kasneje seveda zlorabljen v politično-propagandne namene. Retoriko usodne bitke med dobrim in zlim so tako uporabljali v sporih med liberalnim in klerikalnim taborom pa tudi še med drugo svetovno vojno.

Danes, ko Turčija začenja pristopna pogajanja za vstop v Evropsko unijo, politična korektnost preprečuje, da bi na glas govorili o teh vidikih svoje zgodovine. Besedišče ideoloških in religioznih konfliktov vsekakor sodi v ropotarnico preteklosti, vendar ostaja dejstvo, da smo se Slovenci kot narod formirali tudi zaradi omenjene bitke. Čeprav nam razni »pacifisti« dopovedujejo, da slovensko državnost dolgujemo izključno književnikom in umetnikom, to ne drži. Izročilo Andreja Turjaškega so v stoletjih prevzeli še mnogi – od generala Maistra do pripadnikov Manevrske strukture narodne zaščite in TO.

Ob štiristoti obletnici bitke je ljubljanski Narodni muzej gostil izredno odmevno razstavo o bitki in njenem pomenu. V času tik po osamosvojitvi Slovenije je bitka pri Sisku znova pozitivno pripomogla k utrjevanju narodne zavesti. Trinajst let pozneje ostaja nanjo le še bled spomin.

Edini legitimni

Pavel Ferluga

Slovenija je res mlada država. Do 1991 ni bila samostojna in ni imela lastne vojske, ampak okupatorsko.

Po osamosvojitvi smo le dobili svojo vojsko in nanjo bi morali biti ponosni. V resnici pa apologeti preteklega okupatorskega režima še danes rovarijo in poskušajo diskreditirati Slovensko vojsko, ki je zares naša. Opazujejo jo pod drobnogledom, da bi dobili na njej kak madež in bi jo lahko zaznamovali z zločinstvom. Neverjetno! Če pomislimo, da imamo v Sloveniji zločince okupatorske vojske, ki nas je pohabljala več kot pol stoletja, in so privilegirani še danes, je ta res anahronizem brez primere. Še vedno imamo ZZB, ki predstavlja bojovnike tuje države; tej so hlapčevsko zvesto služili celotno diktatorsko obdobje in imeli privilegiran status borcev z vsemi materialnimi in finančnimi pritisklinami. Tudi danes jo pomaga vzdrževati davkoplačevalski denar. Kdaj se bomo zavedeli, da imamo slovenske veterane, ki bi jim morala pripadati podpora, katero uzurpira ZZB jugodiktatorskega izvora, ki še danes proslavlja nečastno polpreteklost z vsem ideološkim balastom?

Odločiti se bo treba, katera organizacija je res slovenska in predstavlja slovenske vojake. Kako lahko podpiramo razne organizacije, ki za slovenstvo niso nič prispevale? Danes se še vedno podpirajo npr. »španski borci«, ki so tudi v ZZB, bojovniki boljševisistične partije na tujih tleh, ki z našo državo niso imeli in nimajo nič skupnega. Če že so se bojevali za sovjetizacijo Španije, naj jim ta prizna pokojnine in drugo breme, ki ga še danes nosi naša država. Ti ljudje uživajo nelegitimne privilegije, pa kljub temu nihče niti ne črhne. Vsi ti apologeti tuje nadvlade ne morejo več predstavljati naše nove države. Mislim, da je samo po sebi umevno, da imajo pravico do vzdrževanja z davkoplačevalskim denarjem le veterani vojne za Slovenijo in nihče drug. S tem nočem reči, da se pripadnikom ZZB odvzamejo pokojnine (nezasluženo previsoke, naj jih imajo do smrti), ampak odpraviti je treba dotacije za vzdrževanje parazitskih organizacij, ki so značilne za ideološko diktatorsko obdobje, ki je izrazilo zaviralno ustanovitev slovenske države.

Blatenje veteranov slovenske osamosvojitve bi moralo biti kazensko preganjano, da ne govorim o nesojenih zločincih (tudi članih ZZB), ki so še vedno v posmeh »pravni« državi Sloveniji.

Študiranje za poklic

Dr. Peter Starič

Naprej naj povem, kako sem študiral. Že kot 15-letni fant sem se začel ukvarjati z radioamaterstvom. Vedel sem, da bo elektrotehnika moj poklic, čeprav moje takratno razmišljanje še ni seglo do univerzitetnega študija. Med vojno sem hodil v gimnazijo, zraven pa popravljaj radijske aparate, pod okupacijo pa na črno delal kratkovalovne sprejemnike in adapterje, s katerimi smo poslušali zavezniške postaje.

Poleti 1942 so Italijani vse gimnazijce višjih razredov in druge fante teh let poslali na »počitnice« (po Berlusconiju) v Gonars oziroma Treviso. Konec leta 1942 sem prišel nazaj na pol živ in na pol okostnjak ter imel za povrh še pljučno tuberkulozo. Moje okrevanje je trajalo 11 let. Leta 1947 sem se vpisal na Fakulteto za elektrotehniko (oddelek za šibki tok) v Ljubljani. Med študijem sem se preživiljal delno z borno štipendijo, večinoma pa s svojim pomožnim asistentstvom, ko sem izdeloval elektronske merilne inštrumente, doma popravljaj oziroma izdeloval radijske aparate in pisal članke, referate ali recenzije za Elektrotehniški vestnik. Pri tem mi je vseskozi zelo nagajala tuberkuloza, saj me je občasno za več mesecev odtegnila od študija, v celoti pa približno za dobri dve leti. Takrat je bil študij brezplačen in enako tudi zdravljenje oziroma okrevanje. Marca leta 1956 sem se redno zaposlil v Iskri, zaradi česar sem za tri leta pretrgal študij, potem pa sem dobil leto dni plačanega študijskega dopusta. Zaradi vsega tega sem diplomiral šele junija leta 1961. Do takrat sem uspešno razvil tri osciloskope za proizvodnjo (enega pa manj uspešno). V omenjenem času sem objavil 11 strokovnih člankov, približno 50 referatov in okoli 350 recenzij. Stroške za študij, zdravljenje in okrevanje sem bogato povrnil državi, s tem da sem dobrih 40 let delal za približno tretjino plače (in sedaj pokojnine), kot bi jo za enako delo dobival npr. v Nemčiji.

In kakšen je bil študij? V takrat še manjši fizikalni oziroma matematični predavalnici v poslopju stare univerze nas je bilo toliko (prof. Plemelj nas je naštel 266), da smo sprva sedeli tudi po stopnicah, zrak v zadnjih klopih pa je pozimi postal tako zatohel, da nam je bilo slabo. V univerzitetni knjižnici smo pozimi zmrzovali in si kvarili oči pri brleči razsvetljavi zaradi šibkih žarnic in prenizke napetosti. Enako je bilo tudi doma. Hrana je bila slaba in obupno pomanjkljiva, mnogi smo stradali. Slovenskih knjig skoraj ni bilo, le nekaj skript. Zato smo uporabljali nemške, italijanske, češke ali srbohr-

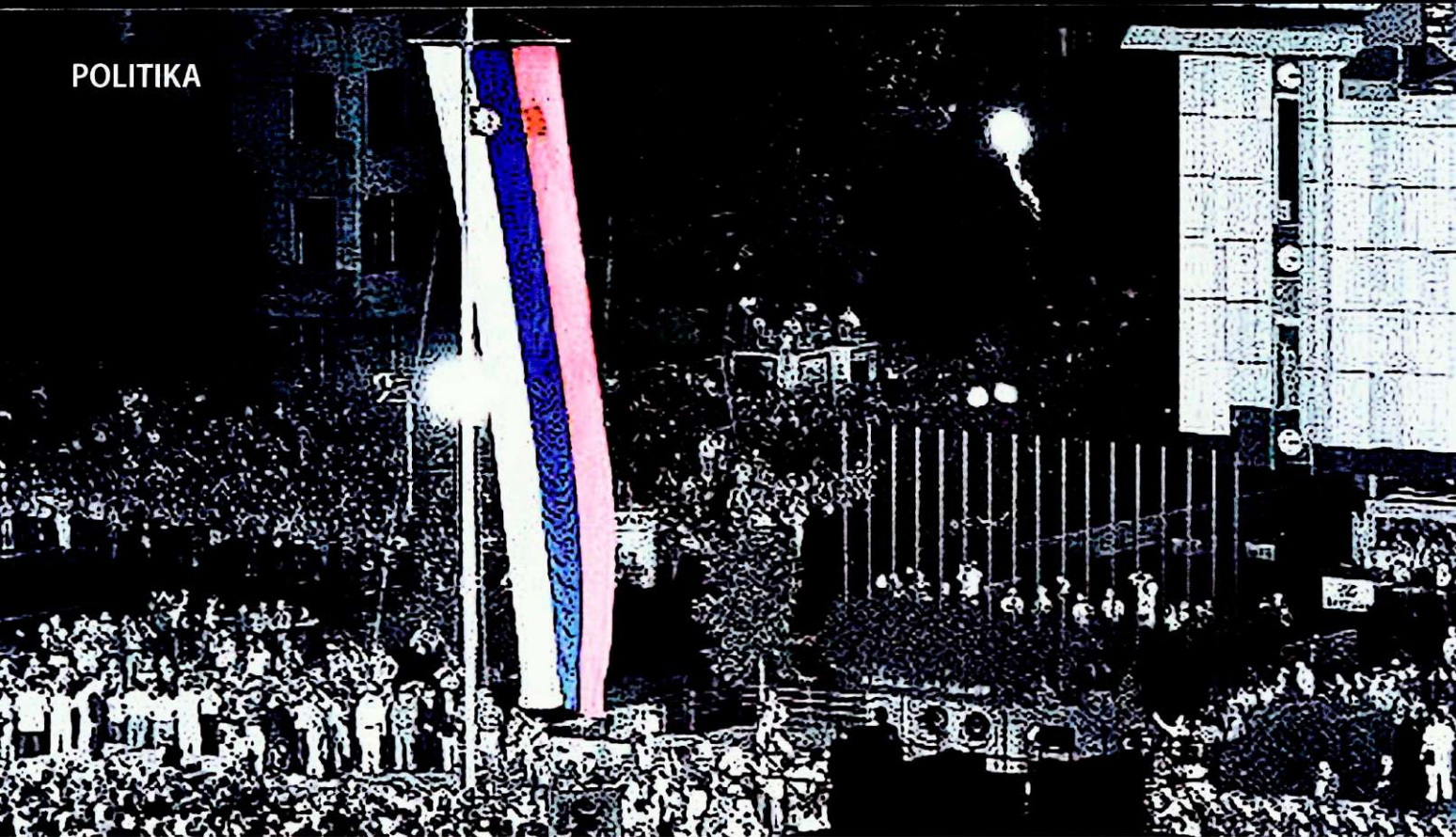
vaške knjige, kolikor smo jih sploh lahko dobili. Proti koncu študija je bilo mogoče za drag denar kupiti tudi angleške oziroma ameriške knjige. Na predavanja smo prihajali peš, s tramvajem, nekateri pa smo imeli kolo. Profesorje smo spoštovali, oni pa so nas imeli radi. Večina od njih nas je učila za poklic in ne za izpit. Mi pa smo vztrajno študirali – za poklic!

Danes so študijske razmere bistveno ostrejšje, študij pa je še vedno brezplačen. V knjižnicah ali v knjigarnah so dostopne najboljše knjige z vsega sveta. Študenti ne rišejo programov več s tušem, ampak z računalnikom. Zelo veliko se jih vozi na predavanja z lastnimi avtomobili (mnogokrat bolj šimi, kot jih imajo njihovi profesorji), okoli fakultet pa zmanjkuje parkirnih prostorov. Žal pa je študij usmerjen večinoma v izdelavo dokumentacij, ne pa prototipov oziroma konkretnih raziskav z uporabo inštrumentov. Kdor se odloči za ustvarjalni poklic in je pri študiju uspešen ter usmerjen v praktično delo, ima zaposlitev tako rekoč zagotovljeno. Ker je za take poklice študij težji, delo pa odgovornejše, jih veliko preveč sili na FDV, kjer je hiperprodukcija. Terjati od države zagotovilo za zaposlitev v šestih mesecih po diplomi je zato absurd. Na študentsko delo so se obesile pijavke, ki zase kopicijo milijarde (Julijana,

Hotel Bellevue, hotel v toplicah idr.), preslabo plačane študente pa silijo v demonstracije za izboljšanje študijskih razmer. Na srečo pa imajo študentski funkcionarji, ki ne marajo povedati, koliko zaslužijo, čedalje manj podpore med pravimi

Na študentsko delo so se obesile pijavke, ki zase kopicijo milijarde, preslabo plačane študente pa silijo v demonstracije.

študenti. Ulčar, študent FDV, je že moral oditi s funkcije. Morda se bo sedaj bolj posvetil študiju, ki ga je doslej verjetno zanemarjal, in končno diplomiral. Predvsem pa ne bo več mogel v imenu vseh študentov sklicevati »črnih sred« ali se z maksimalističnimi zahtevami peteliniti pred ministrom Juretom Zupanom, ki poskuša v okviru danih možnosti študentom kar najbolj ustreči. Ko bo še ves dobiček od študentskega dela porabljen le za študente, bodo tudi »črne srede« postale nepotrebne. **D**

Koraki slovenske osamosvojitve

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije, knjiga Kronika XX. stoletja

Konec tega tedna bo minilo 15 let od dneva, ko je Republika Slovenija 25. junija 1991 razglasila samostojnost. Pot do nje je bila vse prej kot lahka.

Vse se je začelo konec osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko so povsod po Evropi začeli padati komunistični režimi. Najprej je padel režim na Poljskem, nato na Češkoslovaškem, Madžarskem, v Bolgariji, Romuniji in Nemški demokratični republiki. Sočasno so se začele zaostrovati razmere v Jugoslaviji. Septembra 1987 se je začel vzpon Slobodana Miloševića, leta 1989 so bile uvedene izredne razmere na Kosovu, odpravljena je bila avtonomija Kosova in Vojvodine, odnosi med narodi, ki so živeli v Jugoslaviji, pa so se začeli čedalje bolj krhati. Hkrati s temi dogodki se je začela tudi v Sloveniji prebujati demokratična miselnost. Sprožili so jo intelektualci, zbrani v krogu Nove revije, ki so februarja 1987 v znameniti 57. številki odkrito zahtevali ustanovitev demokratičnih strank in uvedbo demokracije. Nova revija je pri takratnih jugoslovanskih oblasteh naletela na odpor, zaradi česar je

bila zaplenjena, vendar pa slednje slovenske pomladi ni moglo več preprečiti. Decembra istega leta so delavci v ljubljanskem Litostroju med stavko sprejeli sklep o ustanovitvi prvega neodvisnega sindikata in pobudo za ustanovitev socialdemokratske stranke, aprila naslednje leto pa sta društvi – Slovensko sociološko društvo in Društvo slovenskih pisateljev – predstavili t. i. pisateljsko ustavo, ki je pomenila podlago za današnjo slovensko ustavo, o slovenski suverenosti pa se je govorilo domala na vsakem koraku.

Aretacija četverice Čeprav je vse to pri demokratično mislečih Slovencih naletelo na odobravanje, pa vseeno ni bilo dovolj, bi ljudje od besed prešli k dejanjem. Priti je moralo do dogodkov, ki jih danes imenujemo afera JBTZ. Šlo je za to, da so maja

1988 oblasti aretirale Janeza Janšo, Ivana Borštnerja, Davida Tasiča in Francija Zavrta in jih z obtožbo, da so izdali vojaško skrivnost, zaprle v vojaški zapor. Čeprav so vojaške oblasti, ki so takrat dejansko vodile Jugoslavijo, verjele, da bodo s četverico opravile na hi-

tro, se to ni zgodilo. Že kmalu po aretacijah so namreč Igor Bavčar in drugi Janševi prijatelji ustanovili Odbor za človekove pravice in ta je v naslednjih mesecih v Ljubljani organiziral številne proteste (največji je bil 21. junija 1988, ko se je na Kongresnem trgu zbralo okoli 40.000 ljudi). Protesti so oblasti prisilili, da je četverica dobila za takratne čase dokaj nizke kazni, hkrati z njimi

Vse se je začelo z znamenito 57. številko Nove revije in nadaljevalo z afero JBTZ.

Demosova vlada leta 1990

Na plebiscitu ZA samostojno državo

V vojni je Slovenija ubranila svojo samostojnost.

pa je dokončno dozorela ideja o demokratizaciji. Janez Janša je pozneje v svoji knjigi Premiki to opisal takole: »Kolegij odbora, ki je predstavljal zavidljivo intelektualno in operativno politično moč, se je pozneje porazdelil med različne stranke, vendar se Roška ni izgubila. Le tista bolj ali manj skrita pričakovanja, ki so se porodila tam, so se pred volitvami porazdelila med Demos in ZSMS. Na raznih zborovanjih, v razpravah in pogovorih, ki jih je bila predvolilna Slovenija polna, pa naj je bilo to v Ljubljani, Zasuvalu, na Štajerskem ali na Obali, se mi je utrjeval občutek, da so se ljudje zavedali, da takrat na Roški niso vložili samo v svobodo nas štirih posameznikov, ki se nam je takrat sodilo v njihovem imenu, temveč tudi v demokratične spremembe, ki smo si jih tako želeli.«

Oblikovanje Demosa Ker je torej javnost z aretacijami spoznala vso sprevrženost takratnih jugoslovanskih civilnih in vojaških oblasti, se je v javnosti začelo pojavljati čedalje več zahtev po demokratizaciji Slovenije. Počasi so začele nastajati prve stranke. Maja 1988 je bila ustanovljena Slovenska kmečka zveza (sprva je nastopala kot stanovsko združenje), januarja 1989 Slovenska demokratična zveza, mesec pozneje Socialdemokratska zveza Slovenije, sledile pa so še Slovensko krščansko socialno gibanje, Zeleni Slovenije in Slovenska obrtniška stranka. 27. decembra 1989 je skupščina SR Slovenije sprejela zakon o političnem združevanju in zakon o volitvah v skupščino, s katerima je »legalizirala« politične stranke in jim dovolila nastopati na volitvah. 30. decembra istega leta so bile tako razpisane, 8. aprila naslednje leto pa izpeljane prve večstrankarske demokratične volitve v skupščino

SR Slovenije ter volitve predsednika in članov predsedstva SR Slovenije. Na volitvah v skupščino je največ glasov dobila Demokratična opozicija – Demos (tri mesece pred volitvami jo je oblikovalo šest strank), ki ji je tako pripadla tudi pravica, da oblikuje prvo slovensko demokratično vlado. Njen predsednik je postal Lojze Peterle, poleg njega pa je bilo v njej še 26 ministrov in ministric.

S prihodom Demosa na oblast je Slovenija dobila konkretne vzvode, s katerimi bi lahko legitimno izpeljala osamosvojitve. Tega so se zavedali tudi v Demosu in takoj začeli s pripravami na osamosvojitve. Marca 1990 je tako Demos na tiskovni konferenci najprej predstavil pobudo za ustanovitev slovenske vojske, ki bi lahko vojaško zavarovala slovensko osamosvojitve, štiri mesece pozneje je skupščina RS sprejela deklaracijo o suverenosti Republike Slovenije, 6. decembra istega leta pa še zakon o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, ki je pomenili dokončno odločitev, da bo Slovenija izpeljala plebiscit. Kljub številnim pritiskom jugoslovanskih oblasti, naj se plebiscit ne izvede, je bil ta 23. decembra izpeljan, njegov izid pa pričakovan – za samostojno državo je glasovalo 95 odstotkov volivcev, ki so prišli na volišča, in več kot 88 odstotkov vseh, ki so imeli volilno pravico.

Jože Pučnik – voditelj Demosa

Razglasitev samostojnosti Tako visoka podpora slovenski samostojnosti je takratnim slovenskim oblastem dala legitimno pravico, da so lahko nadaljevale s postopki osamosvajanja, hkrati pa so lahko začele tudi z izpeljavo postopnega ločevanja od skupne države. V okviru tega je Slovenija januarja 1991 v celoti prevzela sistem prometnih davkov, carin in carinskih dajatev, ki jih je prej nakazovala v skupni proračun Jugoslavije, marca istega leta je sprejela svoj prvi državni proračun, kar je pomenilo, da prvič sama razpolaga s svojim denarjem, dva meseca pozneje pa je jugoslovanske oblasti obvestila, da bo 25. junija razglasila samostojnost. Svojo napoved je nato tudi uresničila. 25. junija je skupščina v današnjem državnem zboru sprejela Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, nato pa še deklaracijo o neodvisnosti, kar je pomenilo, da je Slovenija postala samostojna država.

No, vse to pa je bil račun brez krčmarja, saj se takratne jugoslovanske oblasti nikakor niso bile pripravljene sprijazniti s slovensko samostojnostjo. Le nekaj ur po tem, ko je slovenski državni vrh skupaj z množico ljudi na Trgu republike pred parlamentom proslavljal svojo samostojnost, so se proti slovenskim mejnim prehodom iz Hrvaške in nekaterih vojašnic v Sloveniji začele valiti kolone tankov Jugoslovanske ljudske armade. Njihov končni cilj je bil zavzeti mejne prehode in Slovenijo prisiliti, da ostane del Jugoslavije. Na to so se takoj odzvale slovenske oblasti ter nad tanke poslale teritorialce in policiste. V desetih dneh vojne je padlo 19 slovenskih vojakov, policistov in civilistov, vendar njihove žrtve niso bile zaman. Slovenija je vojno dobila in ohranila svojo samostojnost.

In kaj reči 15 let po vseh teh dogodkih? Nedvomno lahko ugotovimo, da je Slovenija danes uspešna in razvita država. Ima stabilen gospodarski in politični sistem, je članica Evropske zveze in Nata in ima, če uporabimo besede predsednika vlade Janez Janše, vse možnosti, da v prihodnje postane ena najrazvitejših držav v Evropi in svetu. Vse to pa ni prišlo samo od sebe. Za to so bili v preteklosti potrebni napor, tveganja in odrekanja ljudi, ki so verjeli v novo državo in se niso pustili prepričati, da bi nam bilo v stari bolje, zato je prav, da se ob obletnici slovenske osamosvojitve na to spomnimo in jo dostojno proslavimo. **D**

ANKETA

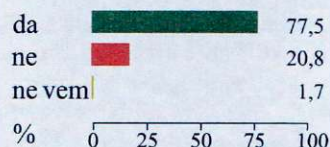
Ali je samostojna Slovenija izpolnila vaša pričakovanja?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali se strinjate z govorom nadškofa Perka v Kočevskem rogu?

Glasovalo: 178

DEMOKRACIJA

Premier odgovarjal poslancem

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana

Poslanke in poslanci so v ponedeljek začeli 18. redno zasedanje državnega zbora. Kot je že običaj, se je zasedanje začelo z vprašanji, ki so jih predsedniku vlade Janezu Janši postavljali opozicijski poslanci.

Poslanca SD Matjaža Hana je zanimalo, kdaj namerava vlada udejanjiti voljo volivcev, izraženo na referendumu leta 2002, po kateri naj bi se Slovenske železnice (SŽ) organizirale v holding s tremi hčerinskimi družbami. Premier mu je odgovoril, da je vlada to vprašanje podedovala od prejšnje vlade, saj bi morali biti izidi referenduma realizirani že konec leta 2003, vendar se slednje ni zgodilo. Po njegovih besedah si vlada kljub temu prizadeva, da bi izide referenduma čim prej uresničila. Seveda pa je treba najprej izvesti sanacijo SŽ, še pred tem pa opraviti pregled celotnega stanja v sistemu. Slednji bo opravljen do konca letošnjega leta, nato pa se bo začela sanacija in končno tudi prestrukturiranje sistema, je dejal Janša.

O oklepnikih ... Poslanca LDS Mateja Lahovnika je zanimalo, ali bo ministru za obrambo Karlu Erjavcu naročil revizijo postopka za dobavo pehotnih bojnih vozil (oklepnikov 8x8) za Slovensko vojsko. Premier mu je odgovoril, da morajo razpisi potekati tako, kot določajo predpisi, in ker za zdaj nič ne kaže,

da razpis ni potekal pravilno, Erjavcu ne bo naročil revizije postopka. Hkrati je zavrnil trditve, da je Sistemska tehnika domače podjetje. »Večinska lastnika obeh podjetij prihajata iz tujine in ponujata tuj izdelek. Ne gre za konkurenco domačega in tujega ponudnika, gre preprosto za vprašanje, koliko domačih delov ali doma proizvedenih delov, domačega znanja in dela bo vgrajeno v eno ali drugo vozilo. Pri tem je Rotis ponudil bistveno večji delež domače proizvodnje, kar je pomembno pripomoglo k njegovi izbiri,« je dejal Janša.

... in cerkvenem davku Poslanec SNS Sašo Peče je premierja vprašal, zakaj vlada ni pripravljena uvesti t. i. cerkvenega davka, ki bi jasno kazal ločenost Cerkev od države. Kot je dejal, v njegovi stranki menijo, da bi bilo, če hoče naša država ohraniti ločenost države in Cerkev, nujno, da to določbo spoštuje tudi v obliki prostovoljnega prispevka tistih državljanov, ki se za to odločijo. Janša mu je odgovoril, da vlada takšnega davka ne predvideva, saj je, kot je dejal, davkov že preveč in bi bilo treba kvečjemu

kakšnega odpraviti; nič pa nima proti davku, ki bi temeljil na prostovoljni podlagi. Ta možnost obstaja že sedaj s prostovoljnimi prispevki verskim skupnostim, ki niso obdavčeni.

Reševanje javnega dolga Čisto na koncu je vprašanje premierju postavil poslanec DeSUS Franc Žnidaršič. Vprašanje se je nanašalo na letno poročilo evropske komisije o javnih financah v EU. Zanimalo ga je, kaj namerava vlada storiti, da bo preprečila povišanje proračunskega primanjkljaja in javnega dolga, ki ga evropska komisija pričakuje predvsem po letu 2020, in kaj bo to pomenilo za pokojninski sistem. Janša je v odgovoru povzel ugotovitve evropske komisije, za katere pravi, da »se je s tem ogromno manipuliralo«. Evropska komisija po njegovih besedah ugotavlja, da v Sloveniji ta čas niso potrebni nobeni kratkoročni ukrepi v pokojninskem sistemu in da je Slovenija sprejela pokojninsko zakonodajo, ki bo zagotovila, da bodo pokojnine primerne in vzdržne do leta 2020, šele tedaj pa bi lahko nastale zelo resne razmere. Pritisk bodo po

Janševih besedah zmanjšali ukrepi, kot so povečanje gospodarske rasti, stopnje zaposlenosti, deleža zavarovancev v celotnem prebivalstvu in ohranjanje ustreznega razmerja med aktivno in upokojeno populacijo.

Junjsko zasedanje DZ Poslanci in poslanke naj bi v okviru junjskega zasedanja med drugim izpeljali zadnje obravnave treh zakonov, tri zakone pa naj bi sprejemali oziroma spreminjali po hitrem postopku. Zakoni, ki bodo doživeli zadnjo obravnavo, so zakon o gospodarskih zbornicah (odpravlja obvezno članstvo v Gospodarski zbornici Slovenije), o medijih (precej spreminja pravico do popravka) in o javnem redu in miru; zakoni, ki naj bi jih sprejeli po hitrem postopku, pa so zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (potreben je zaradi znanih zapletov pri javnih naročilih), o dodatni koncesijski dajatvi od prejemkov, izplačanih za občasna dela študentov in dijakov, in o državnem poročstvu za posojila, ki so jih ali bi jih za graditev ali prenovu študentskih domov najele univerzi v Ljubljani in Mariboru ter ŠOS. **D**

15 LET SLOVENSKE DRŽAVE

Osrednja počastitev dneva državnosti
Trg republike v Ljubljani
sobota, 24. junij 2006, ob 21.15

Slavnostni govornik:
predsednik Vlade Republike Slovenije
Janez Janša

Neposredni prenos RTV Slovenija

Vabljeni!

www.15let.gov.si

Fotografija: Marjan Garbajš, Oblikovanje: Studio SERPENTES

Ustvarjalci kulturnega programa so Katja Pegan, Patrik Greblo in Samo Milavec, poleg Simfoničnega orkestra RTV Slovenija pa sodeluje še 250 nastopajočih: Ditka Haberl, Nuša Derenda, Darja Švajger, Janez Bončina-Benč, Slavko Ivančič, Andraž Hribar, Anika Horvat, Eva Hren, Tomaž Klepač, Boštjan Dermol, Fake orchestra, The Session Band, Bor Zuljan, igralci Mojca Fatur, Vojko Belšak, Rok Vihar in Dare Valič, pesnik Tone Kuntner, APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani, MeMPZ Veter, OPZ CiciDO GŠ Zagorje, Plesna skupina Mojce Horvat, Akrobatsko-plesna skupina Flip Piran, plesalci Rosana Hribar, Gregor Luštek, Siniša Bukinac, Dana Petretič in Barbara Križaj, operni pevci Matjaž Prah, Žiga Kasagič, Metod Žunec in Marko Kobal, Tina in Kristof. Spremljevalni program na prizorišču že od 19. ure: Policijski orkester, Orkester Slovenske vojske, prikaz veščine rokovanja z orožjem, Akrobatsko-plesna skupina Flip Piran, Laška pihalna godba z mažoretno skupino, godba Bežigrad z Ljubljanskimi mažoretkami, Mladinska godba Vrhpolje – Vipava in Slovensko godbeno društvo »Viktor Parma« Trebče/Trst z mažoretkami iz Povirja pri Sežani, Pihalni orkester Logatec z mažoretno skupino Logatec, Pihalni orkester SVEA Zagorje z mažoretno skupino Twirling klub SVEA Zagorje...

Razstava in zbornik ENOTNI V ZMAGI - Osamosvojitve Slovenije, Muzej novejšje zgodovine Slovenije - Nova revija

Utelešenje večstoletnega truda

Janez Janša; foto: Gregor Pohleven

Nastanek samostojne slovenske države je največji zgodovinski dogodek v vsej naši zgodovini, je na nedavnem srečanju veteranov v Slovenj Gradcu dejal predsednik vlade Janez Janša. Zaradi aktualnosti njegov govor objavljamo v celoti.

Slovenska država je utelešenje večstoletnih slovenskih naporov za ohranitev slovenskega jezika in kulture, prizadevanj za obrambo slovenskega etničnega ozemlja, naporov za ustvaritev take družbe, v kateri si bomo, če si sposodimo Prešernovo misel, svobodno izbirali vero in postave. Njena veličina ni zgolj v državi kot taki, njena veličina je tudi v tem, da ni bila uperjena zoper nikogar.

Izkoristili pravi trenutek ... V svetu mnogi niso bili navdušeni nad našo skupno voljo po lastni državi. Počasi in sistematično smo jih morali prepričati, da si ne želimo nič drugega kot tisto, kar imajo oni že desetletja ali celo stoletja. Uresničevali smo svojo naravno in zgodovinsko pravico. Dopovedovali smo jim, da ima tudi naš narod enake pravice kot oni, da želimo iz etnične skupnosti postati

državna skupnost. Nikoli nismo dvomili, da ne delamo pravilno. Nadaljnje zgodovinsko dogajanje je naša takratna prizadevanja v celoti potrdilo. Z osamosvojitvijo Črne gore ni bilo samo dokazano, da je bila Jugoslavija v vseh svojih oblikah in vsebinah nenaravna tvorba, ampak tudi, da je bila zgolj zgodovinska faza, ki je nastala v posebnih zgodovinskih okoliščinah, tudi proti volji velikega dela njenih takratnih prebivalcev, bolj po spletu mednarodnih kot pa domačih razmer. Iz tega izhaja, da slovenska osamosvojitve ni samo naša notranja zadeva, ampak da smo se Slovenci tvorno vključili v svetovno zgodovinsko dogajanje, ki ga je označeval padec železne zaves in dokončen propad totalitarizma. Prvič smo ne samo začutili veliki trenutek zgodovine, ampak smo se nehali žrtvovati za druge in ga znali obrniti v svoj prid. Pokazali smo svetu in sebi,

da naša domovina ni dolina šentflorjanska, ni prostor zatohlosti in zaostalosti, ampak da smo aktivni del evropske in mednarodne skupnosti, kjer ni pomembna velikost, ampak sposobnost aktivnega sodelovanja. Prav zato smo svoja osamosvojitvena prizadevanja kronali tudi z vključitvijo v Evropsko zvezo in Nato. Tako nismo bili deležni le dodatnega mednarodnega priznanja, ampak smo svojo osamosvojitve, skupni boj pred 15 leti ustrezno mednarodno osmislili in zavarovali.

... s pomočjo skupne volje Že v času slovenske vojne za osamosvojitve smo bili s strani njenih prikritih ali odkritih nasprotnikov deležni različnih žalitev. Prva se je z njimi opekla jugoslovanska armada, ki je morala kljub dejstvu, da je bila po številčnosti in količinah orožja ena največjih v Evropi, priznati svoj poraz. Z njo se nam

ni bilo treba spopadati v velikih in dolgotrajnih bitkah, pripravljati različnih ofenziv in podobnih akcij iz arzenalov vojaške zgodovine. Naš obračun z njo ni temeljil na sovraštvu do njenih pripadnikov, ampak na naši skupni volji, na prepričanju, da ravnamo v skupno slovensko in obče dobro. Izrabili smo svoje prednosti, svojo enotnost, smisel za red. Naš cilj niso bili potoki krvi, naš cilj ni bilo ustvarjanje legendarnih vojaških poveljnikov, naš cilj je bila zgolj in samo obramba domovine in zavarovanje samostojne slovenske države. Prav zato smo maksimalno varovali vsako človeško življenje, v ospredju je bil vselej človek, kajti le država, kjer je človek največje bogastvo, kjer je življenje največja dragocenost, ima smisel.

Nismo gojili kulta žrtvovanja in smrti, vse smo delali iz spoštovanja svetosti življenja. Prav zato se še s toliko večjo grenkobo

v srcih spominjamo vseh padlih in onih, ki nosijo trajne posledice vojne za Slovenijo. Zelo so si želeli slovenske države. Njihova smrt je svojevrstna zgodovinska krivica. Zato se ne spominjamo le njihove tragične smrti, ta ni bila naš cilj in ideal, spominjamo se predvsem njihovega dotedanjega dela za družino in našo narodno skupnost. Spominjamo se njihovega življenja in dela, hvaležni smo jim za njihov neprecenljivi prispevek k slovenski osamosvojitvi.

Pomen veteranstva Veteranstvo je pomembna sestavina civilne družbe v kulturnem svetu. Njena poglobljena značilnost je ponos na opravljeno zgodovinsko delo in skrb za uresničitev tistih ciljev, pri katerih so veterani sodelovali in poskušali ustvariti pogoje za njihovo uresničevanje. Tega ne delajo na ideološki podlagi, ampak kot veterani ideološko ločevanje presegajo. Resnični veterani, kakršne pozna in spoštuje civiliziran svet, nikoli niso ideološko opredeljeni, ampak si v svojem življenju prizadevajo za preseganje sovraštva. Veterani smo ponosni, da smo bili na zmagoviti strani, vendar ta ponos ni v funkciji žalitev in poniževanja nasprotnikov. Tiste, ki se v vojni pregrešijo zoper človečnost ali kakšne druge zakone, po vojni obravnava sodišče, jih spozna za krive ali oprost. S koncem vojne je sovraštva konec. Sodelovanje v vojnah na različnih straneh pri resničnih veteranih ni netivo pojvne dnevne politike.

Veteranstvo ima v Sloveniji veliko in slavno tradicijo. Veterani vojne za Slovenijo se čutimo del tistih, ki jim je bilo slovenstvo in njegova obramba temeljna opredelitev pri njihovem ravnanju. Veteranska organizacija ne more biti družbenopolitična organizacija. Prav tako prava veteranska organizacija ne more imeti članov, ki se v času veteranskih dejanj oz. vojne še niti rodili niso. Veteran si ali pa nisi. Tega ne moreš ne kupiti ne podedovati, niti biološko niti ideološko. Prav zaradi stranpoti, ki se pri pojmovanju veteranstva v Sloveniji pojavljajo že desetletja, moramo slovenski veterani posebno paziti, da ne pademo v pasti in zanke

dnevne politike, da ostanemo veterani kot del slovenske in svetovne civilne družbe, ne pa predmet ideoloških preprirov.

Blatenje osamosvojitve Slovenska osamosvojitve je pogosto omalovaževana. Prav tako vsi, ki so z njo povezani, zlasti pa veterani vojne za Slovenijo. Temeljni vir tega zla je dejstvo, da je bila slovenska osamosvojitve ne le narodna, ampak tudi civilizacijska pridobitev, saj je bila tesno povezana z zlomom totalitarizma. To mnogim ni bilo všeč, saj je pomenilo tudi konec njihovih privilegijev v družbi. Zato so poskušali slovenske veterane razdvojiti na ideološki podlagi in si jih podrediti. Marsikje jim je to uspelo. Namesto da bi bili veterani vojne za Slovenijo nosilna veteranska organizacija samostojne slovenske države in bi se jim morali drugi prilagajati, se je ponekod dejansko dogajalo prav obratno. Tega je v veliki meri krivo dejstvo, da dolga leta slovenska osamosvojitve ni bila splošno priznana vrednota. Še več. Mnogi so si in si še danes prizadevajo, kako bi slovensko osamosvojitve umazali in okrnili njen ugled pri ljudeh. Ni naključje, da se prav v 15. letu slovenske države nekateri izmišljujejo razne afere, kot so Holmec, Rožna dolina in podobno. Zanimivo je dejstvo, da so vanje vključeni mnogi, ki so – tudi na zelo prefinjene načine – nasprotovali slovenski osamosvojitvi. Ni naključje, da med aktualnimi podpisniki protestov proti sodelovanju Slovenske vojske na osrednji proslavi ob dnevu državnosti najdemo predvsem tiste, ki so leta 1991 tik pred voj-

no podpisovali deklaracijo proti oblikovanju slovenske vojske in javno nastopali proti zavarovanju slovenske osamosvojitve z realno silo, ker so vedeli, da brez tega ne bo samostojne slovenske države.

Skrb za blaginjo Poosamosvojitveno obdobje Slovenije je bilo za številne veterane težko in gotovo so med njimi tudi taki, ki so razočarani nad slovensko državo. Ne samo da niso bili deležni nikakršnih priznanj, privilegijev, ki so jih imeli nakateri drugi veterani, da so jih pogosto žalili, mnogi so ostali celo brez zaposlitve. Tega seveda ni kriva slovenska država, še manj osamosvojitve, ampak dejstvo, da se njeno rojstvo ujema s koncem nekdanjega ekonomskega sistema in z rojstvom novega, ki ga ne označujejo samo druga načela ravnanja, ampak tudi velike tehnološke spremembe v svetu. Že v prejšnjem družbenem sistemu so napovedovali armado nezaposlenih, a je v samostojni Sloveniji številčno nismo nikoli dosegli. Sedanja slovenska vlada si prizadeva, da bi uresničila tudi ekonomsko plat slovenske osamosvojitve. Nujno se je treba vključiti v evropski in svetovni napredek in iz njega pridobiti prednosti, ki jih lahko uresničimo. Naš cilj je država srečnih in zadovoljnih Slovencev, država, kjer bo ljudi preveval ponos, da so del uspešne in povezane skupnosti. Če smo bili sposobni uresničiti slovensko osamosvojitve, ki je bila mogoča predvsem v takratnih razmerah, se moramo prilagoditi tudi sedanjim svetovnim gospodarskim razmeram in iz njih kar največ iztržiti. Ni lahko, ni preprosto, je pa mogoče, če bomo pri tem do-

volj odločni. Pri tej naši opredelitvi politične delitve niso bistvene. Gospodarska preobrazba naše družbe in države je nadstrankarska zadeva, kot je bila slovenska osamosvojitve. Nekdo jo bo moral izpeljati. Zdi se, da je prav, da jo izpelje vlada, ki se čuti z dogodki pred 15 leti še posebej povezana. Z ekonomsko preobrazbo slovenske družbe, z učinkovitejšo slovensko državo se bo izboljšal tudi položaj veteranov, tako posameznikov kot organizacije.

Veterani si zaslužijo zahvalo

Spoštovani veterani vojne za Slovenijo. Petnajst let je v življenju države kratko obdobje, za človeka pa je vredno vsega spoštovanja. Ob 15. obletnici je jasno, da mnogi veterani vojne za Slovenijo niste bili deležni niti iskrene zahvale za svoj prispevek k slovenski osamosvojitvi. Te stvari bo treba popraviti. Braniti svojo domovino je dolžnost vsakega posameznika. Tisti, ki jo izpolnijo, pa so kljub temu vredni zahvale in spoštovanja v družbi. Ne želimo ustvarjati novega sloja družbenih privilegijev, ampak ravnati zgolj tako, kot ravnajo z veterani v civiliziranih demokratičnih državah. Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije bi lahko na tem področju opravilo bistveno več, kot je v zadnjem desetletju. Moralo bi.

Vojna za Slovenijo mora biti veliko pomembnejša sestavina državlanske vzgoje in ne nazadnje tudi vzgoje slovenskih vojakov. Ti morajo vedeti, kaj in za kaj so, čigavi so in kaj je njihova primarna naloga. Vedeti morajo, da ta izhaja iz slovenske osamosvojitve in njenih najširših ciljev.

Ker se generacija slovenskih veteranov nezadržno stara, bo bolj kot doslej treba poskrbeti za njihov socialni in zdravstveni položaj. Slovenija ni tako revna, da tega ne bi zmogla. Težava ni v stroških, ampak slabi organizaciji in premajhnem upoštevanju veteranstva. Naša dolžnost je, da stvari spremenimo in da veteranstvo postane trajna vrednota, ne pa samo predmet spominskih prireditev.

Ob 15-letnici slovenske države iskrene čestitke in iskreno spoštovanje do vašega deleža pri njenem nastanku. **D**

Srečanje veteranov vojne za Slovenijo in pripadnikov združenja Sever

Toplek dela Talumu škodo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, foto: arhiv Demokracije

Rudi Belšak je 27 let iskal pravico na sodišču, Danilo Toplek pa mu ni pripravljen izplačati pravične odškodnine za izboljšavo, s katero je Talumu prihranil milijarde tolarjev.

O b vsem hvalisanju Danila Toplek, generalni direktor Taluma, tovarne aluminija iz Kidričeva, direktor družbe T Invest in solastnik ter zastopnik Golf Kluba in družbe Golf Invest, nagrajenec GZS in še kaj, ne zmore toliko poštenja, da bi Rudiju Belšaku, nekdanjemu inovatorju v družbi Talum, izplačal odškodnino za patentno izboljšavo na elektrolizah leta 1973 in 1974. Namesto tega se Talum (Toplek je v njem zaposlen 30 let, zadnja leta kot generalni direktor) pravda po sodiščih in kljub pravnomočnosti sodbe ne privoli v plačilo pravične odškodnine. Mimogrede, samo obresti so v teh letih narasle na 343 milijonov tolarjev. Po pripovedovanju naših virov naj bi Topleku zavlačevanje uspevalo s pomočjo sorodnice na ptujskem sodišču in s pomo-

čjo odvetnika, ki je bil včasih kot pripravnik zaposlen v Talumu. Primer kaže tudi na delovanje nekaterih slovenskih sodišč, kjer se sodni postopki ne končajo niti po 30 letih in posamezniki ne morejo priti do svojega denarja.

Dolgih 27 let V letih 1973 in 1974 je Rudi Belšak, ki je bil zaposlen v Talumu, patentiral izboljšavo na elektrolizah. Svoj izum je patentiral tudi v Rusiji, na Madžarskem in v nekdanji SFRJ. Vodstvo družbe Talum mu kljub dokazanim večmilijonskim prihrankom pri porabi materiala in predvsem električne energije ni bilo pripravljeno izplačati odškodnine, prav tako z njim ni želelo skleniti licenčne pogodbe. Leta 1975 je zato Belšak vložil tožbo zoper Talum. Pravico na sodišču je iskal polnih 27 let. Šele leta 2002 je dočakal

Igrišče za golf na Ptuju v lasti ptujskih bogatašev

odločitev prvoinstanjskega sodišča na Ptuju, ki je odločilo delno v njegovo korist. Talum se je leta 2003 na odločitev sodišča pritožil na Višje sodišče v Mariboru, to pa je sodbo prvoinstanjskega sodišča potrdilo. Talum je nato na Vrhovno sodišče RS vložil zahtevo za revizijo. Leta 2004 je

vrhovno sodišče sodbo prvoinstanjskega sodišča potrdilo, kar pomeni, da je Talumovo zahtevo za revizijo zavrnilo.

Zavlačevanje Vendar Talum oziroma Danilo Toplek kot generalni direktor sodbe ni pripravljen sprejeti. Dodajmo, da je bila sodba o povračilu odškodnine Rudiju Belšaku pravnomočna tistega dne, ko jo je potrdilo tudi Višje sodišče v Mariboru, to je leta 2002. Belšak je nato na ptujsko sodišče vložil predlog za izvršbo, čemur je vodstvo Taluma ugovarjalo. Sledil je seveda Belšakov odgovor na ugovor. Okrožno sodišče na Ptuju je ugovor Taluma zavrnilo, saj je Belšakov predlog za izvršbo temeljil na sodbi, Talum pa se je pritožil na višje sodišče. Ker to ni moglo odločiti drugače kot ptujsko, je Talumov ugovor zavrnilo kot neutemeljenega. Med postopkom je Talum vložil še tožbo za odpravo nepravilnosti v izvršbi zoper Rudiju Belšaka, a jo je Okrožno sodišče na Ptuju zavrnilo. Talum je vnovič vložil predlog za odpravo nepravilnosti v izvršbi, v katerem se je pritoževal na izračun zamudnih obresti, pri čemer je zahteval

Danilo Toplek, samooklicani delivec pravice

izvedenca finančne stroke. Temu predlogu je sodišče na Ptuj ugodilo, sklep pa je nato potrdilo tudi Višje sodišče v Mariboru.

Obresti Če je sodišče, potem ko je postopek vlekel dolgih 27 let, v izvršilnem postopku po letu 2003 ravnalo dokaj hitro, pa se je spet zapletlo pri izračunu zamudnih obresti. Po uradnem programu sodišč za izračun zamudnih obresti so te iz danes zanemarljive glavnice (iz leta 1975) narasle na 343 milijonov tolarjev. Poznavalci zatrjujejo, da je tudi ta znesek zanemarljiv v primerjavi s prihranki, ki jih je Belšak s svojo izboljšavo ustvaril za Talum. Ti prihranki naj bi presegali več milijard tolarjev, zato izplačilo obresti ne bi smelo biti sporno. Vendar v Talumu poskušajo vse, da jih ne bi izplačali.

Unikum Na to, da so obresti pravilno izračunane po programu, ki ga uporabljajo vsa sodišča v Sloveniji, je sodišče na Ptuj in Višje sodišče v Mariboru večkrat opozarjal tudi Ervin Dokič, odvetnik Rudija Belšaka, vendar sodišče vztraja pri svojem. Iz obrazložitve višjega mariborskega sodišča je celo razvidno, da je treba v tem primeru postaviti izvedenca finančne stroke zato, »ker gre za tako visok znesek obresti, kar je unikum v slovenski sodni praksi«. Znesek je seveda unikum, vendar je unikum tudi to, da gre za glavnico iz leta 1975 in da se je postopek na sodišču vlekel dolgih 27 let. To dejstvo oziroma ta unikum mariborsko višje sodišče gladko prezre. Dodajmo, da smo se na nekaterih slovenskih sodiščih pozanimali, kako obračunavajo zamudne obresti, in naleteli na primer, ko je ena od strank zaradi dolga zamudnih obresti do ene od slovenskih bank zahtevala finančnega izvedenca, vendar je sodišče zahtevo gladko zavrnilo z obrazložitvijo,

Kako močni so lobiji na ptujskem koncu, pove podatek, da Rudiju Belšaku prek odvetnika Ervina Dokiča ni uspelo doseči niti izločitve sodnice, čeprav je večkrat osebno pisal o tej zadevi tako sodnemu svetu kot ministru in predsedniku Višjega sodišča v Mariboru ter jih opozarjal na nepravilnosti. Rudi Belšak je zahtevo za odškodnino že vložil na strasbourško sodišče. Če mu bo to ugodilo, bomo odškodnino seveda plačali slovenski davkoplačevalci, vprašanje pa je, ali bo kdo za to odgovarjal.

Sodišča na Ptuj so odločala 27 let, postopke zavlačujejo še danes.

»da je banka finančna ustanova in zato specializirana za obračun zamudnih obresti«. No, pozneje se je izkazalo, da je bila ta banka slaba finančna ustanova in da je obresti obračunala vsaj trikrat previsoko. Sodišča zamudne obresti izračunavajo po t. i. sodniškem programu, njihovi izračuni pa ne odstopajo bistveno od izračunov finančnih ustanov. Sklenemo lahko torej, da je finančni izvedenec v primeru Belšak popolnoma nepotreben; stroški, ki bi pri tem nastali, pa bi seveda bremenili Rudija Belšaka in posredno Talum, saj je treba za vse izvedence sodišču predložiti predljudem, stroški pa so nato všteti v končne pravne stroške. Toplek torej dela dvojno škodo: Rudiju Belšaku in Talumu. O tem, zakaj v Talumu zavlačujejo z izplačilom odškodnine in zakaj s tem povečujejo stroške, smo želeli vprašati tudi vodilne v Talumu, vendar na naša vprašanja niso odgovorili.

Druge povezave Ob vsem tem je treba omeniti še nenavadno poslovanje Nove Ljubljanske banke na ptujskem območju, ki bi morala izvršiti sklep o izvršbi oziroma na podlagi sklepa blokirati poslovni račun Taluma, a tega po naših informacijah ni storila, ampak se je celo vključila v izvršilni postopek, čeprav ni stranka v postopku. Ob

Vprašanja za Danila Topleka

1. Ali je Talum že izplačal (oz. ali namerava izplačati) znesek za patentiranje izboljšav na elektrolizah s strani Rudija Belšaka?
2. Zakaj Talum z g. Belšakom ni bil pripravljen skleniti licenčne pogodbe?
2. Kakšen je zahtevani znesek in koliko je Talum pripravljen plačati (skupaj z obrestmi)?
3. Zakaj se te stvari toliko časa vlečejo?
4. Ali je točna informacija, da je bil odvetnik Resnik nekdanji zaposlen v Talumu?
5. Ali je točna informacija, da je odvetnik Resnik zastopnik Taluma v vseh ali večini pravnih poslov?
6. Ali je točna informacija, da je podpredsednica Okrožnega sodišča na Ptuj sestra g. Danila Topleka?

tem so zanimive tudi kadrovske povezave v tem kraju. Vodja enote NLB naj bi bil nekdanji pomočnik direktorja Taluma. Tudi odvetnik Branko Resnik, ki zastopa Talum, naj bi bil kot pravnik v 70. letih začel delati v Talumu. Resnik naj bi bil Toplekov prijatelj in seveda zakoniti zastopnik Taluma v vseh pravnih zadevah, kar pomeni, da Talumova plačila za Resnikove storitve niso bila prav majhna.

Bogataši Ob tem se moramo vprašati, kako je vse to sploh mogoče. Naši informatorji pravijo, da je podpredsednica Okrožnega sodišča na Ptuj sestra Danila Topleka, ki na tem koncu Slovenije velja za bogataša. Direktor Taluma je od leta 1984. Skupaj z odvetnikom Brankom Resnikom in še nekaterimi naj bi bil solastnik igrišča za golf na Ptuj, njegova žena pa ima zasebno lekarno na Ptuj. Po nekaterih nepreverjenih informacijah naj bi letos jeseni kandidiral na lokalnih volitvah, in sicer v primeru, če bi mu v Talumu goro pod nogami. **D**

Na Danila Topleka in tudi na Danico Hrncič, poslovno sekretarko, odgovorno za posredovanje odgovorov v Talumu, smo naslovili nekaj vprašanj in prosili za odgovore. Do oddaje članka v tisk odgovorov nismo prejeli.

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Škodljivo vodstvo

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Dejanja uprave kranjske družbe Iskraemeco so poslovno škodljiva, ravnanje Marije Šenk, predstavnice družbe pooblaščenke, pa ogroža interese 1.600 zaposlenih.

Čeprav banke upnice kranjski družbi Iskraemeco še vedno ponujajo preobrazbo dolgov in 2 milijardi dolarjev novih posojil za tekoče financiranje, dokapitalizacijo, t. i. svež denar pa so družbi ponudili tudi trije lastniki, uprava še vedno išče poti, kako bi lastništvo družbe prenesla na celjski Tuš. Da njena aroganca ne pozna meja, je vidno iz dejanja, ko je pretekli teden na Slovensko odškodninsko družbo (SOD) in Kapital-sko družbo (KAD) naslovila prošnjo za odobritev posojila v višini 2,75 milijarde dolarjev, s čimer bi zagotovila likvidnost podjetja. Glede na to, da so SOD, KAD in KD Holding na skupščini prejšnji torek ponudili možnost dokapitalizacije družbe, a jo je vodstvo Iskraemeca zavrnilo, v obeh državnih skladih menijo, da je poteza uprave še ena v nizu nekorektnih, poslovno nesprejemljivih in škodljivih za poslovanje družbe. Omenjene dokapitalizacije ni podprla niti Marija Šenk, direktorica družbe pooblaščenke Iskraemeco

Dus, ki je največja, to je 51-odstotna lastnica Iskraemeca.

Favoriziranje Tuša V vodstvih obeh državnih skladov pravijo, da je slepo favoriziranje družbe TUŠ, ki bi naj bila po volji uprave in pooblaščenke, dokaz, da ne uprava ne družba pooblaščenka nima ta interesa zavarovati družbo in njene zaposlene. Zato sta SOD in KAD pozvali upravo Iskraemeca in nadzorni svet k takojšnjemu

potrebuje prisilno poravnavo in da dokapitalizacijo izvede izključno družba TUŠ.

Zreli za pregon Na podlagi obstoječih poslovnih podatkov je jasno, da družba ne potrebuje prisilne poravnave, ki bi upnike prikrajšala za dobrih 9 milijard dolarjev. Poleg tega dokapitalizacija, ki bi jo izvedel TUŠ ter kakršno zagovarjata Šenkova in uprava, zaposlenim ne daje nika-

V Iskraemecu stvari lahko presekajo le zaposleni.

in nepreklicnemu odstopu. SOD in KAD sta pripravljene dokapitalizirati Iskraemeco, vendar pod pogoji, kot so bili predstavljeni na skupščini delničarjev. Uprava in predstavnica družbe pooblaščenke pa sta vztrajali, da Iskraemeco

kršnega zagotovila, da bi proizvodnja ostala na obstoječih lokacijah in v enakem oziroma večjem obsegu. Takšna neuravnotežena dokapitalizacija je nesprejemljiva za lastnike in hkrati negotova za zaposlene. Družba pooblaščenka (v njej so običajno certifikatske delnice zaposlenih in nekdanjih zaposlenih) v posamezni družbi se je že večkrat doslej izkazala za isto solastnico, ki ne varuje interesov lastnikov in zaposlenih. Še več, že večkrat doslej se je izkazalo, da so bili vodje teh pooblaščenk najlažji plen tistih potencialnih lastnikov, ki so želeli na ta način prevzeti podjetje, pogosto tudi sovražno.

Koržetov vpliv SOD in KAD ocenjujeta, da je ravnanje uprave Iskraemeca in predstavnice največjega lastnika neodgovorno, škodljivo in ni usmerjeno v dolgoročen razvoj družbe. Če bi družba pooblaščenka zastopala interese lastnikov in zaposlenih, bi od drugega dokapitalizatorja (družbe TUŠ) zahtevala prevzem, ki bi vsem lastnikom omogočil izstop pod razumnimi in poštenimi pogoji. Skupščina delničarjev je bila v celoti neresno zastavljena. Ob tem dodajmo, da se je ni udeležil predsednik nadzornega sveta. Uprava družbe na konkretna vprašanja lastnikov (manjših in večjih) ni bila pripravljena odgovarjati. Med drugim je ostalo odprto vprašanje namena porabe 670 milijonov dolarjev. To kaže, da ima po vsej verjetnosti pri vodenju Iskraemeca glavno besedo svetovalna ekipa pod vodstvom Uroša Koržeta. SOD in KAD sta zato upravo družbe Iskraemeco pozvali k nepreklicnemu odstopu. S svojimi stališči sta z uradnim dopisom že seznanili tudi upravo pod vodstvom Karla Rozmana. Kaj bo ta naredila, ob oddaji članka v tisk še ni bilo znano. Dejstvo pa je, da je nekdanji direktor Nikolaj Bevk družbo vodil v dobro vseh zaposlenih, zdajšnje vodstvo s Karlom Rozmanom in posredno Marijo Šenk pa jo očitno želi izročiti Mirku Tušu in Zoranu Jankoviču, za katerega se že nekaj časa šušlja, da stoji za Tuševim poskusom prevzema kranjske družbe. Dodajmo, da so nekateri vodilni po Bevkovi smrti odšli iz Iskraemeca, saj že takrat niso zaupali novemu vodstvu. **D**

V ozadju je spet razpiti Uroš Koržet.

Silovit odboj!

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Čeprav je večina kazalcev kazala, da so delnice preprodane in da se bo prej ali slej padanje ustavilo, je moč odboja, ki smo ga doživeli v sredo in četrtek, presenetila veliko borznih igralcev.

PORTFELJ 9 DELNIC NA DAN 16.06.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 16.6.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	5.55	-27.83	720,861
2 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	39.2	-7.81	920,601
3 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	2.1	-46.02	539,981
4 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
5 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	45.35	-6.30	1,206,312
6 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	79.07	-18.38	793,446
7 Conergy	Nemčija	GER	EUR	126	49.67	41.73	-15.98	1,260,022
8 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	147507	3.15	1,475,070
9 Sanofi-Aventis	Francija	PAR	EUR	82	76.15	72.25	-5.12	1,419,747

Denar v SIT 1,730,479 • Skupaj 10,323,174

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 16.06.2006 → 10,323,174 • Donosnost portfelja v odstotkih → 2.99 • Donos portfelja v SIT → 299,848

EUR → 239.64 • USD → 189.335

Drama se je začela v ponedeljek, ko so tečaji nadaljevali pot navzdol, v torek se stanje ni izboljšalo, udeleženci pa so s strahom čakali sredine podatke o ameriški inflaciji. Le-ti so bili v skladu s pričakovanji, slabši je bil le kazalec, ki meri inflacijo brez vpliva cen energije in hrane, in prav ta naj bi bil po mnenju poznavalcev kritičen. V prvih minutah po objavi izidov so tečaji delnic doživeli pravo »medvedje mesarjenje«, saj so indeksi v nekaj sekundah močno padli, vendar pa se je znova izkazalo, da na borzi velja pregovor o tem, da lahko vidiš kozarec na pol prazen ali pa na pol poln, in tokrat je, kot kaže, večina investorjev v objavljenih številkah videla na pol poln kozarec. Z odprtjem ameriškega trga se je začel eden najsilovitejših odbojev v zadnjem obdobju; v četrtek je tako ameriški indeks S & P 500 dosegel najvišjo enodnevno rast od oktobra 2003. Nasdaq pa četrtkove rasti ni bil deležen že od marca 2004. Kljub temu sta imela oba indeksa na tedenski ravni negativno rast.

Podobno kot ameriskima se je godilo tudi japonskemu indeksu

Nikkei 225; v torek je doživel več kot 4-odstotni padec, kar je največ v zadnjih dveh letih, nato pa je sledil obrat, kakršnega se ne bi sramoval nobeden izmed slavnih japonskih režiserjev – na tedenski ravni je zrasel za 0,87 odstotka, kar pomeni, da je prvič po šestih tednih konec tedna dočakal v zelenih številkah.

Evropski indeksi so teden končali nižje glede na prejšnji teden, nemški DAX je na tedenski ravni v minusu za 1,6, pariški CAC 40 pa za 1,54 odstotka. Vendar lahko rečemo, da je evropsko gospodarstvo zdravo in da bo ob morebitni nadaljnji rasti tečajev to ena izmed regij, kjer bo dobro imeti svoje prihranke.

Ameriški dolar je v torek dosegel vrednost 1,2534 za evro, kar je najvišja vrednost glede na evro v zadnjih sedmih tednih, vendar pa je do konca tedna evropska valuta pridobila vrednost in proti ameriškemu dolarju na tedenski ravni zrasla za 0,2 odstotka. Zanimivo je predvsem dejstvo, da je do padca ameriškega dolarja prišlo, čeprav sedaj že vsi verjamejo, da bo ameriška osrednja banka vnovič dvignila temeljno obrestno mero.

Na področju surovin smo tudi ta teden doživeli občutne padce, srebro je izgubilo 10 odstotkov vrednosti, podobno se je godilo drugim surovinam, zlato je med tednom pristalo najnižje v zadnjih treh mesecih, vendar je bilo to,

kot kaže, za zdaj dno, saj je vrednost unče začela proti koncu tedna rasti in znova so oživel tisti, ki vidijo vrednost do konca leta veliko višje. Vrednost nafte je na tedenski ravni padla.

V naslednjem tednu bo zanimivo videti, kako se bodo obnašali svetovni indeksi, saj so sedaj po mnenju poznavalcev vsi v svoje vrednosti že vračunali še en dvig obrestne mere s strani ameriške centralne banke. Pomembno je, da se na zdajšnjih ravneh naredijo močnejši podporni nivoji in da delnice ne zbežijo prehitro navzgor, saj bi lahko brez močnih temeljev ob močnejših prodajah na višjih nivojih tečaji zgrmeli še globlje kot do zdaj. Skratka, naslednji teden bomo verjetno dobili odgovor, ali je bila dvodnevna rast prejšnji teden le »trajz mrtvega mačka«, kakor v žargonu rečejo manjšemu odboju navzgor, ki mu sledi močan padec, ali pa gre za vnovično rast delniških trgov.

Tudi naš portfelj je ta teden padel, tako da je zdaj donosnost 2,99 odstotka, donos pa slabih 300 tisoč tolarjev. Ta teden smo prejeli dividendo iz delnic Oberthur card systema in Nutreca NV. ■

Kam pluje Splošna plovba?

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije, Splošna plovba

Slovensko ladjarsko podjetje, ki je bilo nekoč že tik pred propadom, danes posluje z visokim dobičkom.

Pred leti se je Splošna plovba znašla v velikih poslovnih težavah in zabredla v grozozanske dolgove. To je bilo v časih, ko so bile razmere na trgu ladijskih prevozov izrazito slabe, družba pa je imela poleg tega za vratom še veliko izrazito neugodnih posojil. Pred propadom jo je rešila država, ki je del dolgov edinega slovenskega ladjarja prenesla na ramena davkoplačevalcev in v zameno pridobila najpomembnejši lastniški delež v podjetju, za velik del dolgov (do Banke Koper) pa so bila izdana poročstva države. Z vsem tem država pravzaprav ni sanirala le Splošne plovbe, temveč tudi Banko Koper, ki je bila takrat še večinoma v slovenski lasti.

Trg ladijskih prevozov zelo niha in je izredno odvisen od gospodarske konjunktуре v svetu. Zaradi velikega povpraševanja po prevozihi (in posledično rekordnih cen voznin), ki ga podpihuje predvsem

hitri gospodarski razvoj Kitajske in Indije, je bilo zadnje obdobje za ladjarje izrazito ugodno.

Lansko leto je bilo posledično zelo uspešno tudi za Skupino Splošna plovba Portorož. Po konsolidiranih rezultatih je poslovala tako kot še nikoli času svojega obstoja. Ustvarila je namreč 6,7 milijarde tolarjev dobička, kar je za 91 odstotkov več kakor leto prej. Njen skupni prihodek je znašal 29,1 milijarde tolarjev, prepeljala je 5,8 milijona ton tovora, kar pomeni cel poldrugi milijon ton več kakor leto prej. Kljub izidom, s katerimi je Splošna plovba opozorila nase, pa že letos pričakujejo bistveno manjši dobiček – po njihovih besedah »le« 2,5 milijarde tolarjev. K odličnim izidom družb Splošne plovbe so med drugim veliko pripomogle lanske ugodne razmere na trgu pomorskih prevozov. Razlika med letošnjo in lansko situacijo na tem področju

Marko Pogačnik

pa je v tem, da je letos položaj na pomorskem trgu slabši, voznine padajo in so že za približno polovico nižje kakor pred letom dni.

Če zaokrožimo dejstva o uspešnem preboju Splošne plovbe lani, lahko izpostavimo, da je v prosti plovbi Splošna plovba prepeljala 4,8 milijona ton tovora, največ je bilo železa, železnih izdelkov, koka, žita, cementa, rud, premoga, sladkorja in žvepla. Samo lani je za pomladitev ladjevja namenila 71,8 milijona ameriških dolarjev. S tem denarjem so kupili tri mlajše ladje – Ljubljano, Koper in Nanos – in

Egon Bandelj

tako ladjevje povečali za petino. Zdaj znaša nosilnost flote Splošne plovbe 684.000 ton, to pa je največ v zgodovini podjetja. Kljub zgodbi o uspehu, ki ga je Splošna plovba doživela lani, pa še vedno obstajajo nerazrešeni dialogi med pomorščaki in državo, ki utegnejo negativno vplivati na pomorski transport sam. Predsednik uprave Egon Bandelj je na tiskovni konferenci že v začetku tega leta izrazil upanje, da bo slovenska država po treh letih od podanih predlogov vendarle uvedla davek na tonažo ladjevja, ki naj bi nadomestil davek od dobička. »Davek na tonažo imajo vse evropske države, le Slovenija posluje drugače. Namen take oblike obdavčitve je, da lahko ladjarji v uspešnih letih obnovijo ladjevje. Če slovenska država razmer poslovanja svojih ladjarjev ne bo izenačila z evropskimi, bodo čez nekaj let obsojeni na propad,« je dejal Bandelj.

Prodor tujega kapitala Videti je bilo, da bo Slovenija kmalu izgubila svojega največjega ladjarja. Banka Koper je namreč sprejela ponudbo nemškega ladjarja Petra Döhleja, dolgoletnega poslovnega partnerja našega ladjarja, za odkup 21-odstotnega deleža v družbi z omejeno odgovornostjo. Peter Döhle je za delež Banke Koper (v večinski italijanski lasti) ponujal 16 milijonov dolarjev ali približno tri milijarde tolarjev. Banka Koper, ki je bila zelo naklonjena priходу tujega kupca, nekateri očitajo, da si očitno želi, da bi do prodaje po-

nudniku iz tujine dejansko prišlo. Peter Mahnič, eden izmed solastnikov Mercate, sicer pa predstavnik Adrie Commerce, je na to glasno opozoril in razložil, da je v Sloveniji veliko zainteresiranih podjetij, ki bi rada prevzela lastništvo v Splošni plovbi, težava pa je v časovnem okviru, ki jim je bil postavljen – v enem mesecu je praktično nemogoče sklicati nadzorne svete, opraviti druge formalnosti, odločati in na koncu na mizo položiti 16 milijonov dolarjev.

Čeprav je bila nemška ponudba za Banko Koper več kot mikavna, imajo po družbeniški pogodbi prednost pri nakupu drugi družbeniki, če so pripravljeni za isti delež plačati enak znesek in pod enakimi pogoji.

Družbeniki Splošne plovbe Portorož (država Slovenija 43-odstotni delež, Mercata 19-odstotni, Pomorska družba 16- in Kad enoodstotni delež) so ponudbo Petra Döhleja Banki Koper prejeli že 10. maja. Resnost in odločenost nemškega ladjarja glede nakupa dokazuje tudi njegov vstop v Pomorsko družbo. To so ustanovili zaposleni in nekdanji zaposleni ter imeli nekaj manj kot 16-odstotni delež. Peter Döhle pa je prek švicarske družbe v Sloveniji ustanovil družbo Istrainvest, ki je pred kratkim objavila podatek, da je prevzela več kot 50-odstotni delež Pomorske družbe. Nemški ladjar je torej skrivaj in »skozi zadnja vrata« že vstopil v slovenskega ladjarja. Seštevek Pomorske družbe in deleža Banke Koper bi mu navrgel 37 odstotkov Splošne plovbe.

In kaj pravi na vse to Banka Koper? Vojko Čok, predsednik uprave, razlaga, da so namero o prodaji Splošne plovbe napovedali že pred več kot letom dni. Poudaril je, da je njihov namen poiskati predvsem kar najboljšega kupca, in to takega, ki bo plačal primerno ceno in bo tudi strateški lastnik. Zanimal pa je govorice, da Banka Koper daje prednost tujim kupcem, saj so po njegovih besedah svojo namero ves čas javno predstavljali, zainteresirani pa so dobro vedeli za vsak korak. Pojasnil je tudi, da so se družbeniki v enem mesecu dolžni izreči o predkupni pravici in nakazati pričakovani znesek.

Uspešna reakcija Vse je najbolj presenetila država oziroma mi-

Samo domači lastniki lahko zagotovijo, da sedež družbe ostane v Sloveniji.

nistrstvo za finance, ki skrbi za 43,2-odstotni delež Splošne plovbe v državni lasti. Glede na javne objave o nameri prodaje državnega premoženja so vsi pričakovali, da se država ne bo potegovala za nakup dodatnega deleža, ki je bil naprodaj. Toda na predlog ministrstva za finance je vlada nedavno pod oznako zaupno celotni poslovni delež države neodplačno prenesla na Slovensko odškodninsko družbo (Sod), ta pa je v petek kot novi družbenik uveljavljala predkupno pravico in Banki Koper nakazala zahtevano kupnino v višini 16 milijonov dolarjev.

»Navedeni poslovni delež je Sod pridobila od Republike Slovenije z namenom zagotovitve sredstev za izplačilo odškodnin žrtvam vojnega in povojnega nasilja za negmotno

re 19-odstotni delež. V petek pa sta predkupno pravico do deleža uveljavljali še Kad (enoodstotna lastnica) in Pomorska družba, v kateri ima večinski delež nemški ladjar Peter Döhle.

Sprva je kazalo, da se bosta za dodatno lastništvo potegovala samo Mercata in nemški ladjar Döhle. Očitno je država v prvem krogu obema dodobra prekrizala račune in preprečila tisto, česar so se bali mnogi – tujega lastništva Splošne plovbe.

Banka Koper je tako 17. junija dokončno prodala svoj 21-odstotni delež Splošne plovbe Portorož štirim družbenikom, ki so imeli predkupno pravico. Po besedah uprave se je za njegovo prodajo odločila zato, ker meni, da ne more biti večinska lastnica v družbi real-

nega sektorja, saj za to ni primerno usposobljena. Po notarskem zapisu prodajne pogodbe štirim družbenikom s predkupno pravico je vsakemu od lastnikov pripadel četrtninski del prodanega deleža – vsakemu torej 5,25-odstotni delež. Za svoj delež je Banka Koper iztržila 16 milijonov dolarjev v tolaški vrednosti, vsak kupec ji je moral plačati po štiri milijone dolarjev. Po novem bo imela Sod 48,45-odstotni delež, Mercata finančna družba 24,25-, Pomorska družba 21,05- in Kad 6,25-odstotnega.

Javni interes zavarovan Sanacija Splošne plovbe in z njo tudi Banke Koper je v preteklosti terjala veliko davkoplačevalskega denarja. Še vedno visijo v zraku tudi velika poročila za ladjarjeva druga posojila pri Banki Koper. Zato je zelo pomembno, da si država pri privatizaciji Splošne plovbe poskuša povrniti vloženi denar in da bodo posojila zavarovana s poroštvi države normalno odplačna (da ne bi šla v javni dolg).

Nekateri akterji so očitno pričakovali, da država ne bo znala pravočasno zavarovati svojih interesov. Zato so bili verjetno prepričani, da se bodo o poslu z bodočim kupcem sami dogovorili in posledično tudi sami pobasali levji delež kupnine. K sreči je ministrstvo za finance pravočasno posredovalo in zavarovalo javni interes.

Vendar bo pomemben tudi nadaljnji razvoj zgodbe o edinem slovenskem ladjarju, predvsem kdo bo njegov lastnik. Prvi razlog je v tem, da je pomembno, da družba dobi korektnega lastnika, ki bo zagotavljal nemoteno poravnavanje posojil, da ne bi še ta zapadla v breme davkoplačevalcev. Nekateri lastniki bi namreč lahko družbi pobrali premoženje, medtem ko bi dolgove prepustili državi. Drugi dejavnik pa je ta, da sedež družbe ostane v Sloveniji, saj si država lahko le tako tudi dolgoročno zagotovi njene davčne prilive. Večina tujih ladjarjev bi sedež družbe prej ali slej prenesla v tujino, saj zanje ni smiselno, da se poslovne funkcije podvajajo zunaj sedeža matičnega podjetja. Upošteva se, da ladje Splošne plovbe že tako plujejo pod tujimi zastavami, potemtako od Splošne plovbe v Sloveniji ne bi ostalo praktično nič. **D**

Italijanska Banka Koper je želela podjetje prodati Nemcem.

škodo in za poplačilo obveznosti, ki jih državi nalaga zakon o denacionalizaciji. Naša naloga je, da z naložbo ravnamo kot dober gospodar in da ustvarimo dovolj sredstev za poplačilo obveznosti. Prepričani smo, da je naložba v Splošno plovbo dobra in da nam bo zagotavljala ustrezne donose,« je dejal Marko Pogačnik, direktor Soda.

Prva je nakazala kupnino Mercata, finančna družba Koper, ki jo nadzira ACK Koper in premo-

Cene ladijskih prevozov zelo nihajo.

Slovenija bo kupila oklepna vozila patria 8 x 8, ne pa vozil krpan (v resnici gre za avstrijski licenčni oklepnik pandur), ki bi jih izdelovala Sistemska tehnika.

Patria premagala pandurja

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven, Sistemska tehnika

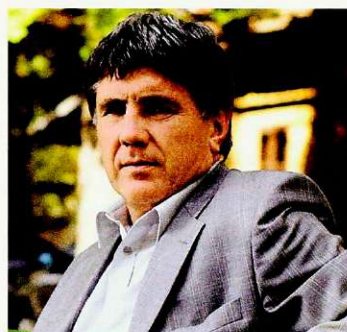
Prejšnji ponedeljek je obrambni minister Karl Erjavec oznanil zmagovalca enega največjih javnih naročil v slovenski zgodovini. 63-milijardni posel je dobilo podjetje Rotis, d. o. o., ki je ponudilo oklepnike 8 x 8 finskega izdelovalca Patrie.

Ker se je za posel poleg Rotisa potegovalo tudi podjetje Sistemska tehnika z Raven na Koroškem, ki je v poslih z Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije (MORS) do sedaj zaslužilo že okrog 25 milijard tolarjev, je seveda predvsem na Koroškem zavrelo. Korošci se bojijo izgube delovnih mest, po najbolj črnem scenariju tudi zaprtja podjetja. A ta bojazen preprosto ne more odločati o zmagovalcu na javnem razpisu z mednarodno konkurenco. Ko namreč spoznamo vsa dejstva o izbiri, ki so bila predstavljena v zadnjem tednu, se zdi, da je minister s svojo ekipo ravnal v skladu z zakonom in gospodarskim interesom Slovenije. Rotis je skupaj s Finci pri projektu ponudil večjo

gospodarsko zastopanost Slovenije kot slovenski izdelovalec. To se sicer zdi paradoksalno, a je po zagotovilih ministrstva resnično.

Finska ponudba boljša Koroški poslanec iz vrst SDS Miro Petek je takoj po objavi izbranega podjetja okaral ministrstvo, češ da s to izbiro zapira delovna mesta na Koroškem. Zato je bil tudi eden glavnih pobudnikov srečanja poslanske skupine SDS z ministrom Erjavcem, na katerem je slednji poslancem pojasnil, zakaj je bilo izbrano oklepno vozilo patria in ne slovenski krpan. Po srečanju je Petek izrazil podporo ministru in njegovi odločitvi. V pogovoru z nami je Petek med drugim okrcal vodstvo Sistemske tehnike, da je na testiranja poslalo testno in

tako že večkrat uporabljeno vozilo, za nameček pa to niti ni bilo vozilo, ki naj bi ga izdelovali na Ravnah, ampak je šlo za avstrijsko licenčno vozilo. »Zakaj pa gredo s takšnim vozilom na testiranje? Zakaj se ne potrudijo in ne naredijo sodobnega vozila? Saj so se na to pripravljali tri

Poslanec SDS Miro Petek

leta.« Petek je izrazil tudi začudenje nad tem, da sedaj ljudi na Koroškem pozivajo, naj gredo na cesto. »Ko so se razprodajala železarska podjetja, ko je Viator & Vector dobil Sistemska tehnika za drobiž, pa ni nihče odšel na cesto. Danes se sindikalni voditelji ne sprašujejo toliko o zaposlenih, ampak gre očitno za druge interese. Zame je pomembno to, da delavci ohranijo delo oz. da se število delovnih mest na Koroškem poveča.« Glede na odločitev ministrstva je po Petkovih besedah njegova naslednja naloga, da poskuša urediti, da bi se čim več dela opravilo na Koroškem. »V železarni je ogromno znanja, imajo izredno dolgo tradicijo na področju vojaške industrije, zato je zame najpomembnejše, da to ostane na

Koroškem ne glede na to pod kakšno blagovno znamko.« Glede na to, da je direktor Sistemske tehnike zavrnil vsakršno sodelovanje pri izdelavi finskih vozil v njihovem podjetju, smo Petka vprašali, ali je vendarle mogoče del posla pripeljati na Ravne. Petek je odgovoril: »Ne vem, oni pač pravijo, da to ne gre. Seveda je Sistemska tehnika v solastništvu družbe Steyr Daimler Puch, ta pa je članica ameriške korporacije General Dynamic. Verjetno bo zato težko, da bi v Sistemski tehniki oz. Styerju sestavljali patrie. Druga možnost je, da se postavi nova tovarna ali se kupi proizvodna hala znotraj železarne in se tam sestavljajo vozila. Glede na to, da ne bodo več sestavljali ne valukov ne krpanov, bodo imeli preveč delavcev in proizvodnih zmogljivosti. Mogoče se da na tem področju kaj dogovoriti. Lahko odprodajo prostor in se tam zaposlijo stari in tudi novi delavci.«

Ogrožena delovna mesta V četrtek smo se na Ravnah pogovarjali tudi z direktorjem Sistemske tehnike Jožetom Studenčnikom. Čeprav je od odločitve ministrstva za finško družbo Patria minilo že nekaj dni, je še vedno deloval jezno in izjemno prizadeto. Pravi, da so bile v postopku storjene postopkovne napake in da se bodo na te napake vsekakor pritožili, čeprav je minister Erjavec že v ponedeljek jasno dejal, da zaradi narave razpisa za vojaško opremo ni mogoča nikakršna pritožba. Studenčnik se opira predvsem na to, da je komisija zahtevala dopolnitev ponudbe od istega dne (29. 5.), kot je tudi izbrala dobavitelja. Sistemska tehnika je na to zahtevo komisije pripravila kar

Minister Erjavec s sodelavci ob razglasitvi rezultatov

1.454 strani dopolnitev. Studenčnik pravi, da v enem popoldnevu komisija nikakor ni mogla preučiti vseh, saj je podobno število strani verjetno oddalo tudi konkurenčno podjetje. Tako je bil po njegovem mnenju zmagovalec razpisa izbran, preden so preučili vsa dejstva in pred samim razpisom. V Sistemski tehniki zato zahtevajo revizijo celotnega postopka, od MORS pa, naj uvede notranji nadzor in tako preuči, kako delujejo službe znotraj ministrstva. Če njihove zahteve ne bodo izpolnjene, bo podjetje zoper ministrstvo vložilo civilno tožbo.

Na naše vprašanje, zakaj za testiranja niso imeli pripravljenega novega vozila, temveč so uporabljali že pet let staro avstrijsko licenčno vozilo pandur, je direktor odgovoril: »Preprosto povedano, tega se ne da narediti čez noč. Gre za vojaško zadevo, kjer je treba vsako stvar testirati. Tu je recimo protiminska zaščita, ki so jo v Avstriji posebej testirali in stane zelo veliko. Da bi jo mi testirali, bi bila norost.« Direktor tudi odločno zanika, da bi imeli s

strani ministrstva kakršna koli zagotovila, da bo Sistemska tehnika dobila posel. »Ne, ne, mi tukaj v firmi teh zagotovil nismo imeli.« Studenčnik je, kot smo že omenili, zavrnil vsakršno možnost o izdelovanju oklepnikov patria v Sistemski tehniki. »Sploh ne pride v poštev, da bi o tem razmišljali, ker v tem preprosto ni logike. Kupiš licenco (za izdelovanje krpana, op. p.), delaš na tem projektu s kompletno ekipo in potem razmišljaš o tem, da boš izdeloval patrio. Imamo svoj program, proizvodnjo, prirejeno opremo in naprave za proizvodnjo krpana. Te stvari so namreč prilagojene, in če začneš delati nekaj drugega, moraš zamenjati vse. Zamenjati moraš postopke v razvoju, opremo v hali in naučiti ljudi nove proizvodnje. Njihov sistem je pač drugačen kot naš.« Po trditvah direktorja Studenčnika je zaradi odločitve MORS ogroženih približno dve tretjini delovnih mest od skupno 320.

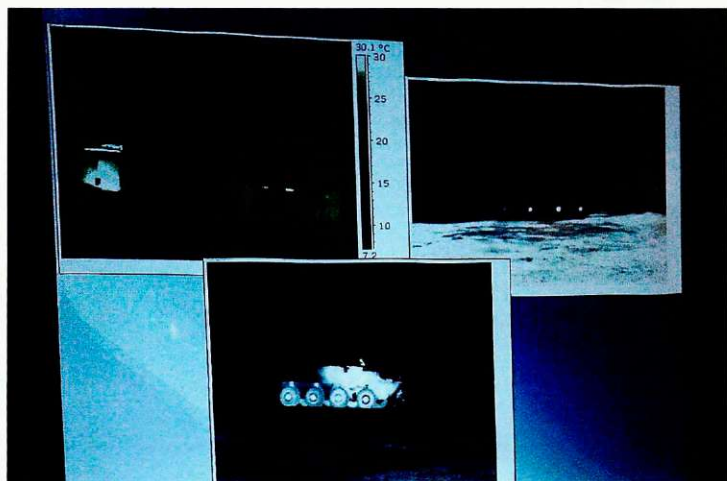
Izgubiti je treba dostojno Žal se zdi, da so v koroškem podjetju in nasploh na Koroškem izgubili kompas pri soočanju z dejstvi. Oddali so namreč precej slabšo

Direktor Jože Studenčnik

ponudbo kot njihovi tekmeči. Dejstvo je, da je izbrani tip vozila boljši in tudi za 10 do 18 odstotkov cenejši. Novinarjem je bila denimo predstavljena termična slika obeh vozil ponoči, kjer je bilo jasno vidno, da je krpan precej vidnejši kot patria in zato nevarnejši za posadko v vozilu. Ne moremo pa se znebiti občutka, da so na Ravnah vendarle imeli neko zagotovilo o pridobitvi posla, saj v nobenem podjetju ne bi že pred objavo izbranega ponudnika začeli izdelovati 10 konstrukcij za vozila in to utemeljevati s poslovnim tveganjem, kot so to storili na Ravnah. Sedaj je vse odvisno od vodstva koroškega podjetja: ali bo nadaljevalo boj z mlino na veter in obtoževalo vse povprek ali pa bo poskušalo vsaj del posla pripeljati na Ravne.

Iz vsega zapisanega pa je jasno predvsem eno: v Sloveniji je treba spremeniti miselnost, ki se v zvezi s takšnimi razpisi vseskozi pojavlja; če ni izbrana moja ponudba, se bom pač pritožil in zadevo zavlačeval, kolikor je le mogoče. Podobno izkušnjo imamo v zadnjem času tudi z nakupom operacijskih miz. ■

Termična slika: levo krpan (vidnejši), desno patria

Minister odgovarjal ravenskim svetnikom

Minister za obrambo Karl Erjavec se je v petek sešel z občinskimi svetniki z Raven na Koroškem in jim s svojo ekipo tri ure razlagal, zakaj ni bila izbrana ponudba Sistemske tehnike. Zaradi razočaranja nad odločitvijo MORS se je med svetniki porodila tudi absurda zamisel, naj bi na Koroškem izvedli plebiscit za priključitev Avstriji. Očitno Korošci ne znajo prenesti poraza. Pred občinsko stavbo je ministra z nič kaj prijaznimi transparenti pričakalo nekaj deset protestnikov, večinoma zaposlenih v Sistemski tehniki. V ponedeljek so koroški delavci pripravili protest pred zgradbo MORS v Ljubljani. Ministra za obrambo je pri izbiri ponudnika podprl tudi predsednik vlade Janez Janša.

Slovenske železnice so dobile državno posojilo za izplačilo plač in regresa zaposlenim.

Vroči slovenski tiri

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

S posojilom, ki ga je pretekli teden odobril nadzorni svet Holdinga Slovenske železnice, je podjetje vendarle izplačalo plače in regres za dopust. Čedalje več pa je ugibanj o primernosti vodenja holdinga.

Ne glede na to, da so zaposleni za zdaj preskrbljeni, bi se kmalu zgodilo, da nadzorni svet posojila ne bi odobril, saj se je za to odločil zadnji hip. Nadzornike naj bi bilo po besedah Petra Verliča, predsednika nadzornega sveta holdinga in državnega sekretarja na ministrstvu za promet, v odločitev prepričalo to, da je bilo poslovodstvo v kratkem času sposobno najti nekaj sredstev in je sprejelo nekatere sklepe.

Izguba v poslovanju "Poslovodstvo SŽ je za načrt zadolževanja vedelo že prej, a je nadzornike o tem obvestilo zadnji hip," je dejal Verlič. Po njegovih besedah bo poslovodstvo do 30. junija zagotovilo dodatnih 800 milijonov tolarjev, tako da bo posojila pravzaprav le v višini 2,4 milijarde tolarjev in ne, kot je bilo predvideno, 3,2 milijarde.

Država je leta 2004 za sanacijo železnic namenila 47 milijard tolarjev. Leto kasneje so se po spre-

membi kolektivne pogodbe plače in nadomestila zvišala za 8 do 10 odstotkov, kar je letne stroške povečalo za 2 milijardi tolarjev. Danes osem tisoč zaposlenih na Slovenskih železnicah prejema povprečno 311 tisoč tolarjev brutoplače mesečno (slabih 200 tisoč neto), kar je nekaj manj kot 11 odstotkov več od slovenskega povprečja. Lani je podjetje ustvarilo 2,6 milijarde tolarjev izgube, za letos pa načrtu-

jejo 839 milijonov tolarjev izgube. Jurkovič krivdo za slabe poslovne izide pripisuje slabemu poslovanju leta 2004 (sam je bil na to mesto imenovan 3. junija) pa tudi temu, da je imel pri povišanju plač ob lanski kolektivni pogodbi zvezane roke, saj jo je podpisal njegov predhodnik Boris Živec.

Jurkovič na prepihu Generalni direktor Slovenskih železnic Jože

Jurkovič se je kljub začasni rešitvi znašel v nezavidljivem položaju, saj so nekateri zaposleni nanj pritiskali z zahtevo po odstopu. Proti njemu je ostro nastopil zlasti predsednik sveta delavcev Silvo Berdajs. Že dan pred tem, ko je bila sprejeta odločitev o posojilu holdingu, je od nadzornikov zahteval njegovo razrešitev. Čeprav je slednji niso sprejeli, svet delavcev pri zahtevi vztraja.

Generalni direktor SŽ Jože Jurkovič

Svet delavcev vodi Silvo Berdajs.

Prvi nadzornik SŽ Peter Verlič

Infrastruktura je zastarela.

„Že pred pol leta smo opozarjali, da prihodki na enoto dela padajo, da je treba sprejeti realno odločitev, ali bomo poleg prevoznikov tudi logisti, ali bomo v celoti obvladovali posel. Moram reči, da ni bilo posluha – ne glede na to, da so se v upravi zavedali, da bomo prej ali slej prišli v likvidnostne težave,” je dejal Berdajs. V svetu delavcev zahtevajo direktorja, ki bo znal poiskati rešitve. Berdajs je prepričan, da zdajšnji direktor idej za rešitev nastale situacije nima. „To, da nima idej, niti ni problem, problem je, da je kljub temu še vedno na svojem delovnem mestu,” dodaja predse-

»papirnatost«, dejanskih učinkov iz reorganizacije pa ni.

Ker holding še vedno opravlja posle namesto treh družb, ki bi morale biti samostojne, je bilo 47 milijard dolarjev sredstev namenjenih za področje infrastrukture. Država po pogodbi za opravljanje gospodarskih javnih služb prek agencije sredstva zagotavlja samo za ta del SŽ. Predsednik Sindikata železniškega prometa Slovenije (SŽPS) Ivan Šenkiš, ki je prepričan, da zdajšnji direktor nosi manjši del krivde za nastale razmere, je med drugim opozoril na morebitno prelivanje denarja.

Problematično za zdajšnje stanje je predvsem premajhno vlaganje v infrastrukturo v preteklosti pa tudi neuspešno razbitje enotne družbe na tri dele.

dnik sveta delavcev. No, Jurkovič, ki je še v ponedeljek razmišljal o odstopu, zdaj razmišlja o aktivnejšem in učinkovitejšem delu.

Plaz kritik Razlogov za slabo finančno stanje Slovenskih železnic gotovo ne gre iskati le v zdajšnjem direktorju. Finančne težave sta imela tudi njegova predhodnika Živec in Miklavčič, čeprav je slednji prikazal zelo dobre poslovne izide, a je zunanja revizija pokazala, da so bili ti prirejeni. Problematično za zdajšnje stanje je tudi premajhno vlaganje v infrastrukturo v preteklosti. Poleg tega so bile leta 2004 skladno z referendumskimi izidi ustanovljene družbe Tovorni promet, Potniški promet in Infrastruktura, vendar so prejšnja vodstva to opravila le

Premalo vlaganj „Slovenske železnice imajo žal svojo zgodovino,” meni predsednik nadzornega sveta Peter Verlič. Prvi vzrok, da je podjetje neuspešno, je, da imajo Slovenske železnice zelo slabo infrastrukturo. Vanjo niso vlagali praktično nikoli; leta 1996 je bil sprejet nacionalni program modernizacije železniškega omrežja, ki je bil realiziran le 25-odstotno. Danes je hitrost vlakov na slovenskih železnicah 60 ali 70 kilometrov na uro – zato se prepele tudi manj tovora.

Verlič je opozoril predvsem na tržni del poslovanja Slovenskih železnic. „V tovarnem prometu, ki je sicer paradni konj železnic, je ta čas kar približno 688 milijonov dolarjev izgube. Poleg tega je treba analizirati razloge

Poslovanje Slovenskih železnic v letu 2004

Slovenske železnice so leta 2004 izkazale čisti dobiček v višini 254 milijonov dolarjev. Računovodsko izkazani čisti dobiček je bil predvsem posledica:

- učinkovitih ukrepov vlade na področju finančne in kadrovske reorganizacije po zakonu o poslovni sanaciji, ki se za leto 2004 ocenjujejo v višini 1.790 milijonov dolarjev (1.096 milijonov dolarjev za kadrovske sanacije in za 694 milijonov dolarjev nižje obresti zaradi prevzema dolga in refinanciranja obstoječih posojil);
- ustvarjenih prihodkov od prodaje premoženja (zemljišča, stanovanja in drugi objekti, vozna sredstva in druga oprema) v višini 873 milijonov dolarjev neto;
- manjših vlaganj od potrebnih za vzdrževanje vozniških sredstev v ocenjeni višini 395 milijonov dolarjev.

Zaradi manjših vlaganj v vzdrževanje vozniških sredstev leta 2004 in tudi prejšnja leta ter zaradi zapadlosti večjega števila vozniških sredstev v redna popravila – revizije skladno s predpisi je bilo treba leta 2005 za zagotovitev vozniških sredstev vložiti milijardo dolarjev več kakor leta 2004. Kategorijo odhodkov so povečali tudi stroški vzdrževanja javne železniške infrastrukture v višini 1,5 milijarde dolarjev, ki so bili sicer pokriti s prihodki po pogodbi z AŽP. Dobri 2 milijardi dolarjev so bili večji stroški dela zaradi obveznosti, ki so nastale v prejšnjem poslovanju ter uskladitve plač po zakonu avgusta 2005, pri čemer niso upoštevani stroški kadrovskega prestrukturiranja v višini 0,8 milijarde dolarjev. Prav tako so Slovenske železnice v primerjavi z letom 2004 prodale za dobre 0,6 milijarde dolarjev manj stvarnega premoženja.

Objektivne primerjave izidov poslovanja z letom 2004, kjer so izločeni vplivi izrednih poslovnih dogodkov, kažejo, da je ob omejenih večjih vlaganjih v vozna sredstva ocenjena razlika v čistem izidu približno milijarda dolarjev.

dal predsednik nadzornega sveta. Kljub vsemu pa je Verlič tudi z vidika funkcije državnega sekretarja izrazil zadovoljstvo nad vlaganjem sedanje vlade v železniški promet. Slovenske železnice so se bolj ali manj zadolževale tudi v preteklosti – skupni dolg danes znaša 59,5 milijarde dolarjev. Prikrivanje poslovnih izidov v preteklosti je pravzaprav zelo neprimerno; podjetje bo zdravo takrat, ko zadolževanje ne bo več potrebno. **D**

za padec cene na enoto dela. Tu so še stroški dela, kjer bodo morali skozi pogajanja, kolektivno pogodbo in tudi racionalizacijo dela v prihodnje jasno povedati nadzornemu svetu in s tem tudi lastniku, kje vidijo izhod,” je do-

t e d n i k
DEMOKRACIJA

**Odslej tudi na okencih
Pošte Slovenije!**

Objavimo, kar drugi zamolčijo. **ŽE V PRODAJI**

Slovenski problem je demografija

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

Marko Kremžar je ena najbolj relevantnih osebnosti slovenskega izseljenstva. Kot mladenič je leta 1945 odšel v Argentino.

Kot predsednik Slovenske ljudske stranke je ohranjal tradicijo slovenskega političnega pluralizma in se ukvarjal tudi z gospodarskimi vidiki izhoda matične domovine iz socializma. Ustvaril je bogat publicistični in književni opus.

Te dni bomo praznovali 15. obletnico osamosvojitve Slovenije. Tu bi uporabil vaš citat: »Kjer rod je moj, kjer sin je tvoj/ tam si Slovenija!« Kako Slovenci v izseljenstvu doživljate slovensko državnost?

Ideja slovenske državnosti je bila živa in v izseljenstvu navzoča prej kakor v matični državi. Lahko rečemo, da je bila slovenska država v času 2. svetovne vojne in kasneje v emigraciji bolj ali manj nedosegljiv ideal, a bila je skupna točka, ki nas je povezovala. Slovensko državnost čutim kot nekaj svojega, kot uresničenje nekdanjih sanj. Pri tem ne bi delal razlike med slovenskimi rojaki tu in tam. Menim, da gre za skupno vrednoto in da ni razlik med čutenjem Slovencev v matici in zunaj nje.

Kar se citata tiče, je vzlet iz pesmi Slovenija v svetu in ni povezan samo s slovensko državnostjo, ampak s pojmom slovenske diaspore. V zadnjem stoletju živi v diaspori neprestano nad 20 odstotkov slovenskega naroda. V preteklosti so gledali na izseljenstvo kot neke vrste rano, ki krvavi in se izgublja v zunanjem svetu. Ta pesimistični pristop sem poskušal osvetliti drugače, v slutnji nove, globalne družbene realnosti v svetu. Danes so razdalje v primerjavi s preteklostjo izredno majhne in diasporo je lažje pojmovati kot del naroda. Vprašanje pa je, ali bo narodna skupnost znala in hotela to stvarnost uporabiti v skupno dobro ali ne. Če glavnina v matici ne bo gledala

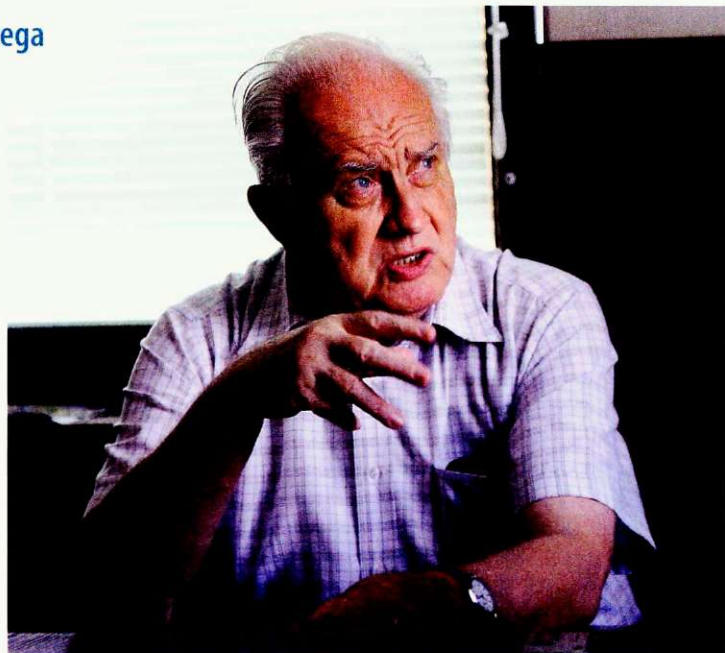
na diasporo kot del slovenskega občestva, je diaspora za narod izgubljena. Če pa se ta miselnost spremeni, lahko člani diaspore predstavljajo slovenske postojanke v svetu.

Diaspora je dala dva kardinala, nekdanjega predsednika vlade in še vrsto intelektualcev na različnih področjih. Kakšen udarec je pomenila izločitev tega dela narodnega telesa po letu 1945?

Vsaka praznina, posebej nenadna in selektivna, pusti posledice. Te je občutilo tako matično telo kot mi, ki smo takrat z umikom reševali svobodo pa tudi življenje. To je bila vsekakor velika nesreča. Zdaj je vprašanje, ali lahko iz te nesreče potegnemo kaj pozitivnega. Po moje je prav zavest o živi navzočnosti slovenske diaspore v narodovem občestvu, kar je v veliki meri sad razmišljanj in prizadevanj povojne politične emigracije, lahko ključnega pomena za življenje in razmah maloštevilčnega naroda v globaliziranem svetu. S pomočjo zdornosti je postala Slovenija prepoznavna v tujem svetu, še preden se je osamosvojila kot država. Če se zavest o tretjem delu narodnega telesa (poleg matic in zamejstva) v slovenski miselnosti ohrani in okrepi, je to lahko ena od srečnih posledic velike nesreče, ki nas je pognala po svetu.

Letos je bil sprejet zakon o Slovencih po svetu. Kako ga ocenjujete?

Kot vsak zakon tudi ta ponuja okvir, izhodišče. Kako se bo uporabljal, pa bomo videli. Lahko imate še tak avto, če ga ne boste vozili, vam ne koristi. Na vsak način je zakon pozitiven, a pričakovati, da se bo kaj spremenilo samo zaradi zakona, je utopijsko. Vprašanje je, ali ga bomo znali oziroma hoteli uporabljati ali bomo čutili, da je to potreba, korist za ves narod in ne

le nekakšna pietetna poteza. Danes je temeljni slovenski problem demografija, ne toliko gospodarstvo, o katerem je veliko govora. Če ne bomo rešili slovenskega demografskega problema, kmalu ne bo imelo pomena govoriti in pisati ne o zgodovini in ne o prihodnosti. Tudi pri tem temeljnem problemu je diaspora dejavnik, ki bi ga bilo dobro upoštevati. Najlažje bi bilo seveda reči, da je v tem pogledu rešitev priseljevanje rojakov iz diaspore. Pa ni tako. Gre namreč za razmeroma majhen, čeprav zelo pomemben prispevek k rešitvi slovenske demografske krize. Srečujemo se z vprašanjem preživetja, ki se ga je treba lotiti celovito, z različnih vidikov. V prvi vrsti pa je treba rešitev iskati v osebnih odločitvah rojakov in rojakinj za družino in za življenje.

Že pred dvema desetletjema ste pisali o »poti iz socializma«, kot je naslov ene vaših knjig. Se je Sloveniji uspelo izvleči v dobrem ali v slabem?

Pot, ki se je zgodila, je drugačna od tiste, ki sem si jo takrat predstavljaj. To je razumljivo; realnost je vedno drugačna od sanj. Ko

človek piše o mogočih spremembah, navadno ne upošteva vseh konkretnih težav, ki se pojavijo kasneje. Časi in sredstva so različni, včasih so tudi stranpoti, smer pa je vendarle ista. Proces, ki se je začel z rezulatom komunizma, pri nas še ni končan, ker so nekatere miselnosti in tudi druge strukture iz prejšnjega obdobja še navzoče. Pot iz socializma in nekdanjega totalitarnega režima bo sicer daljša, a vendar vodi v predvideno smer.

Kaj pa stranpoti divjega liberalizma, ki smo mu bili priče v preteklih letih?

V praksi je težko napredovati iz tako zaprtega in nasilnega politično-gospodarskega sistema, kot je skoraj pol stoletja oklepal Slovenijo, ne da bi zašli v kako skrajnost. Preden se družba umiri, navadno niha. Seveda je to lahko boleče. Vendar pa se spnimo, da so izvajali t. i. divji liberalizem v svojo korist predvsem ljudje, ki so bili nedolgo prej še pripadniki t. i. divjega socialističnega totalitarizma. Človek bi si sicer res želel bolj premočrtno pot, vendar družba lahko napreduje tudi tako, da niha, ko išče samo sebe. **D**

Gorivo čistejše prihodnosti.

Petrol Super Plus 98. Nova generacija goriva za bencinske motorje brez žvepla motorju vašega avtomobila omogoča boljše in čistejše izgorevanje, večjo moč in učinkovitost ter manjšo porabo goriva. Tudi okolje vam bo hvaležno: z boljšimi zmogljivostmi vozila boste manj obremenjevali okolje. Novi Petrol Superplus 98 dobite na vseh večjih Petrolovih bencinskih servisih za enako ceno kot običajni 98 oktanski bencin.

Energija med nami.

PETROL

Pred mestno hišo v Clevelandu bo mesec dni poleg ameriške plapolala tudi slovenska zastava.

Ohranjanje korenin in ponosa

Ana Müllner, foto: arhiv Demokracije

V Združenih državah Amerike živenci Slovenci so dokaz, kako je kljub dolgoletnemu izseljenstvu mogoče ohraniti narodno pripadnost. Ameriško mesto Cleveland v zvezni državi Ohio bo tako kar mesec dni povsem slovensko.

Petega junija so se namreč začeli Slovenski dnevi, s katerimi bodo ameriški Slovenci mesec dni proslavljali 15. obletnico osamosvojitve Slovenije. V Clevelandu, ki velja za tretje največje slovensko mesto, saj v njem živi okrog 80 tisoč Američanov slovenskega rodu, se je s Slovenskimi dnevi začel največji projekt slovenske skupnosti v mestu po osamosvojitvi Slovenije. A pojdemo po vrsti in si najprej pogledimo zgodovino slovenskega izseljenstva v ZDA.

Val izseljevanja Prvi Slovenci so se v Severno Ameriko začeli preseljevati že okoli leta 1600, a do množičnega izseljevanja je prišlo več kot tri stoletja pozneje. V času Avstro-Ogrske je bilo preseljevanje iz kraja v kraj pre-

povedano in tako so se v tistem času izseljevali večinoma izgnanci, vojni in drugi ubežniki. Kasneje se je začelo množično izseljevanje v Ameriko, povezano z misijonarskim delom; leta 1912 je v Ameriki delovalo že 127 slovenskih misijonarjev, ki so močno pripomogli k društvenemu in kulturnemu življenju v prvih slovenskih naselbinah. Sicer pa je bilo dolga leta težko voditi evidence o številu Slovencev v ZDA, ker so jih ameriški uradi sprva uvrščali med Avstrijce, kasneje pa so jih šteli skupaj s Hrvati. Zaradi posledic vojnih grozot v Evropi je sredi prejšnjega stoletja ZDA preplaval nov val beguncev in izseljencev. V tem času je prišlo tudi največ Slovencev, predvsem političnih emigrantov. Po letu 1953 je v ZDA prispela le še

peščica ekonomskih emigrantov. Čeprav so se Slovenci naseljevali tudi drugod po ZDA, se je glavina nastanila v zvezni državi Ohio. Sledijo ji zvezne države Pensilvanija, Minnesota, Kolorado in Florida, drugod pa je slovenskih priseljencev precej manj. Medtem ko so prvi izseljenci večinoma živeli

v hudih življenjskih razmerah, se je s prihodom večjega števila Slovencev začelo povezovanje v društva, predvsem v okviru ljubiteljske kulture. Tako je v Clevelandu, ki je med obema vojnama postal središče ameriških Slovencev, že sredi prejšnjega stoletja delovalo 19 pevskih zborov in 10 pevskih

Ameriški Slovenci so se povezovali zlasti v kulturnih društvih.

društev. Hkrati se je začela razvijati tudi književna dejavnost v okviru časopisnih uredništev, v katerih so bili uredniki slovenski pisatelji. Kmalu so začele delovati tudi prve slovenske šole, ki so jih ustanovili duhovniki, vzdrževali pa slovenski župljani. Ustanavljanje društev in klubov se je samo še nadaljevalo; konec osemdesetih je bilo 72 slovenskih domov, 38 cerkva, delovalo je 9 izobraževalnih ustanov, 24 pevskih društev, 171 glasbenih skupin, 4 plesne skupine, eno dramsko društvo, izhajalo je tudi 9 časopisnih publikacij. Dosežki, s katerimi bi se težko pohvalilo marsikatero slovensko mesto, četudi s trikrat več prebivalci.

Osamosvojitve povežala Čeprav so se v okviru vseh delujočih društev mnogokrat pokazala razhajanja, predvsem politična, med ameriškimi Slovenci ni nikoli prihajalo do večjih trenj. Ameriški Slovenci so kljub življenju prek oceana z zanimanjem spremljali politično in družbeno dogajanje v Sloveniji in nemalokrat odigrali pomembno vlogo pri političnih spremembah v prvotni domovini. Njihova pomembnost je še posebej prišla do izraza v času osamosvajanja Slovenije, ko so pokazali veliko navezanost na domovino. Belo hišo so zasuli s telefonskimi klici in pismi za priznanje nove države. Joseph Valenčič je bil koordinator akcije leta 1991: »Ko se je v Sloveniji začela vojna, so se naše organizacije povezale v tako imenovane Združene Američane za Slovenijo. Izmislili smo si telefonski maraton in določili en dan, ko so vsi Slovenci v Ameriki in vsi, ki se zanimajo za Slovenijo, poklicali v Belo hišo in sporočali predsedniku Bushu (očetu sedanjega predsednika), da mora priznati samostojno Slovenijo.« V akcijo so se vključile vse slovenske organizacije po Ameriki: župnije, društva, dobrodelne zveze, pevska združenja – skupaj kar 850 društev in klubov po vsej Ameriki. Toda to še ni bilo vse, pravi Valenčič: »Ob tem smo dva tedna vsak dan zbrali 10.000 podpisov in jih poslali v Belo hišo za predsednika Busha, da se bo na hitro pozanimal za Slovenijo. V časniku Washington Post smo objavili oglas prav teden dni pred tem, ko so ZDA priznale

V Clevelandu živi okoli 80 tisoč Slovencev.

Slovenijo (7. aprila 1992). Bilo je res lepo, vsi smo skupno delali za eno stvar, za Slovenijo.«

Slovenščina se izgublja Slovenci, ki so se iz Slovenije izselili v ZDA, so prva generacija ameriških Slovencev. Danes v ZDA živi že četrta oz. celo peta generacija Slovencev. Pa mlajše generacije še čutijo takšno povezanost z domovino kot njihovi predniki? Odnos priseljencev do slovenščine morda še najbolj slikovito opisuje časopis Prosveta. Tiskati so ga začeli pred 85 leti in je kot dnevnik izhajal v celoti v slovenskem jeziku. Danes izhaja na štirinajst dni, v slovenščini pa je le še ena stran. »Nove generacije sčasoma niso imele nikogar več,

ki bi jih naučil govoriti slovensko, zato se jezik počasi izgublja,« meni urednica slovenske strani v Prosveti Vida Košir. »Da res znajo slovensko, jih je morda nekaj tisoč, nekateri morda še poznajo kakšno besedo, počasi pa se slovenščina izgublja; novi rodovi se je ne učijo. Druga generacija se je še učila slovensko, tretja ali četrta pa ne več.« Kljub temu pa predvsem zanimanje za prireditve narašča, prav tako je večina slovenskih društev ohranila pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske kulture. Verjetno najboljši dokaz, da med ameriškimi Slovenci domovina Slovenija še zdaleč ni pozabljena, so Slovenski dnevi, prireditev, ki bo te dni v Clevelandu dosegla vrhunec.

Ameriški Slovenci so med osamosvajanjem Slovenije odigrali pomembno vlogo.

Generalni konzul Zvone Žigon

Slovenija v malem Ko je pred mestno hišo v Clevelandu 5. junija zaplapolala slovenska zastava, so se uradno začeli Slovenski dnevi. Rdeča nit številnih kulturnih dogodkov je praznovanje 15-letnice slovenske državnosti. Uvodna slovesnost v clevelandski mestni hiši je samo dokaz več, kako pomembna je slovenska skupnost za mesto Cleveland, ki ga je tudi pomagala ustvariti. To je potrdil tudi slovenski mestni svetnik z nadaljšim stažem Michael Polenšek. Proslava je po njegovem mnenju

priznanje prispevka slovenske skupnosti Clevelandu, ki je imel vedno trdno vez s Slovenijo in njeno prestolnico. Iz vrst slovenske skupnosti izhaja tudi več uglednih politikov, med katerimi sta zvezni senator George Voinovich in pokojni župan Clevelanda, guverner Ohia in zvezni senator Frank Lausche, po katerem se imenuje kar nekaj objektov v mestu. O pomembni vlogi slovenske skupnosti je v teh dneh govoril tudi generalni konzul v Clevelandu Zvone Žigon, ki mu je v osmih mesecih, kolikor je na tem položaju, uspelo pridobiti naklonjenost vseh Slovencev v Clevelandu. V svojem nagovoru se je posebej zahvalil organizacijskemu odboru Slovenskih dnevo. Predstavniki zveznega senatorja Voinovicha pa je slovenskemu veleposlaniku v ZDA Samuelu Žbogarju izročil posebno poslanico senatorja kot priznanje slovenskega prispevka razvoju Clevelanda. Osrednja prireditev v okviru Slovenskih dnevo se bo začela 25. junija z mašo v slovenski cerkvi sv. Vida, nadaljevala pa z odkritjem spominske plošče, kulturnim programom in pokašino slovenskih vin. Enomesečno praznovanje se bo sklenilo 7. julija z odkritjem prenovljene spominske plošče v mestnem parku.

Ob tako množičnem proslavljanju rojstva slovenske države pa bode v oči dejstvo, da so tako Slovenski dnevi kot tudi ameriški Slovenci v naši domovini mnogokrat precej zapostavljeni. Kot primer lahko navedemo dejstvo, da je o aktualnem dogajanju v Clevelandu poročalo zanemarljivo število slovenskih medijev, tisti pa, ki so o njem poročali, so to storili precej na kratko. Prav tako je kar malce ironično, da na tisoče kilometrov stran potomci Slovencev z večjim veseljem proslavljajo praznik slovenske državnosti, kot to počnemo v domovini. Državljeni Slovenije bi se lahko v marsičem zgledovali po rojakih, ki živijo po svetu, ne pa da nanje mnogokrat pozabljamo. Primer za to so nedavne polemike glede državne proslave ob dnevu državnosti, spričo katerih je praznovanje rojstva slovenske države le še drugotnega pomena. Prav tako v Sloveniji samostojnosti države najbrž nikoli ne bomo praznovali kar ves mesec. ■

Pol stoletja

Ob 50-letnici Evropske unije prihodnje leto bo v evropskih državah potekala vrsta zabavnih prireditev, med njimi glasbeno tekmovanje po zgledu še vedno priljubljene Evrovizije. Prireditve bodo del prizadevanj Bruslja za vnovično pridobitev zaupanja in približanje EU državljanom. S kampanjo bodo začeli kmalu, in sicer z objavo razpisa za logotip in geslo za prireditve, s katerimi želijo zaznamovati ustanovitev Evropske gospodarske skupnosti, predhodnice EU, v katero so se leta 1957 v Rimu združile Francija, Italija, Nemčija, Nizozemska, Belgija in Luksemburg. Eden od vrhuncev prireditev bo glasbeno tekmovanje, ki ga je predlagala Belgija in naj bi ga v živo predvajali v vseh članicah povezave.

Obtožena V severnoitalijanskem mestu Bergamo se je proti pisateljici Oriani Fallaci začel sodni proces zaradi blatenja islama. Postopek proti 75-letni Italijanki je predsednik Skupnosti italijanskih

muslimanov Adel Smith sprožil zaradi njene knjige *Moč razuma*. Hudo bolno obtoženka, ki živi v New Yorku, je na začetku procesa zastopal odvetnik. Na sodišču

se ni pojavil niti Adel Smith. Leta 2005 objavljena knjiga nekdanje vojne dopisnice Fallacijev je vzbudila zanimanje po vsem svetu. Pisateljica v njej opisuje islam kot agresivno in ekspanzivno religijo. Moč razuma je sledila knjigi *Bes in ponos*, prvemu protimuslimanskemu delu, ki ga je Fallacijeva napisala, ker je bila pretresena zaradi terorističnega napada 11. septembra 2001 v New Yorku.

Genij Britanski muzej bo prvič v zgodovini ostajal odprt do polnoči, s čimer želijo čim več obiskovalcem omogočiti ogled razstave italijanskega renesančnega genija Michelangela. Odkar so razstavo Michelangelove risbe: Bliže moj-

stru odprli konec marca, si jo je ogledalo že 140.000 ljubiteljev umetnosti. Muzej bo do zaprtja razstave 25. julija odprt vsako

soboto do polnoči. Razstava, ki je prva predstavitev Michelangelovih del v muzeju po treh desetletjih, je združila 90 risb tega renesančnega mojstra. Rekorderka je tudi po tem, da si je že pred odprtjem kar 11.000 obiskovalcev rezerviralo vstopnice, s čimer je prekosila razstavo perzijske umetnosti, za katero si je vstopnice rezerviralo 3.670 obiskovalcev.

Nov sončni sistem Ameriški astronomi so s pomočjo satelita FUSE odkrili, da mlado rumeno zvezdo Beta Pictoris obkroža oblak prahu, pomešan z veliko količino ogljikovega plina, v katerem verjetno nastajajo novi planeti. Obilje ogljikovega plina

TUJI TISK

The Guardian

Za preživetje

Pogreznjen je v dolgove, navzven spominja na ruševine, verjetno bo zaprt deset let. Zakaj se mora eno najznamenitejših gledališč sveta bojevati za preživetje? Bolšoj teater v Moskvi se je spremenil v veliko gradbišče in skoraj leto dni po nje-

govem zaprtju se zdi, da se bo vsak hip porušil. Operne in baletne predstave potekajo na Novi sceni, ki so jo odprli pred šestimi leti, in v Kremeljskem dvorcu. Prostora primanjkuje tako za gledalce kot za igralce. Vso notranjo opremo in leseno okrasje iz 19. stoletja so iz Velikega gledališča odnesli v restavratorske delavnice. Gledališče je bilo že dolgo v nevarnosti, naredili so sicer betonski temelj, a se je zaradi tega poslabšala akustika. Ohranitev akustike je tudi glavni razlog za to, da gledališča ni mogoče prezidati znova – cela rekonstrukcija je vojna med varnostjo in akustiko. Medtem pa se po Moskvi širijo govorice, da je Bolšoj teater že mrtev ali da bo za rekonstrukcijo potrebnih vsaj deset let.

The New York Times

ZDA izgubljajo

Četrto leto vojne v Iraku je prineslo še nadaljnje poslabšanje ameriškega ugleda celo med prebivalci držav, ki so sicer zveste privrženke ZDA. Količina pozitivnih pogledov se je v zadnjem letu močno zmanjšala v Španiji,

kjer je samo 23 odstotkov vprašanih zatrnilo, da so Ameriki naklonjeni. V preteklem letu je bilo takšnih 41 odstotkov. Podpora ZDA se je zelo zmanjšala tudi v Indiji, Rusiji, Indoneziji in Turčiji. Manjši upad podpore ZDA je bilo zaznati v Franciji, Nemčiji in Jordaniji, na Kitajskem in v Pakistanu pa se je mnenje ljudi o Ameriki celo nekoliko izboljšalo. Tudi podpora boju proti terorizmu pod vodstvom ZDA je upadla in samo še v Rusiji in Indiji je več kot 50-odstotna. V večini držav so ljudje prepričani, da je vojna v Iraku huda grožnja svetovnemu miru. Omejitev iranske jedrske oborožitve pa podpira večina prebivalcev Evrope, Japonske in Indije.

nakazuje, da bi bili nastajajoči planeti lahko bogati s svincom in metanom. V znanstvenih krogih pojav pozorno spremljajo, saj tako lahko preverjajo teorije,

kako je nastajal naš Sončev sistem. 20 milijonov let stara zvezda je v naši galaksiji, od Zemlje pa je oddaljena 60 svetlobnih let. Posnetki, ki jih je napravil vesoljski teleskop Hubble, kažejo, da bi v bližini zvezde že lahko nastal Jupitru podoben planet.

Blizu konca Predsednik sodišča na sojenju strmoglavljenemu iraškemu predsedniku Sadamu Huseinu in sedmim soobtoženim zaradi pokola v šiitski vasi Dudžail leta 1982 Rauf Abdel Rahman je razglasil konec zaslišanja prič obrambe in dejal, da bo tožilstvo predstavilo svoje sklepe argumente. Po sodnikovih besedah bo obramba svojo sklepno besedo imela 10. julija. Sadamu Huseinu in sedmim soobtoženim sodijo zaradi uboja 148 državljanih, odvzema svobode 399

družinam ter uničenja domov in zemlje v Dudžailu. Husein je bil v omenjenem kraju tarča poskusa atentata, maščeval pa naj bi se bil s pobojem večine prebivalcev.

Vladar Skoraj milijon Tajcev v rumenih majicah se je v središču Bangkoka udeležilo sprejema pri kralju Bhumibolu Abulyadeju, ki je praznoval 60-letnico vladanja. 78-letni kralj je v nagovoru s prestola na balkonu kraljeve palače po večmesečni politični krizi svoje podanike pozval k narodni enotnosti. Za navadne Tajce je bil sprejem edina priložnost, da so videli kralja med enotedenskimi slovesnostmi. Bhumibol Abulyadej je vladar z najdaljšim stažem v zgodovini

Tajske. Preživel je 20 premierjev, 15 ustav in 17 državnih udarov.

Luthrov arhiv Arhiv – dokumente in rokopise – Martina Luthra Kinga, med njimi je osnutek za njegov znameniti govor Sanjal sem ..., bodo 30. junija ponudili na dražbi v New Yorku kot celoto. Ameriška dražbena hiša je že leta

2003 poskušala prek pogovorov z morebitnimi kupci prodati ta del nacionalne dediščine, ki je sicer še vedno v lasti družine King, ki upa, da bo arhiv, v katerem je 10.000 enot in pokriva obdobje od 1946 do 1968, ocenjen pa je na 15 do 30 milijonov dolarjev, kupila kakšna ustanova, ki se bo odločila, da to dediščino ohrani.

Pomoč Nepal

Evropska komisija je namenila 5 milijonov evrov za pomoč prebivalcem Nepala in beguncem iz Butana, ki so se zatekli v to državo. S temi sredstvi bodo poskušali izboljšati dostop do čiste vode, sanitarij, hrane, zdravstvene oskrbe in osebne zaščite. EU je ena od glavnih darovalk pomoči Nepal, ki sodi med najrevnejše države v južni Aziji. Državo hkrati pretresata dve krizi; po eni strani v Nepal že deset let divjajo spopadi, po drugi pa se je vanj zateklo več kot 107.000 beguncev iz Butana. Slednji v Nepal nimajo pravice do dela in lastništva zemlje, zato so skoraj povsem odvisni od zunanje pomoči. EU je od leta 1993 za pomoč Nepal namenila že skoraj 22 milijonov evrov.

Vir: STA

TUJI TISK

Tagblatt

Staranje

Ženske se starajo hitreje, a živijo dlje – tako pravi nova raziskava na to temo, ki so jo pred kratkim opravili Američani. Moški se starajo počasneje; tako se starostna daljnovidnost pri moških pojavi v povprečju kasneje,

hitrost reakcije pa se ohranja dlje kot pri ženskah. Dolžine življenja ne določa hitrost staranja, ampak nagnjenost k tveganju, ki je pri moških večja. Tudi z vidika evolucije takšna razlaga ni nesmiselna. Hitro staranje bi bolj zmanjšalo možnosti za razmnoževanje pri moških, saj moški dosežejo največjo plodnost znatno kasneje kot ženske. Poleg tega pri določeni starosti staranje pri ženskah ne vpliva na pridobitev potomstva, pri moških pa ima staranje na to veliko večji vpliv. Tako je tudi biološko upravičeno partnerstvo med starejšim moškim in mlajšo žensko.

The Times

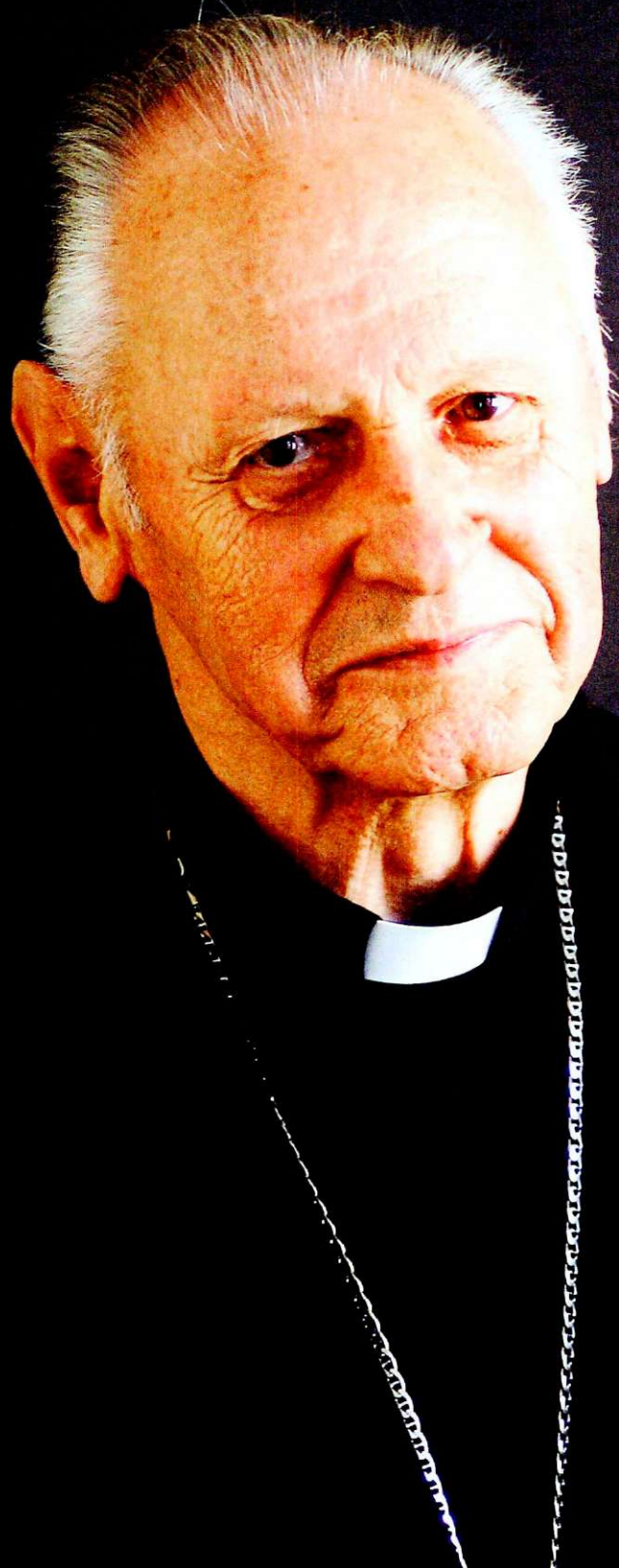
Živali in otoplitev

Globalna otoplitev se že kaže v evoluciji nekaterih živali, pravijo znanstveniki, ki povezujejo genetske spremembe s povišanjem temperature. Našli so namreč genske spremembe pri vevericah, pticah in nekaterih vrstah žuželk,

ki se prilagajajo na toplejše okolje oziroma na daljša jesenska in pomladanska obdobja. Vendar to pomeni, da nekaterim vrstam grozi izumrtje. Nekatere vrste živali se selijo, valijo ali kotijo mladiče že zgodaj spomladi, kar je povezano z genskimi spremembami. V zadnjih 40 letih živali selijo svoje življenjske prostore proti poloma, populacije pa se razmnožujejo bolj zgodaj. Vse te spremembe pogosto povezujejo s plastičnostjo fenotipa, kar pomeni s sposobnostjo posameznega osebk, da prilagodi svoje vedenje, morfologijo ali psihologijo zaradi sprememb zunanjih razmer. Tako slavci iz srednje Evrope čedalje pogosteje letijo prezimovat v Veliko Britanijo, ne pa na Iberski polotok.

INTERVJU

Dr. Franc Perko

Ne morejo se sprijazniti z resnico

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Upokojeni beograjski nadškof dr. Franc Perko se je rodil leta 1929 v vasi Krka na Dolenjskem. Po končani osnovni šoli se je leta 1941 vpisal na škofijsko klasično gimnazijo v Šentvidu, ki je med vojno delovala v Ljubljani. Šolanje je po razpustitvi škofijske gimnazije nadaljeval na državni klasični gimnaziji in maturiral leta 1949. Po maturi se je vpisal na teološko fakulteto in bil leta 1953 posvečen v duhovnika. Takoj zatem je služil vojaški rok v Beogradu, nato ga je komunistična oblast zaprla za tri leta. Po prihodu iz zaporja je bil najprej kaplan v Šenčurju, nato v Skaručni, hkrati pa je na ljubljanski teološki fakulteti pod mentorstvom dr. Franca Grivca doktoriral iz filozofije in teologije sv. Cirila in Metoda. Leta 1964 je začel predavati na teološki fakulteti, vmes je v Rimu študiral vzhodno teologijo in zgodovino vzhodnih Cerkva ter študij končal z magisterijem. Pet let je bil dekan teološke fakultete, nekaj časa pa je bil tudi član Ciril-Metodovega društva slovenskih duhovnikov. Omenjeno društvo je nekaj časa zastopal v republiški konferenci SZDL, a so ga iz nje odstranili. Leta 1986 ga je papež Janez Pavel II. imenoval za beograjskega nadškofa in metropolita, leta 2001 pa se je upokojil in zapustil Beograd. Od tedaj živi v samostanu sester sv. Križa v bližini Ljubljane.

Gospod nadškof, v teh dneh ste zaradi svojega nastopa v Kočevskem rogu v središču pozornosti. Ste pričakovali tako žolčne odzive na svojo pridigo?

Moram reči da ne, čeprav sem vedel, da vsebina ne bo všeč vsem. Govoril sem o preprostih resnicah, ki pa na žalost nekatere še vedno motijo in se z njimi ne morejo sprijazniti, ker so toliko časa živeli v duhu komunističnih pravljič, saj se, če jim človek pove resnico, kar ustrašijo. Nisem pa pričakoval, da bodo tako živčni odzivi. Mislim sem, da se je mišljenje glede tega vsaj malo spremenilo, vendar reakcije kažejo, da smo še vedno daleč zadaj.

Podobne usode je bil pred šestimi leti deležen tudi govor Justina Stanovnika, ko je v Kočevskem rogu opozoril, da je bil t. i. narodnoosvobodilni boj prevara in zato ne more biti temelj slovenske državnosti. Opozoril je tudi, da državljanska vojna še traja.

To je resnica. Dokler so takšne reakcije na resnico, državljanska vojna še traja. Zato je imel gospod Justin Stanovnik čisto prav.

Ste bili po slovesnosti v Rogu deležni kakšnih groženj?

Groženj nisem bil deležen, dobil pa sem nekaj čestitk in priznanj.

Za opozicijske politike je bila najspornejša vaša izjava, da »OF ni bila nekaj originalnega, bila je od zunaj navdihnjena in vsa v službi mednarodnega komunizma in Stalinovega terorja«, in da so bili slovenski komunisti »zvesti Stalinovi hlapci«. Vas to preseneča?

To me pa res preseneča, ker so to take preproste resnice, da mora vsak, ki se vsaj malo spozna na zgodovino, to poznati. Zlasti če pozna zgodovino komunizma in njegovega širjenja. Poglejte, takrat je vse to vodila Kominterneta, njeni člani so bili tudi mnogi slovenski komunisti, vsi pa so morali poslušati Kominterneta. Tisti čas so v mnogih državah komunistične partije, da bi širile svoj vpliv, osnovalе ljudske fronte. Ena takih je bila tudi slovenska Osvobodilna fronta oziroma Protimperialistična fronta, kakor se je imenovala pred nemškim napadom na Sovjetsko zvezo. Poglejte samo, kako so popolnoma onemogočili komunistko Angelo Vode, ki se je uprla kolaboraciji komunistov s Hitlerjem. Takrat komunisti niso smeli govoriti proti Nemčiji, Hitlerju in nacizmu, saj sta bila Nemčija in Sovjetska zveza v prijateljskem odnosu. Tako se vidi, da so bili slovenski komunisti dejansko Stalinovi hlapci, kar je razumljivo, saj se je bilo takrat zelo nevarno upreti Stalinu. In koliko je Stalin likvidiral svojih najožjih sodelavcev! To so znana zgodovinska dejstva, zato se čudim, da se razburjajo zaradi takih zadev.

Opozorili ste tudi na komunistični ateizem. V čem je njegova največja nevarnost? Menda je antropološko plat komunistične ideologije razkrinkal tudi papež Janez Pavel II.

Pred njim so jo razkrinkali že drugi. Tudi Solženicin, ki sem ga citiral v pridigi v Kočevskem rogu, je dejal, da ateizem pri komunizmu ni bil nekaj postranskega. Res pa je, da

so to v začetku skrivali, ker so vedeli za vernost našega naroda. Kasneje pa se je to zelo grobo pokazalo, posebej po vojni, ko so preganjali Cerkev, duhovnike, vernike. Celo škofa Vovka so zažgali. Takšen je bil naš komunizem.

V pridigi ste tudi omenili, da bi si škof Rožman zaslužil spomenik. Se ne bojite, da bi ta poteza še bolj razdelila Slovence?

Slovenci smo razdeljeni, da bolj ne moremo biti. Ta poteza bi samo popravila krivico. In če nekdo nasprotuje popravil krivice, je njen sosterilec. Razdvaja nas kvečjemu komunistična laž.

Kaj za vas pomeni sprava? Je sploh mogoča v takšnih razmerah, kot so sedaj, ko se žrtve revolucije še vedno obravnavajo kot okupatorjevi hlapci?

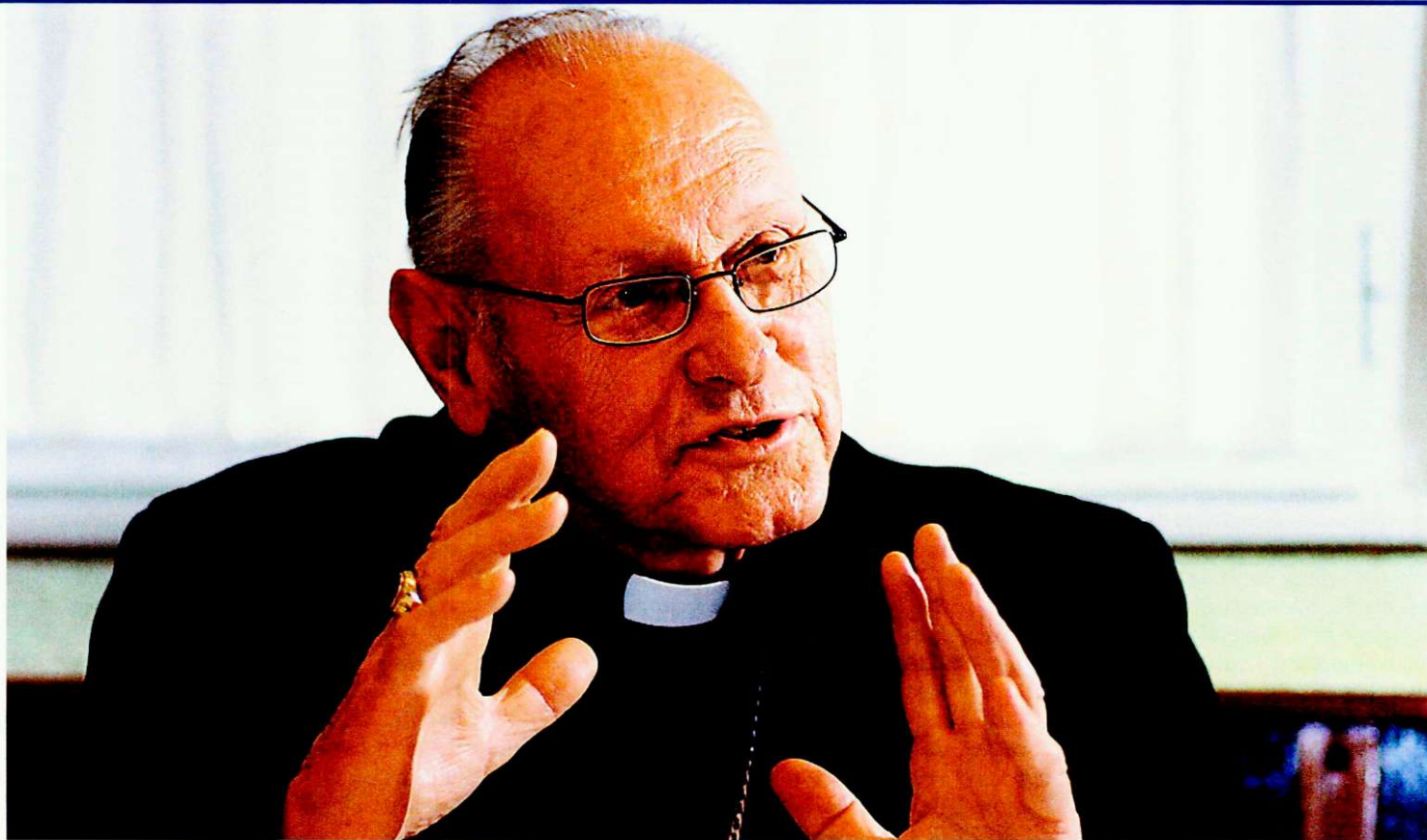
Sprava ni enkratni akt, ampak proces. In ta proces pri nas poteka zelo počasi, ker se nekateri nikakor ne morejo pomiriti in sprijazniti s tem, da so zadeve pač drugačne, kot so nas učili petdeset let. To imenujem komunistične pravljice. Na podlagi komunističnih pravljič je sprava absolutno nemogoča.

Veliko se govori o t. i. zgodovinskem revizionizmu ...

Zgodovino so revidirali komunisti ter zamolčali vse polno resnic in dejstev. To je revizija zgodovine, ki so jo spremenili v komunistične pravljice. To, kar naši zgodovinarji sedaj odkrivajo, pa ni revizija zgodovine, ampak samo zavrnitev komunističnih pravljič.

Kakšno pa je vaše mnenje o kolaboraciji?

Vidite, to vprašanje je zelo težko. Najprej moramo imeti pred očmi, da so tudi komunisti sodelovali s tujo silo s središčem v Moskvi in so bili zelo pokorni temu središču, sicer bi izgubili glave, kajti Stalinov teror je bil neizprosni. To se vidi tudi v tem, da se, dokler je bil Stalin prijatelj s Hitlerjem, proti nacizmu ni smelo govoriti. Omenil sem že primer Angele Vode. V začetku so torej kolaborirali komunisti, saj je vse njihove operacije usmerjala Moskva. Naša partija je tako prepovedala, da bi se kdor koli organizirano bojeval proti okupatorju, če ne bi bil pod njeno komando, saj bi ga razglasili za ▶

Sprava ni enkratni akt, ampak proces. In ta proces pri nas poteka zelo počasi, ker se nekateri nikakor ne morejo pomiriti in sprijazniti s tem, da so zadeve pač drugačne, kot so nas učili petdeset let.

► narodnega izdajalca. V tem se zelo jasno vidi, da cilj KPS ni bila osvoboditev, ampak nasilen prevzem oblasti. Zato so tudi izvajali velik teror zlasti v t. i. Ljubljanski pokrajini. Temu terorju s pobijanjem nedolžnih ljudi so se ljudje uprli z ustanovitvijo vaških straž. Kasneje je prišlo do nastanka domobrancev, kar je bilo nekoliko manj opravičljivo, vendar še vedno v okviru mednarodnih določil o dovoljeni meri sodelovanja z okupatorjem. Vemo, da so različna tolmačenja domobranske prisega, jasno pa je, da domobranci niso prisegli Hitlerju, ampak samo boju proti komunizmu.

Ko se že govori o kolaboraciji – prav pred petnajsto obletnico osamosvojitve Slovenije so se okrepili napadi na osamosvojitve, zlasti s strani Neve Miklavčič Predan, češ da so bili v vojni za Slovenijo storjeni hudi vojni zločini.

V času osamosvajanja nisem bil v Sloveniji, zato nimam neposrednega izkustva o tem. Zdi pa se mi, da se je Slovenija osamosvojila hitro, brez večjih žrtev in brez večjih zapletov. Nisem se spuščal v te prepire in se tudi ne bom. Sloveniji lahko samo čestitam, da je izrabila enkratni zgodovinski trenutek in postala samostojna.

Doma ste z Dolenjskega, ki ga je revolucionarno nasilje zelo tragično zaznamovalo. Kako ste preživljali nevarno medvojno in poveljno obdobje?

Takrat sem bil še otrok, vse to pa sem spremljal in doživljal. Vem, kaj smo trpeli takrat. Pa nisem doma iz domobranske družine, saj je bil moj oče terenec. Domobranci so ga imeli mesec ali dva zaprtega. Vendar smo videli, kam vse to pelje. Nihče pa si ni upal govoriti o tem, ker je bilo to smrtno nevarno. Svobode ni bilo. Izpod tiranije nacizma in fašizma smo prišli pod tiranijo komunizma. Prava osvoboditev je prišla šele s propadom komunizma.

V komunističnih zaporih ste preživeli tri leta. Je tudi ta izkušnja vplivala na vaš odnos do komunizma?

Prav posebno ni vplivala. Zapor je bil dejansko le sredstvo za prevzgojo, vendar jim to ni uspelo.

Bili ste tudi član Ciril-Methodovega društva slovenskih duhovnikov. Kakšni so bili motivi za vaše članstvo, od katerega ste kasneje odstopili?

Takrat je režim zelo pritiskal na Cerkev, le-ta pa ima svoje poslanstvo, ki ga mora opravljati. To je oznanjevanje evangelija. Pobuda za ustanovitev Ciril-Methodovega društva je prišla s strani komunistov, ki so hoteli ločiti slovensko Cerkev od Rima. Maršal Tito je to predlagal nekaterim slovenskim duhovnikom, ko so se srečali z njim, vendar so odklonili. Hoteli so, da bi vsaj društvo razdvojilo duhovnike, pa jim ni uspelo. Je pa društvo skrbelo za katehetsko literaturo in s tem omogočalo lažje delovanje Cerkve. Tako nisem videl razloga, da se ne bi včlanil vanj. Vendar me je kasneje tovariš Kučan – tedaj še ni bil gospod – praktično vrgel iz republiške konference SZDL, kjer sem zastopal duhovniško društvo, iz društva pa sem izstopil leta 1973.

Če se ne motim, ste s kardinalom dr. Francem Rodetom sodelovali pri nastanku revije Znamenje. Kasneje je revija zdrsnila pod vpliv dr. Vekoslava Grmiča ...

Preobrazbo revije duhovniškega društva Nova pot so svetovali v SZDL, ker društveno glasilo ni imelo odmeva med duhovniki. Zato je Nova pot nehala izhajati, začelo pa je izhajati Znamenje. Vendar se je zataknilo zaradi zahteve po nazorsko nevtralni šoli. To je bila zahteva, zaradi katere so me odstranili iz republiške konference SZDL. Kasneje je revija zaplula v druge vode. Dr. Rode je takrat pod hudimi pritiski spoznal, da ni mogoče nič spremeniti in je odstopil z mesta urednika.

Konec leta bo dvajset let, odkar ste bili imenovani za beograjskega nadškofa. V Beogradu ste

tako zamenjali rojaka msgr. Alojzija Turka in postali tudi prvi beograjski metropolit. Kljub zvenečemu naslovu ste živeli v zelo skromnih razmerah. Kako ste se sploh preživljali?

Preživljal sem se bolj ali manj z nekakšnim beračenjem. Poglejte, beograjska nadškofija ima majhno število katoličanov, pa še ti so večinoma revni. Zlasti ob razpadanju Jugoslavije se jih je mnogo umaknilo. Ko sem prišel v Beograd, je bilo v nadškofiji 34 tisoč katoličanov, ko pa sem odšel, jih je bilo samo še deset tisoč. Moja glavna naloga je bila prositi za denarne prispevke po svetu, da smo lahko obnavljali, kar je bilo potrebno. Prvo leto smo uredili novo stolnico, naslednik pa je začel obnavljati škofijsko hišo. Sam sem se preživljal s pokojnino, plače ali nagrade nisem dobil. Enkrat je nekaj tisoč ameriških dolarjev daroval papež Janez Pavel II. za revne duhovnike. V glavnem smo živeli od prosjačenja po svetu.

Kako pa ste preživljali čas osamosvajanja Slovenije?

Ko je Jugoslavija razpadala, so bili nacionalistični krogi zelo proti Vatikanu pa tudi proti Sloveniji, ki naj bi destabilizirala Veliko Srbijo. Kot katoliški škof in Slovenec sem zagovarjal stališče, ki nacionalistom ni bilo všeč, in bil deležen polno groženj in podtikanj. Pravoslavna Cerkev pa mi je pomagala, patriarh Pavle mi je celo ponudil zatočišče, če bi se čutil ogroženega. Stike sem imel tudi z diplomati in sem videl, da Zahod in ZDA nista bila za razpad Jugoslavije, ker so se bali, da bi ta negativno vplival na razpad Sovjetske zveze. To bi bilo nevarno za ves svet, ker je Sovjetska zveza imela atomsko orožje. Zato Zahod ni takoj priznal osamosvojitve Slovenije in Hrvaške. Šele ko je razpadla Sovjetska zveza, je Zahod priznal tudi Slovenijo in Hrvaško.

Preživeli ste tudi vzpon in padec letos umrlega srbskega »vožda« Slobodana Miloševića. Ste imeli z njim kaj stikov?

Bili so stiki na raznih sprejemih. Enkrat je povabil poglavarje Cerkev, vendar brez vsebinskih pogovorov. Takrat sem mu dejal, da je dobro, da imamo nekoga zgoraj, ki skrbi za usodo narodov in vsakega človeka. Prav grdo me je pogledal, rekel pa ni nič.

Za vami je leta 2001 na nadškofijski sedež v Beogradu prišel Slovenec mag. Stanislav Hočevar, dotedanji predstojnik slovenskih salezijancev. Je torej mesto beograjskega nadškofa na neki način »rezervirano« za Slovence?

Veste, ker je večina vernikov Hrvatov, sem predlagal, da bi za mojega naslednika postavili Hrvata. Vendar so mi iz Rima odgovorili, da je v Jugoslaviji med Srbi in Hrvati še vedno veliko sovraštva, zato še ni prišel čas, da bi bil Hrvat nadškof v Beogradu. S tem sem se strinjal.

Omenjali ste pozitivno izkušnjo s patriarhom Pavletom. Kako ste se sicer razumeli

s predstavniki Srbske pravoslavne cerkve? Je bilo kaj nacionalističnih strasti glede na dejstvo, da so katoličani v beograjski nadškofiji večinoma hrvaškega rodu?

Takrat smo čutili obtoževanje Hrvaške zaradi vojne, ki se je začela. Predvsem Hrvatje pa so v teh letih odšli iz Srbije. Ostalo je le nekaj najrevnejših. Takrat so mi velikokrat grozili, vendar tega nisem jemal resno.

Nedavno se je osamosvojila tudi Črna gora. Ste to pričakovali?

To sem pričakoval in tudi napovedal, ko se je vse skupaj začelo. Tako ali tako bi morala Črna gora odpasti od Velike Srbije, saj je bila do prve svetovne vojne mednarodno priznana samostojna država. Tedaj so dinastijo Petrović celo prisilili k odstopu.

Kako gledate na sedanje razmere v slovenski družbi in Cerkvi?

Ustanovitev novih škofij je administrativna zadeva in jo pozdravljam. Bil sem še profesor nauka o Cerkvi, ko sem zagovarjal tezo, da bi bilo za Slovenijo idealno, če bi imela eno škofovsko konferenco, tri metropolije in osem škofij. Vsaj deloma se je to uresničilo in s tem sem zelo zadovoljen. Škofija mora biti predvsem pastoralni center, škof mora poznati vse duhovnike in tudi aktivnejše laike. V velikih škofijah je to nemogoče. V sredozemskem prostoru je bil razvit model škofije, ki je bila v vsakem mestu, ob škofu pa so bili duhovniki, ki so hodili ven in so pastirovali po hišah (par oikia), od tod parohija (župnija). Drugi tip je pa nemški, kjer so

teritorialno in številčno velike škofije z velikimi središči. Mi smo prevzeli nemški sistem, saj smo bili dolga stoletja pod vplivom Nemcev.

Vendar so administrativne zadeve stranskega pomena, resnično pomembno je izvrševanje odrešenjskega poslanstva Cerkev na Slovenskem. Moram reči, da kljub mnogim težavam Cerkev uspešno deluje. V delo se čedalje bolj vključujejo tudi laiki, ki dajejo mnoge koristne pobude. Tako se krepi zavest, da smo Cerkev vsi krščeni, ne samo duhovščina. V župnijskih skupnostih, ki so nosilke odrešenjskega poslanstva, prihaja to do izraza v aktivnih župnijskih svetih, v katerih je župnik animator dejavnosti in ne toliko voditelj. Seveda je tudi veliko kristjanov, ki stojijo ob strani. Čedalje več je tudi nekrščenih med Slovenci. Tu se kaže potreba nove evangelizacije. Toda v primerjavi z mnogimi krajevnimi Cerkvami v Evropi je Cerkev na Slovenskem dejavna, sodobna in postaja čedalje bolj duša slovenskega naroda.

V slovenski družbi je veliko takega, kar bo treba izboljšati: vprašanje skrbi za družino in nataliteto, skrb za tiste, ki so na robu družbe. Hvale vredno je, da sedanja vlada te probleme vidi in jih poskuša reševati. Zelo pa zaostajamo v odpravljanju komunistične miselnosti. Moralni bi obsoditi komunistične zločine. Slovenija je polna grobišč komunističnega nasilja. V naše ljudi mora priti zavest o zločinih komunističnega totalitarizma. Na neki način je treba popraviti krivice tako pobitim kot njihovim sorodnikom. Ne gre za maščevanje, ampak za resnico in pravico. Nekaj je že storjenega, ne pa vse. Lju-

Vemo, da so različna tolmačenja domobranske prisege, jasno pa je, da domobranci niso prisegli Hitlerju, ampak samo boju proti komunizmu.

dem je treba odpirati oči z zgodovinsko resnico na vseh ravneh. Prav moja pridiga v Kočevskem rogu in reakcija nanjo je razkrila, koliko je še zaslepljenosti ljudi, ki so jih skoraj petdeset let hranili s komunističnimi pravljičami.

V Rimu ste študirali vzhodno teologijo in zgodovino vzhodnih Cerkva. Kaj vas najbolj nagovarja pri vzhodnem krščanstvu?

Tu je več stvari. Vzhodno krščanstvo je vedno hotelo ohraniti pravovernost, zato so vzhodni kristjani ponosni na svojo ortodoksijo, kar povzroča neke vrste konservativizem, seveda v pozitivnem pomenu besede. Mnogi kristjani na Vzhodu pa so bili tudi preganjani, ne samo pod komunizmom, ampak že prej, pod Arabci in Turki. Tedaj se je število kristjanov skrčilo, vendar so mnogi vztrajali do konca. Ta pripravljenost in žrtvovanje za vero, za zvestobo Kristusu, to me pri vzhodnih kristjanih najbolj nagovarja. **D**

Rodil se je leta 1967 v Ljubljani, po izobrazbi je univ. dipl. pravnik. Za študijske uspehe je prejel priznanje ob 70-letnici Pravne fakultete v Ljubljani, za diplomsko delo pa nagrado dr. Slavka Zoreta. Leta 1992 se je zaposlil na ministrstvu za zunanje zadeve, v letih 1994 do 1999 je služboval v stalni misiji Slovenije pri OZN v New Yorku, med drugim kot nadomestni predstavnik Slovenije v varnostnem svetu OZN. Leta 2001 je postal svetovalec predsednika vlade za mednarodne odnose, leto pozneje državni sekretar v uradu predsednika vlade in nadomestni član Konvencije o prihodnosti Evropske unije. Po končani konvenciji je leta 2003 kot izredni in pooblaščen veleposlanik odšel na Dunaj za vodjo Stalnega predstavništva RS pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). V letu 2005 je predsedoval Stalnemu svetu OVSE na Dunaju, januarja 2006 pa ga je vlada imenovala za državnega sekretarja za evropske zadeve z nastopom mandata 1. maja 2006. Od 3. maja 2006 je član uprave Ustanove – Centra za evropsko prihodnost in član sveta za promocijo Slovenije.

Slovenija bo v prvi polovici leta 2008 predsedovala EU. Izziv je tako za državo kot za vas osebno velik, prav tako odgovornost, priprave pa verjetno potekajo zelo intenzivno. Nam jih lahko na kratko predstavite?

Tako je, priprave na predsedovanje potekajo zelo intenzivno. Slovenska vlada je z njimi začela že v začetku leta 2005, torej zelo kmalu po odločitvi EU, da bo Slovenija kot prva izmed novih članic predsedovala EU v prvi polovici 2008. V prvi fazi priprav je bila vzpostavljena potrebna organizacijska struktura: na strateški ravni vodi priprave ožja delovna skupina pod vodstvom predsednika vlade; z operativnimi zadevami se ukvarja

Predsedovanje EU bo pomembno

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Janez Lenarčič je državni sekretar za evropske zadeve. Pred meseci je na tem mestu nasledil Marcela Koprola.

širša delovna skupina pod mojim vodstvom, pod njenim okriljem pa deluje še pet podskupin za posamezna področja priprav: za program predsedovanja, kadre, logistiko, promocijo in finance. V podporo priprav je bila znotraj vladne službe za evropske zadeve oblikovana posebna projektna skupina za koordinacijo priprav in predsedovanja Slovenije EU, za kar najskrbnejše načrtovanje logističnih potreb pa je bil pred nedavnim ustanovljen še poseben logistični center pri generalnem sekretariatu vlade, ki bo skrbel za organizacijsko in izvedbeno fazo tega dela priprav. Naj poudarim še ključno vlogo ministrstev pred predsedovanjem in med njim, saj ta v celoti nosijo odgovornost za resorne vsebinske priprave, za kadre in za izvedbo načrtovanih dogodkov.

Kako bo predsedovanje potekalo; kje bodo sestanki, kaj se bo dogajalo?

Velika večina dejavnosti EU poteka v Bruslju. Tako bo tudi v času našega predsedovanja. Predsednik vlade bo vodil vsaj dve zasedanji evropskega sveta, eno v marcu in drugo v juniju 2008. To bosta po vsej verjetnosti najpomembnejša in najzahtevnejša dogodka med našim predsedovanjem. Na ravni zakonodajnega sveta EU bo potekala še vrsta ministrskih zasedanj iz vseh devetih sestav; v nekaterih se srečujejo vsaj enkrat mesečno, v drugih nekoliko redkeje. Ta zasedanja bodo vodili naši ministri. Drugi naši predstavniki bodo v Bruslju vodili tedenska zasedanja odborov in množico delovnih teles. Pri tem delu bodo posebej obremenjeni naš veleposlanik pri EU, njegova namestnica in drugi, ki bodo vodili odbore in delovne skupine. Vseh zasedanj se bo v pol leta zvrstilo nekaj tisoč. Le manjši del sestankov bo potekal v Sloveniji, od teh velja omeniti predvsem neformalna ministrska srečanja. Kot predsedujoča bo Slovenija organizirala tudi nekatera srečanja s tretjimi državami, končni nabor le-teh pa bo določila prej omenjena ožja delovna skupina.

Ali to pomeni, da bo slovenski premier v tistem času premier celotne EU?

Zelo poenostavljeno rečeno da. Vendar bi se raje izognil takšne-

mu poimenovanju, saj lahko bralec hitro začne primerjati sistem odločanja na ravni EU s tistim na ravni posamezne članice. EU namreč ni država, ki bi imela svojo vlado. Gre za nekakšen *sui generis* subjekt mednarodnega prava, ki združuje federalne in konfederalne prvine. Drži pa, da bo naš predsednik vlade tedaj vodil evropski svet, ki združuje voditelje vlad oz. držav petindvajsetice (v letu 2008 že 27). Skliceval bo se, oblikoval dnevni red, vodil razpravo in predlagal sklepe. Poleg tega bo na najvišji ravni zastopal vladno komponento EU – t. j. svet – v odnosih z drugimi institucijami EU, predvsem z evropskim parlamentom in evropsko komisijo. Ne nazadnje bo najvišji predstavnik EU navzven, v odnosih s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami. Tako bo med drugim vodil vrhunska srečanja med EU in ZDA, EU in Rusko federacijo ipd.

Ali pričakujete, da se bo v času predsedovanja zgodilo tudi kaj za EU zelo pomembnega; morda širitev skupnosti in sprejem novih članic?

Nedvomno bodo tudi v času našega predsedovanja na dnevnem redu EU pomembne teme. Kar se širitve EU tiče, sta za članstvo na vrsti Bolgarija in Romunija.

Če bosta izpolnili vse obveznosti, bosta vstopili v EU 1. januarja 2007. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, da bo do širitve prišlo na začetku našega predsedovanja. Glede drugih kandidat pa ni verjetno, da bi končale pogajanja do tedaj. Vsekakor pa je mogoče, da se v času slovenskega predsedovanja zgodi tudi kaj nepredvidenega. Več zadnjih predsedstev se je moralo soočiti z nepričakovanimi dogodki; teroristični napadi v Londonu, ptičja gripa, ruski plin in podobno so le nekateri od njih. V teh primerih mora predsedujoča država zagotoviti hiter odziv in predvideti potrebne akcije, saj to od nje pričakuje ne le EU, temveč celotna mednarodna skupnost.

Kako je s kadri? Ali jih ima Slovenija dovolj za vodenje EU?

Slovenija ima omejene vire in zmogljivosti, tudi kadrovske. Vendar ocenjujemo, da imamo dovolj kvalitetnih kadrov, ki so zmožni prevzeti naloge predsedovanja na vseh ravneh. Izbor ustreznih kadrov za predsedovanje je končan. Ministrstva so določila javne uslužbenke, ki bodo opravljali strokovne naloge na stalnem predstavništvu RS pri EU. V veliki meri so določeni tudi predsedujoči posameznim delovnim skupinam – teh je več kot 250 – ter njihovi

namestniki in izvedenci za posamezne dosjeje, ki bodo delovali v Ljubljani. Kadrovska evidenca se dopolnjuje tudi s podatki o odgovornih nosilcih posameznih dosjejev, ki bodo leta 2008 predvidoma v obravnavi na svetu EU.

Kolikor vem, je narejen tudi program usposabljanja za predsedovanje. To verjetno že poteka. Zanima me kako in kje?

Usposabljanje poteka na več ravneh in v organizaciji različnih ustanov. Glavni program usposabljanja vodi ministrstvo za javno upravo. Gre za zelo široko področje usposabljanja, od jezikovnega izobraževanja prek podrobnega spoznavanja delovanja EU do obvladovanja pogajalskih in vodstvenih veščin. Poleg tega vladna služba za evropske zadeve pripravlja posebne oblike izobraževanja za ministre in državne sekretarje, da bodo lahko v času predsedovanja uspešno vodili najvišja srečanja na svojem področju. Pripravlja se še sklop izobraževanj za generalne direktorje po ministrstvih in ločeno za širši krog državnih uslužbencev. V te dejavnosti vključujemo predvsem tuje predavatelje, torej ministre, funkcionarje, diplomate in druge državne uslužbenke, ki imajo že praktične izkušnje s predsedovanjem EU.

Znani so tudi stroški predsedovanja. Kolikšni bodo in kako se nam bodo povrnili?

Za zdaj razpolagamo le z bolj ali manj grobo oceno stroškov. Ti naj bi dosegli 13,7 milijarde tolarjev ali približno 57 milijonov evrov. Takšna vsota je v tej fazi predvidena v proračunskem memorandumu. Ocena stroškov je na ravni držav s primerljivimi značilnostmi in sistemom priprav na predsedovanje. Raje kot o stroških govorim o priložnostih, ki nam jih predsedovanje EU prinaša. Stroški so pač del obveznosti, ki smo jih sprejeli, s tem ko smo stopili v EU. Delimo jih vse države članice EU; iluzorno bi bilo namreč pričakovati, da od unije lahko samo jemljemo. Predsedovanje je bo Slovenijo nekakšen zrelostni izpit. Ko ga bomo opravili, ne bo nihče več mogel o nas govoriti kot o 'novi državi članici'. Naj omenim še večji ugled in prepoznavnost Slovenije v dr-

Predsedovanje bo za Slovenijo nekakšen zrelostni izpit. Ko ga bomo opravili, ne bo nihče o nas mogel več govoriti kot o 'novi državi članici'.

► žavah EU in širše, ki se ne da izraziti z denarjem. To je pravzaprav neprecenljivo.

Predvidevam, da bo v tem času Slovenijo obiskalo veliko tujih državnikov. Ali je država oziroma Ljubljana z vidika gostoljubja na to pripravljena?

V evropskem merilu Ljubljana ni veliko mesto; sodi med najmanjše prestolnice. A vendar je izjemno uspešno gostila ministrsko zasedanje OVSE decembra lani. Ta dogodek je po velikosti, pomenu in zahtevnosti organizacije vsekakor primerljiv z dogodki, ki nas čakajo

pomanjkanje usposobljenih tolmačev, ki naj izpolnjujejo najvišja merila, pa je čedalje očitnejše. Na nižjih delovnih ravneh se zato dogaja, da je čedalje več srečanj brez tolmačenja – tam sta delovni jezik angleščina in francoščina. Kljub pomanjkanju tolmačev pa je delo pač treba opraviti, drugače bi se delo na ravni EU precej upočasnilo. Tolmačenje med predsedovanjem je zaradi omejenega števila tolmačev na delovnih skupinah sveta smiselno zagotoviti tam, kjer je nujno potrebno. Predsedujoči delovnim skupinam pa morajo v največjem številu biti zmožni vo-

Kaj lahko predsedovanje prinese državi, morda na področju prepoznavnosti, da se nam ne bo dogajala več Slovaška?

O tem sem nekoliko že govoril. Uspešno opravljeno predsedovanje bo utrdilo naš ugled v Evropi in v svetu. V imenu 500-milijonske unije bodo govorili in nastopali predstavniki Slovenije, države, ki je na svetovnem odru manj kot dvajset let. To bo vsekakor moralo povečati našo prepoznavnost. Sicer se bodo v tujini še vedno našli ljudje, ki nas bodo tudi po tem zamenjevali s Slovaško, a upam si trditi, da jih bo manj! Pa tudi na takšne se ne bi smeli preveč jeziti. Na Dunaju, kjer sem služboval, preden sem nastopil sedanjo funkcijo, v trgovinah s spominkami najdete tudi majico z napisom »V Avstriji ni kengurujev«. Baj se dokaj dobro prodaja. Če nekateri zamenjujejo Avstrijo in Avstralijo, potem verjetno ni tako hudo, če nas kdaj pa kdaj zamenjajo s Slovaško.

S čim se na uradu poleg priprav na predsedovanje še ukvarjate, kaj so vaše druge naloge?

Naša služba je osrednji organ slovenske vlade za koordinacijo evropskih zadev. To delo se nadaljuje vzporedno s pripravami na predsedovanje. Pravzaprav je dela čedalje več, tako kot je čedalje več evropskih zadev nasploh. Skrbimo pa tudi za raznovrstne dejavnosti na področju prava EU, tesnega medinstitucionalnega sodelovanja in programov pomoči, zlasti državam kandidatkam za članstvo v EU.

S čim vas je premier prepričal, da ste pustili delovno mesto na Dunaju in prišli za državnega sekretarja za evropske zadeve, kjer, predvidevam, je odgovornost bistveno večja, plačilo za opravljeno delo pa verjetno ne? Je bil to za vas izziv?

Ne ženam se za vedno novimi izzivi. Pravzaprav bi mi po treh zelo napornih letih na Dunaju prav prišel nekoliko bolj umirjen, bolj normalen delavnik. Vendar je povabilo predsednika vlade zame zelo resna zadeva: razumem ga predvsem kot izraz zaupanja. In počutim se odgovornega za to, da zaupanje tudi upravičim. **D**

V imenu 500-milijonske unije bodo govorili in nastopali predstavniki Slovenije, države, ki je na svetovnem odru manj kot dvajset let. To bo vsekakor moralo povečati našo prepoznavnost.

v letu 2008, s tem da jih bo tedaj več, ne en sam. Največ ministrskih srečanj načrtujemo na Brdu pri Kranju, kjer bomo povečali konferenčne zmogljivosti. Mesto Ljubljana bo tako nekoliko manj »na udaru«, a vendar je pomembno, da se dobro pripravi.

Pred kratkim je bilo veliko govora o tem, da manjka tolmačev.

Pomanjkanje tolmačev postaja v EU že kroničen problem, ne samo za slovenščino. Obseg in število dejavnosti stalno naraščata, sredstva za tolmačenje pa ne, vsaj ne v enaki meri. Stroški tolmačenja so visoki,

diti delovno skupino tudi v tujem jeziku – ne nazadnje so bili zato imenovani na tako pomembna in odgovorna mesta. Tiste, ki ob teh besedah zastržejo z ušesi, češ, vnaprej se odpovedujete lastnemu jeziku, kulturi, naj takoj pomirim. Slovenščina ostaja uradni jezik v EU in se brez izjeme lahko uporablja na vseh formalnih srečanjih na ministrski ravni in višje, torej pri vseh dogodkih, ki so odprti za javnost. Prav tako bodo vsi uradni dokumenti EU še naprej izhajali v slovenščini.

Poleg tega naj omenim, da si Slovenija prizadeva za povečanje števila

la tolmačev. Vlada RS je v ta namen lani in letos razpisala štipendije za specialistični študij tolmačenja na filozofski fakulteti. V okviru usposabljanja za predsedovanje so organizirani tudi 'osvežitveni' tečaji tolmačenja za tolmače in prevajalce, zaposlene v državni upravi.

Kako pa je s protokolom? Ali je dovolj pripravljen na to oziroma bodo potrebne kadrovske okrepitve?

Tudi naš protokol ima za seboj že veliko izkušenj. Res pa je, da bo v prvi polovici 2008 izredno obremenjen, vendar to velja tudi za vse druge organe in službe, ki bodo vključene v predsedovanje.

Katere težave pričakujete pri predsedovanju Slovenije EU?

Najtežje bo doseganje širokega soglasja med državami članicami, brez katerega nam ne bo uspelo. To velja predvsem za Bruselj, kjer se bodo sprejemale formalne odločitve. Velja pa tudi doma. Vlada bo za predsedovanje potrebovala široko podporo tudi v parlamentu in močno upam, da jo bo imela. Treba se je zavedati, da je ključnega pomena dobra priprava vseh delovnih ravni, ki sodelujejo pri izvedbi predsedovanja. Predsedovanje moramo razumeti kot projekt nacionalnega pomena, pri katerem slabo opravljen posel ne bo koristil prav nikomur v državi.

Karitas
www.karitas.si

Pomagajmo otrokom s šolskimi potrebščinami!

otroci nas potrebujejo

S poslanim sporočilom SMS s ključno besedo KARITAS na 1919 boste darovali 230 SIT (0,96 EUR).

Donirajo lahko naročniki Mobilnet GSM/UMTS in Mobisporočniki. Družba Mobilnet se odpoveduje vsem prihodkom iz naslova tako poslanih sporočil. Podrobnosti: www.karitas.si

 RADIO ZELENI VAL
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Arheološki zakladi Slovenije

V. M.

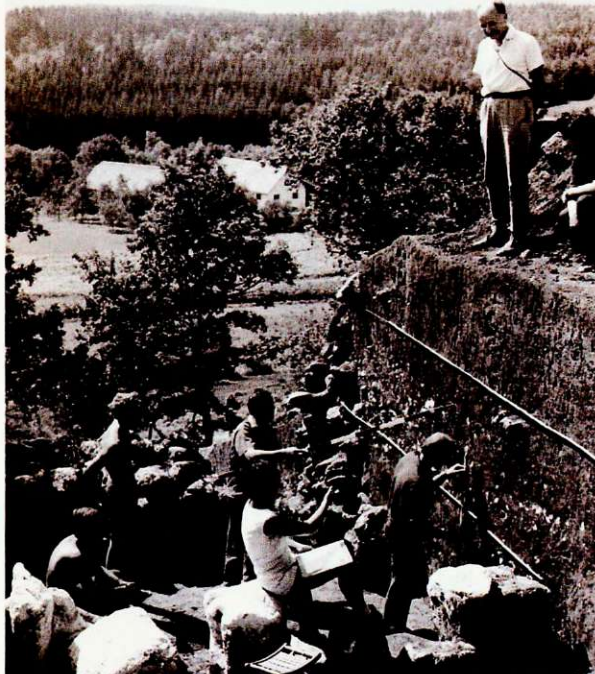
Resnikov prekop pri Igu, ki velja za najstarejšo koliščarsko naselbino na Ljubljanskem barju, je arheološki stroki dobro znano arheološko najdišče, ki ga je pred dobrimi štirimi desetletji v večjem obsegu raziskoval prof. Josip Korošec.

Leži na območju z bogato geološko in arheološko zgodovino. Naselbina je uvrščena v t. i. savsko skupino in naj bi živel v 46. stoletju pr. Kr. Najkasneje v prvem tisočletju pr. Kr. je čez prazgodovinsko najdišče tekla tekoča voda, ki je odplavila veliko prazgodovinskih kulturnih ostankov. Ker je v rimskem obdobju mimo prazgodovinske naselbine vodila trasa rimske vicinalne ceste, je bilo v naplavinah plasti, skupaj ali tik nad prazgodovinskimi najdbami, odkritih tudi nekaj rimskodobnih najdb. Premešanost najdb iz različnih obdobjev je znanstvenikom precej otežila raziskovanje.

V monografiji *Resnikov prekop*, ki je izšla kot deseta knjiga v znanstveni zbirki *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* (izdaja jo Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, založnik pa je Založba ZRC) in jo je uredil danes vodilni strokovnjak za arheologijo Ljubljanskega barja Anton Velušček, štirinajst avtorjev v desetih poglavjih predstavlja izsledke sondiranja, ki jih je leta 2002 opravila ekipa Inštituta za arheologijo ZRC SAZU. Objavljajo arheološke najdbe iz 5. tisočletja pr. Kr. pa tudi posamične najdbe iz rimske dobe, izsledke sedimentoloških in palinoloških raziskav, raziskavo fitolitov, preučevanje smeri vodnih tokov, raziskavo makrorastlinskih ostankov, dendrokronološka raziskovanja in raziskovanje sesalskih ter ptičjih kostnih ostankov. Poglavja so v slovenščini s prevodi ali obširnimi povzetki v angleščini.

Knjiga je izšla ob 130. obletnici odkritja kolišč na Ljubljanskem barju. 17. julija 1875 so domačini pri vasi Studenec, današnji Ig, pri kopanju jarka ob Ižanski cesti naleteli na staro lončenino, koščene, rožene in kamnite najdbe in pokončne kole. O dogodku je bil obveščen kustos deželnega muzeja v Ljubljani Dragotin Dežman, ki je hitro doumel pomen odkritja, zato je že čez dober teden organiziral eno prvih uradnih arheoloških izkopavanj na Slovenskem.

Arheološki vestnik Druga pomembna publikacija Inštituta za arheologijo ZRC SAZU (s sozaložnikom ZRC in Založbo ZRC) je 56. številka znanstvene revije *Arheološki vestnik*. V zadnjem letniku se največ prispevkov nanaša na prazgodovinsko

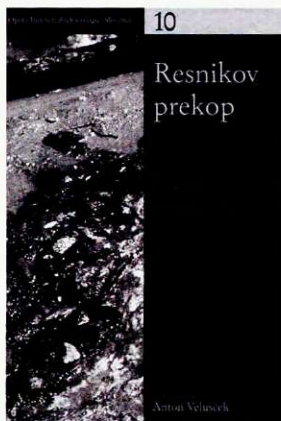
Izkopavanja železnodobnega naselja pri Stični

dobo. Na prvem mestu je še en prispevek o domnevno najstarejši piščali, najdeni v Divjih babah nad Idrijo. Ivan Turk s sodelavcema objavlja izsledke računalniške tomografije piščali kot prispevek k teoriji luknjanja kosti. Pet avtorjev piše o planem mezolitskem najdišču na planini Pretovč nad Tolminom. Trije avtorji podpisujejo prispevek o najdbah ptičjih kosti s koliščarskih naselbin na Ljubljanskem barju, dva pa o bronastodobni lončenini iz Turjeve jame v dolini Nadiže. Anton Velušček piše o bronastodobnem naselju Iška Loka na obrobju Ljubljanskega barja, Borut Toškan o živalskih ostankih iz bronastodobnih naselbin pri Iški Loki in Žlebiču. Paul Gleirscher predstavi gomile in območja gospodstev v vzhodnoalpskem prostoru. Mitja Guštin in Andrej Preložnik predstavljata izsledke železnodobnega gomilnega grobišča Sajeve ob Krki, Andrej Gaspari in Miha Mlinar pa grob z mahairo z Mosta na Soči.

Štirje prispevki so namenjeni rimski dobi: Janka Istenič piše o fibulah skupine Alesia v Sloveniji, pet avtorjev o arheometričnih analizah fibul skupine Alesia s slovenskih najdišč, Alma Bavdek o rimskem žarnem grobišču Volarje pri Žirjah na Krasu, Tina Žerjal o siglati s Školaric pri Spodnjih Škofijah oziroma o trgovini s siglatnim posodjem v severni

Istri v 1. in 2. stoletju. Dva prispevka segata v pozno antiko: Peter Božič predstavlja poznorimske zakladne najdbe z Gore nad Polhovim Gradcem, Ante Škegro pa piše o Bestoenski biskupiji. Zgodnjemu srednjemu veku in srednjemu veku je namenjen po en prispevek: Wolfgang Breibert piše o karolinškodobnem gomilnem grobišču Wimm pri Melku v Spodnji Avstriji, Benjamin Štular pa o lončenini s kamniškega Malega gradu, ki so jo izkopali leta 2002. Objavljen je še diskusijski prispevek Ivana Turka (*Zagovor morfometrične analize koščenih konic*) in vrsta knjižnih ocen in prikazov.

Slovenščina in internet Zbornik (488 strani velikega formata) odlikuje vrsta pomembnih prispevkov naše arheološke stroke, v oči pa bodejo »težave« z jezikom. Še bolj kot v nekaj preteklih letih zadnjo številko zaznamujejo objave slovenskih avtorjev v tujih jezikih s krajšimi ali daljšimi prevodi (!) v slovenščino, tiskanimi z bistveno manjšimi črkami kot sam prispevek ali pa še to ne, kot je primer z obsežnim prispevkom Dragana Božiča, v katerem prikazuje znamenito zakladno najdbo s Polhograjske gore. Uredniki pravijo, da je tak pristop potreben, da izsledki naše arheološke znanosti pridejo do tuje govorečih znanstvenikov. Toda danes, pri vsesplošni uveljavitvi in uporabi medmrežja, je tak argument popolnoma anahronističen. Namesto da bi stroka vse prispevke v svoji vodilni znanstveni reviji objavljala v domačem jeziku, jih tako približala čim širšemu krogu Slovencev in skrbela za slovensko terminologijo, tiska debele in posledično drage (zadnji zvezek AV stane 14.400 tolarjev) knjige. Sredstva naj bi raje vložila v prevode, ki bi jih lahko potem vsak zainteresirani našel na medmrežju. **D**

Štajerska metropola

Petra Janša Foto: vir STO/ Bobo, A.Fevžer, N. Tejić

Maribor je drugo največje slovensko mesto, hkrati pa gospodarsko, kulturno, znanstvenoraziskovalno, kongresno in celovito turistično središče severovzhodne Slovenije. Leži v presečišču prometnih poti iz zahodne v vzhodno in južno Evropo in je od avstrijske meje oddaljen le 11 kilometrov. Na 275 metrih nadmorske višine, na prodnatih terasah reke Drave, med Pohorjem, Slovenskimi goricami in Kozjakom, ima celinsko lego, ugodno za vinogradništvo.

Markburg ali Grad v marki Tam, kjer je že v antiki nastalo pomembno prometno križišče med Celeio in Falvio Solvo na eni strani ter Ptujem in Koroško na drugi, je danes štajerska metropola – Maribor. Skromna najdišča iz mlajše kamene dobe, žarna grobišča, keltske najdbe in rimska **villa rustica** pričajo o najstarejših sledovih naselitve na območju današnjega mesta.

Pisalo se je leto 1164, ko je koroški vojvoda Bernhard Speinheim dal na griču **Piramida** zgraditi prvo utrdbo, ki se je imenovala Grad v marki (marka je bila najmanjša teritorialna enota pri prehodu iz rodovnega v fevdalni red) ali Burg in der Mark. Naselbina, ki je zrasla pod gričem, se je imenovala Markburg.

Sam grič so, preden so mu nadeli ime Piramida, različno poimenovali – od »mons castri« do »der Purgperg« v 13. in 14. stoletju. Leta 1528 je grad pogorel. Okoli leta 1560 so ga renesančno obnovili, nato pa do leta 1790 porušili. Iz ostankov so postavili kamnito piramido, ki je dala griču ime, od gradu pa sta ostala le okop s strmim nasipom in vodnjak brez venca. Vrh okopa stoji klasicistična kapela iz leta 1821 s kamnitim Marijinim kipom. Napis na spominski plošči v kapeli pravi o tem, da je prvotno piramido leta 1821 uničila strela, grof Henrik Brandis pa je dal postaviti novo v spomin na lokacijo starega gradu.

Leta 1209 dobi naselje trške pravice in leta 1254 se prvič omenja kot mesto. Le leto kasneje so meščani začeli graditi dva kilometra dolgo **mestno obzidje**, ki je omejilo staro mestno jedro. Obzidje so še dodatno utrdili z obrambnimi stolpi. **Sodni stolp**, **Tscheligijev stolp**, **Židovski stolp** in **Vodni stolp** so mesto pomagali ohraniti celo pred turškimi vpadi in še danes razkrivajo marsikatero legendo. Sodni stolp povezujejo s čarovniškimi procesi, saj so tukaj izrekli sodbe ženskam, ki so jih spoznali za čarovnice, Tscheligijev stolp je dobil ime po znamenitih mariborskih pivovarjih Tscheligijih, v danes obnovljenem Židovskem stolpu pa je nekoč prebival mestni stražmojster.

Srednjeveško mesto V srednjem veku je v Mariboru živila številčna in ekonomsko zelo močna židovska skupnost. Zgradili so si za tiste čase veliko in mogočno **sinagogo**, ki je bila zaradi svojih značilnosti izjemna v prostoru srednje Evrope. Prvič je bila omenjena leta 1429, a je zagotovo nastala že prej. Občasno je rabila kot sedež židovskega vrhovnega rabinata za Štajersko, po čemer lahko sklepamo, da je bila tod velika židovska skupnost. Njeno gotsko, proti Dravi obrnjeno pročelje poudarjajo trije stopničasti oporniki. Ob sinagogi so nekoč stali še rabinova hiša, talmudska šola in pokopališče, ob reki Dravi pa obredno kopališče. Leta 1501 so jo predelali v katoliško cerkev Vseh svetnikov, po letu 1785 pa so jo preuredili in uporabljali kot skladišče. Danes je obnovljena in namenjena kulturnim dejavnostim.

Mestu, ki je bilo zgrajeno iz kamna in lesa, niso prizanesli ne požari in ne kuga. Slednja je ob koncu 17. stoletja pomorila petino prebivalstva in v tistem času dobi Maribor enega najlepših kulturnih spomenikov v mestu, **Marijino ali kužno znamenje**. Tega so v 18. stoletju nadomestili z današnjim, ki je delo Jožefa Štrauba. Okoli Matere božje je razvrščenih šest svetnikov, priprošnjikov zoper kugo. Kužno znamenje stoji na Glavnem trgu, mimo katerega vodi Koroška cesta.

Mestni grad Grad je dal med letoma 1478 in 1483 zgraditi cesar Friderik III. z namenom, da utrdi severovzhodni del mestnega obzidja. Izkazuje več gradbenih in slogovnih obdobij in je poleg stolnice najimenitnejši arhitektonski spomenik v Mariboru. V **mestnem gradu**, ki je bil nekoč rezidenca mestnih upraviteljev, je zdaj **pokrajinski muzej** z več zbirkami velike vrednosti. Med pomembne gradbene dosežke gradu sodijo baročno stopnišče iz let 1747 do 1759, Loretska kapela ob južnem pročelju, ki je nastala med letoma 1665 in 1675, ter viteška dvorana v prvem nadstropju s čudovito stropno slikarijo Jožefa Geblerja in stenski podobami. Vzhodno grajsko pročelje se v severovzhodnem vogalu končuje z grajsko bastijo, delom gradbenika Domenica dell' Allia iz let 1556–1562. Predstavljala je obrambno točko ob mestnem jarku, ki je potekal od treh ribnikov vse do dravskega obrežja po današnji Svetožarevski ulici.

Rotovž

Nekoč mestni grad, danes pokrajinski muzej

Slomškov trg, v ozadju cerkev sv. Janeza Krstnika

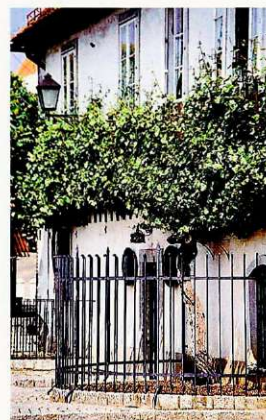

Sinagoga

Kirchen Platz To je najstarejše ime, ki ga je trg dobil po župnijski **cerkvi sv. Janeza Krstnika**. Leta 1859 so trg preimenovali v Stolni trg, kajti tega leta je slovenski **škof Anton Martin Slomšek** prenesel sedež lavantinske škofije iz Št. Andraža na Koroškem v Maribor. Leta 1919 je bil preimenovan v Slomškov trg. Ob robu parka, ki so ga nasadili leta 1891, so 100 let zatem postavili spomenik prvemu mariborskemu škofu Antonu Martinu Slomšku, delo kiparja Martina Dreva. V parku vzbudi pozornost še bazenček z otroško plastiko, kipcem »Korleka«, delom kiparja Gabrijela Kolbiča. Okoli cerkve je bilo nekoč mestno pokopališče, kjer je bilo pokopanih veliko znamenitih mariborskih družin. Nagrobniki

Kužno znamenje

Stara trta

Slovenskega narodnega gledališča. Poštna stavba stoji na kraju, kjer so bili nekoč mestna ubožnica, cerkev sv. Duha, dekliška šola in bolnišnica. Na nekdanjo bolnišnico, meščanski špital, ki ga je v letu 1348 ustanovil mestni pisar Benedikt Mother, opozarja spominska plošča na stavbi.

Pristan ob reki Dravi Graditev južne železnice od Dunaja do Trsta leta 1846 je mestu prinesla hiter razvoj industrije. Nekoč majhno mesto se je začelo hitro širiti, s tem pa se je povečal tudi promet. Treba je bilo zgraditi **nove mostove** in prav ti so poteptali srednjeveško zasnovo starega dela mesta, imenovanega **Lent**, ki sega od današnje tržnice pri Sodnem stolpu do Vodnega stolpa z vinoteko na drugi strani stolpov, ki tvorita del nekdanjega starega mestnega obzidja. Lent je danes znan v svetu zaradi mednarodnega multikulturnega **Festivala Lent**, ki bo jutri »odprl svoje odre« in bo trajal do 8. julija.

Le nekaj metrov stran od reke Drave po 400 letih še vedno rodi in hkrati spominja na preteklost žametna kraljica vseh vinskih trt – **Stara trta**, najstarejša na svetu, vpisana v Guinnessovo knjigo rekordov. Žametovka, imenovana tudi modra kavčina, je ena najstarejših udomačenih žlahtnih vinskih sort na Slovenskem. Pridelek Stare trte, giblje se od 35 do 55 kilogramov, je količinsko simboličen. Za v lesenem mlinu zmleto grozdje poskrbijo, potem ko je stehano in mu določijo sladkorno stopnjo, v prostrani **Vinagovi kleti**. **D**

Lent

Prireditev na Festivalu Lent

so se ohranili in so danes vzdani v zunanjo steno cerkve. Ovalno privzdignjeno ploščad na trgu s kamnitimi stebrički in piramidalnimi hrasti je leta 1938 zasnoval arhitekt Jože Plečnik, arhitekt Branko Kocmut pa je 30 let pozneje po njegovi zasnovi uredil celotni trg. Trg je obkrožen z mogočnimi stavbami sedeža **mariborske univerze**, **Pošte Slovenije** in

Piramida

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.maribor-tourism.si, <http://lent.slovenija.net>

Simon Gregorčič

Založba Mladinska knjiga

Ob stoti obletnici smrti pesnika Simona Gregorčiča (1844–1906) je založba izdala spominski album *Zlata knjiga Simona Gregorčiča*, ki v poljudni, a strokovno neoporečni obliki približa bralcu pesnikovo delo in njegovo človeško postavo. V osrednjem delu knjige sta preslikana pesnikov rokopis *Poezij 1882* in nato njihova knjižna izdaja iz istega leta. Spremljevalna dela sta dva: v prvem je zbrano veliko dokumentarnega gradiva iz iste dobe, obogatena z današnjimi fotografijami krajev, povezanih z njegovim življenjem, v drugem pa odlomki iz spominov na pesnika. »Goriški slavček« in njegova »zlata knjiga«, že več kot 120 let tako zelo priljubljena med slovenskimi bralci, v tej izdaji zaživita v novi luči.

Štokove črtice

Mladika, Trst

V knjigi *Začeti znova* je objavljenih osemindeset kratkih črtic Draga Štoke, znanega slovenskega Tržačana, ki je študiral pravo, delal na *Radiu Trst A* in bil med letoma 1968 in 1988 edini deželni poslanec Slovenske skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini. Sledil je daljši molk, osebne težave, lani pa so ga izvolili za predsednika Sveta slovenskih organizacij na Tržaškem. V črticah opisuje vtise iz domačega okolja (Opčin) in svojih potovanj po svetu – od svetopisemskega Sinaja in Fatime do romanja v Medjugorje, ki ga pa ni prepričalo. Toplo se spominja openskega župnika Zvoneta Štrublja, urejanja župnijskega arhiva, težkega gorskega vzpona, srečanja z znamenitim tržaškim pisateljem Fulvijem Tomizzo, s katerim sta se na sedežu Radia Trst dolgo srečevala in pozdravljala, potem pa ju je skupno potovanje z letalom združilo v dolg pogovor.

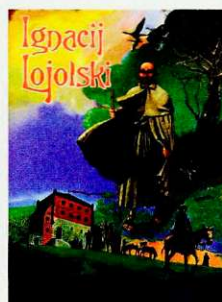
Ignacij Lojolski

Župnijski urad Dravljje

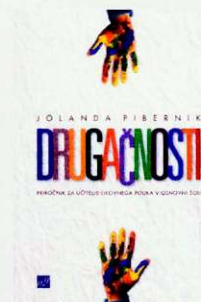
Ignacij Lojolski, ustanovitelj Jezusove družbe (jezuitov), se je rodil v Španiji leta 1491; umrl je leta 1556 (za svetnika so ga razglasili leta 1622). Leta 1540 je v Rimu ustanovil novi red, ki je v naslednjih stoletjih odigral zelo pomembno vlogo. zaobljubam čistosti, uboštva in pokorščine so dodali še četrto, po kateri bodo odšli, kamor jih bo papež poslal reševati duše. V petnajstih letih, kar je vodil svoj red, je članstvo naraslo z deset na tisoč članov. Ustanavljali so jezuitske kolegije, na katerih so učili najboljši učitelji. Zdaj je Župnijski urad Dra-

1.

2.

3.

4.

vlje zgodbo Ignacija Lojolskega objavil tudi v obliki lepo narisane stripa.

Ževartova partizanščina

Založba Karantanija

Milan Ževart je 33 let vodil Muzej narodne osvoboditve v Mariboru. Bil je izrazit partizanski pisec, ki je pisal o nacistični okupaciji na Štajerskem, o partizanščini v rodni Šaleški dolini in o talcih. Zdaj so njegovi izbrani spisi izšli v obsežni knjigi z naslovom *Styriaca*, v kateri je v osmih poglavjih objavljenih 30 spisov, ki se nanašajo na čas od začetka prve do konca druge svetovne vojne. Ževart v svojih prispevkih riše skrajno črno-belo idealizirano stanje okupator-odpor. Na eni strani je izrazilo zlo (okupator), kar je tudi bilo, na drugi pa posebljena plemenitost upora proti temu zlu. Nepravilnosti v partijskih in partizanskih vrstah odstranjuje tako rekoč s skalpelom, zato je branje njegovih spisov precej puščobno, še posebej ob pomisli, da je bilo partizanjenje tudi na Štajerskem močno vpeto v revolucionarni projekt. Škoda!

Drugačnosti

Mohorjeva družba Celje

Jolanda Pibernik, predmetna učiteljica likovnega pouka v pokoju, je pod naslovom *Drugačnosti* napisala obsežen (492 strani) priročnik za učitelje likovnega pouka v osnovni šoli. Snov je razdelila v pet poglavij (*Likovni motivi, Materiali, likovne tehnike, postopki in opravila, Likovna teorija, Otrokov razvoj in likovno izražanje in Učne enote*) in vrsto podpoglavij. Dodana mu je spremna beseda dr. Jožefa Muhoviča, v kateri je zapisal, da bo priročnik nagovoril vse ljudi, ki se na kakršen koli način ukvarjajo z otroki na različnih stopnjah razvoja, da bi dojeli in globlje razumeli celoten pojav otroškega likovnega dogajanja za prebujanje ustvarjalnih moči. Priročnik je tehtno, temeljito, v potu dolgega prakticiranja in raziskovanja nastalo delo, ki

se skrbno, poznavalsko in premišljeno loteva problemov likovnega izobraževanja in vzgoje. Kljub mnogim vsebinam v njenem delu (po katerih bo likovni pedagog z veseljem segal) je smer avtoričinega razmisleka vedno od mnogege k bistvenemu; to pa hkrati pomeni od monotonega k drugačnemu.

Zemljevid Koroške

Založba Amalietti

Založnik Peter Amalietti je dal v zbirki *Zgodovinska pričevanja* natisniti zemljevid *Naseljenost in narodnostno razmerje na Koroškem (slovensko uradno ljudsko štetje leta 1910)*. Kot prilogo ga je po nastanku objavila neka slovenska revija. Podatki, ki jih prikazuje, so pretresljivi, saj jasno kažejo, da se je v zadnjih 95 letih nad Slovenci na avstrijskem Koroškem izvajal tihi »slovenocid«. Zemljevid je plastificiran, večjega formata (Amalietti je že pred tem objavil znani Kozlerjev zemljevid), primeren za zidni »okras«, njegova posebna dragocenost pa so tudi slovenska imena krajev, voda in gora.

»Na drugi strani«

Založba ZRC

Knjiga *»Na drugi strani«* zgodovinarja Borisa M. Gombača prikazuje usodo slovenskih nabornikov v JLA v času osamosvajanja Slovenije leta 1991. Odbor staršev je skupaj s takratnim RSLO in slovenskim političnim vodstvom poskrbel, da se je približno 6.500 slovenskih fantov živih in zdravih vrnilo v Slovenijo. Zgodovinska pripoved in kritična znanstvena analiza se smotrno prepletata z močno izpovednimi spominskimi zapiski nosilcev tedanjega dogajanja in dokumenti – bodisi v obliki sprotnih opomb z viri in literaturo, bodisi z vključevanjem večinoma doslej neobjavljenih stenografskih zapiskov, pisem in pripovedi vojakov in staršev, pričevanj odgovornih politikov, bodisi z natisom dolgega seznama razporeditve več tisoč slovenskih fantov po vojašnicah razpadajoče države.

KNJIGA MESECA JUNIJA

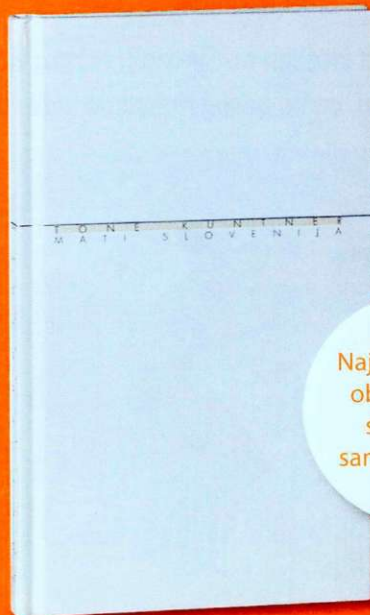
PESNIŠKA ZBIRKA

Mati Slovenija

Avtor: Tone Kuntner.

Obseg: 72 strani. Format: 13,5x22,5 cm. Trda vezava.

Tone Kuntner, pesnik slovenske pomladi, je pesmi za zbirko *Mati Slovenija* napisal ob deseti obletnici slovenske samostojnosti in državnosti, posvetil jih je slovenski pomladi in vsem, ki ji ostajajo zvesti. Tudi zato je ta pesniška zbirka pravi brevir za omenjene. Kuntnerjeve pesmi krasi izjemen patriotizem: Pozdravljena Slovenija, / v nikoli strtem upu! / Pozdravljena, pozdravljena / včeraj, danes jutri! Odlikuje jih širina: Vse vas poznam, / vse vas priznam, / vse vas imam za svoje. V pesmih opeva pogumne: Smrtno nevarno življenje živiš, / ki živiš po resnici. Zapostavljenim daje zadoščenje: Čas je za čast, / ki sta jo mraz in veter pregnala / kot zbegano ptico / iz naših krajev. Kuntner je pesnik pomladi in vizionar: Vrne se pomlad! / Ni vzela slovesa za zmeraj, / le odcvetela v poletje, / le dozorela v jesen ...

Najlepše darilo
ob 15-letnici
slovenske
samostojnosti!

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Pri nakupu knjige meseca marca
vam priznamo **40% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 1.320,00 SIT / 5,50 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **50% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 1.100,00 SIT / 4,59 EUR.

Akcijska ponudba velja do 30. junija 2006 oziroma do razprodaje zaloga. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

☐ **Naročam knjigo *Mati Slovenija***

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**
Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si** ali po telefonu **01 230 06 66.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob kresu se poje in igra

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije, Gorenjski muzej

Poletje je na široko odprlo svoja vrata in po Sloveniji te dni potekajo številne poletne kulturne prireditve. Slovenski pregovor iz naslova drži tudi v tem smislu, da bo odslej marsikdo večer in noč preživel pod zvezdami ob prijetni glasbi ali predstavi.

Grad Khislstein

Če smo nekdaj ob kresu prižigali kresove in se zabavali s starimi šegami, ki jih marsikje oživljajo tudi te dni, pa so pesmi o zvonovih Okteta Kres zagotovo prižgale kresove v srcih poslušalcev, ki so napolnili cerkev sv. Volbenka v Zelšah pri Cerknici. Oktet Kres, ki ga vodi Jože Oblak in je letos sklenil že svojo šesto sezono, je program pesmi, ki pojejo o zvonovih, poživil še s povabilom Penkarjev Rovte – Petkovec, ki so uspešno oživili staro tradicijo pritrkovanja v župniji Rovte, in vokalne skupine Pavza, ki je izvedla nekaj lastnih priredb zimzelenih džežovskih in poppesmi. Zagotovo si v prihodnje lahko obetamo še več kakovostnih kulturnih prireditev, saj so v začetku tega meseca v Cerknici odprli nov kulturni dom.

Festival Carniola V teh junijskih dneh se je s koncertom Newyorške

filharmonije, najstarejšega simfoničnega orkestra v ZDA, začel ljubljanski poletni festival, letos že 54. Slovenski glasbeni dnevi bodo srž dogajanja v prvem tednu festivala. Ljubljana pa ni edino mesto s festivalom; v prejšnjem tednu, od 17. junija dalje, so oživele tudi ulice in trgi Kranja, saj se je začel četrti Festival Carniola. Potekal bo vse do sredine julija, na njem pa

se bodo predstavila številna znana tuja in domača imena iz kulturnega sveta. Prebivalcem in obiskovalcem Kranja so voljo številni koncerti in poulične predstave, saj so ulični umetniki že prebudili staro mestno jedro. Festival Carniola so odprli na gradu Khislstein s

premiero opere Seviljski brivec, posvečeni 750. obletnici prve pisne omembe Kranja kot mesta, v produkciji Art centra, organizatorja festivala. Kranj je tako prvo mesto, ki je operno predstavo samostojno postavilo zunaj vodilnih domačih opernih hiš, z njo pa se je od aktivnega petja poslovil slovenski tenorist Jurij Reja.

Pettedenski program Na festivalu za vsakogar nekaj: koncert dalmatinske klope, skupni nastop Big banda RTV in New Swing Quarteta, gostovanje legendarnih Argentincev Huerque Mapu ter koncerti skupine Šukar in Šabana Bajramovića, Katanije in Picikato Brass Banda ter Josipe Lisac. Prvič se bo Sloveniji predstavila tudi skupina Afrikali, osemčlanska zmagovalna zasedba festivala Music Crossroads Southern Africa 2005 iz Tanzanije. Srede bodo namenjene ljubiteljem klasične glasbe; v atriju Pavšlarjeve hiše bodo v petih

tednih festivala nastopili Marko Hatlak, Vesna Stankovič, Duo Tomaž Rajterič in Vesna Nadles ter Pihalni kvintet Savitra. Na gradu Khislstein bo vsak torek gledališka predstava: od Agencije za ločitev Gledališča Koper, Briljantne Šentjakobskega gledališča in Che Guevare Mladinskega gledališča Ljubljana do predstave Bil je škranec Špas teatra. Za malo manj klasične glasbene okuse pa bodo v Pungertu nastopili Jara-raja, Fine Noise in Miles Griffith, Autodafe in Matjaž Pikalo, 3-0-3 iz Argentine, Heartland iz Avstrije in Slovenije, Maja Osojnik Kvartet, Vasko Atanasovski Quartet in Gwen Hughes. **D**

Jurij Reja

Oktet Kres

Celje s šestimi premierami

Celjski gledališčniki bodo v naslednji sezoni premierno uprizorili šest predstav, prva – muzikal Kabaret režiserja Mihe Alujeviča – pa bo že septembra. Umetniška

Tina Kosi

voditeljica celjskega gledališča Tina Kosi je v repertoar za sezono 2006/07 uvrstila predvsem takšne dramske tekste, ki razkrivajo probleme današnjega časa, in se trudila oblikovati bogat in raznolik program za mlajšo in starejšo generacijo. Tako Kabaret ponazarja vzpon nacizma, komedija Šah mat, za katero je avtor Vinko Möderndorfer letos prejel žlahtno komedijsko pero, razkriva lažno moralo, brezizhodnost socialnega dna se odraža v drami Paraziti avtorja Mariusa von Mayenburga, zaprtost in privošljivost prebivalcev v drami Slavka Gruma Dogodek v mestu Gogi, neusmiljenost kapitalističnega sistema pa

v drami Patricka Marberja Howard Katz. Najmlajšim je namenjena predstava Auranda Harrisa Hočevski medved, ki je v ZDA prejela nagrado za edukacijo. Ta

predstava, v kateri se prepletajo domišljija, čarovnija in poetika, temne strani življenja otrokom predstavlja na prijazen in razumljiv način. Igralski ansambel celjskega gledališča, ki šteje 24 igralcev, v prihodnji gledališki sezoni ostaja nespremenjen.

Celjsko gledališče se je odločilo, da v sezoni 2006/07 ljubitelje gledališča razveseli s superabonmajem. Pet slovenskih mestnih gledališč (Mestno gledališče ljubljansko, Slovensko ljudsko gledališče Celje, Prešernovo gledališče Kranj, Mestno gledališče Koper in Mestno gledališče Ptuj) se je namreč povežalo v mrežo mestnih gledališč. L. H.

Godba na razstavi

Tolminski muzej

V Tolminu si je od petka, 16. junija, mogoče ogledati razstavi o novomeški in tolminski godbi s skupnim naslovom Godba, zaigraj!. V Tolminskem muzeju so namreč odprli gostujočo razstavo Dolenjskega muzeja iz Novega mesta Zastava – mestna straža – godba, zaigraj! in postavitev domačega muzeja Zgodovinski odmev tolminske godbe. Razstava Dolenjskega muzeja govori o meščanski gardi, ki je v drugi polovici 19. stoletja skrbela za red, varnost in premoženje meščanov Novega mesta. Iz te meščanske garde se je

kasneje razvila novomeška mestna godba, ki je postala redna spremljevalka družabnih prireditev v mestu. Razstavo, s katero muzealci izpolnjujejo obljubo o vsaj eni gostujoči razstavi vsako leto, so dopolnili s podrobno predstavitev več kot stoletnega razvoja in tradicije godbe v Tolminu, katere zametki segajo v leto 1882. Godba je ob vzponih in padcih preživela štiri države in se ohranila vse do današnjih dni, na razstavi pa fotografije in redki ohranjeni predmeti pričajo o bogati in razgibani glasbeni dejavnosti v Tolminu. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 22.6.

20.00 Slovenska filharmonija: Orkester Slovenske filharmonije. Dirigent: George Pehlivanian, Solist: Julian Rachlin, violina. Program: D. Šostakovič, Koncert za violino in orkester št. 2 v cis-molu, op. 129; D. Šostakovič, Simfonija št. 7 v C-duru, op. 60 (Leningrajska).

15.00 Cankarjev dom: Plesna šola Mojce Horvat – letni koncert

10.00 Mastni trg: Živi kip arhitekta Jožeta Plečnika

PETEK, 23.6.

20.00 Krakovo ob Gradaščici: Jan Kus kvartet, K. Kotar in kvartet Močvirje – jazz

20.00 Šentjakobsko gledališče: A. Kermauner: Dosje: Hiacinta Novak (1.del)

19.00 KUD France Prešeren: ŠILA – šolska impro liga

SOBOTA, 24.6.

Arboretum Volčji potok: Zbor in solisti SNG Opera in balet Ljubljana – operne arije

9.00 – 16.00 Umetniška tržnica – prodaja umetniških del in ustvarjalne delavnice. Na umetniški tržnici, ki poteka vsako soboto, se predstavljajo različni umetniki, ki na ulici ustvarjajo in razstavljajo svoja dela. Dogažanje zaokroža spored mladinskih ustvarjalnih likovnih delavnic.

NEDELJA, 25.6.

21.00 Križanke: Edward Clug (Slovenija): Arhitektura tišine. Plesno-glasbeni projekt Edwarda Cluga z opernimi in baletnimi solisti Opere in baleta SNG Maribor in SNG Opere in baleta Ljubljana. »Odhajamo in ostajamo hkrati. Ostajamo v spominih tistih, ki ostajajo, ostajamo v svojih delih, ostajamo in živimo v svojih sledeh, takšnih in drugačnih. Rekviem lahko doživljamo kot odo življenju, kot odo naši 'zapuščini', sledem, ki jih puščamo v tem času in prostoru tistim, ki ostajajo, in tistim, ki prihajajo.« S temi besedami je svoj novi plesni projekt opisal koreograf Edward Clug.

10.00 – 13.00 Ulica je naša

– ustvarjalne delavnice za otroke; Lokacija: Mačkov kot, Cankarjevo nabrežje. Vsako soboto bodo na Cankarjevem nabrežju potekale ustvarjalne, plesne, glasbene in gibalne delavnice, animacije ter igralnice, ki jih vodijo mladi umetniki in umetnice, likovni pedagogi in pedagoginje, varuške in varuhi. Organizira: Društvo Sezam.

PONEDELJEK, 26.6.

18.00 Pločnik: Jazz oddelek Srednje glasbene šole Ljubljana

21.00 Križanke: Edward Clug (Slovenija): Arhitektura tišine.

15 – 18.00 Narodni muzej: Arheozabava – delavnica na temo zgradba Narodnega muzeja Slovenije. Delavnica za otroke in mladino do 15. leta.

TOREK, 27.6.

20.00 Laguna Spa & Fun: Chilli Space Event – večer elektronske plesne glasbe. Nastopajo DJ-ji: Dojaja (Slovenija), Bizzy (Slovenija), Electrosaurus (Slovenija), Octex (Slovenija).

V obsegu Ljubljance: Ulična prireditev; V okviru sporeda prireditev V obsegu Ljubljance se bodo v starem mestnem jedru, predvsem na prizoriščih ob reki Ljubljanici, vse poletje vrstile ulične gledališke predstave, nastopi folklornih skupin in godcev ljudske glasbe ter nekaj koncertov klasične glasbe.

SREDA, 28.6.

19.30 Cankarjev dom: Rabih Abou-Khalil & Joachim Kühn feat. Jarrod Cagwin; Projekt Vizionarja: Zlatko Kaučič & Paul McCandless & Irene Aebi; Electric Barbarian feat. Kain – jazz. V Nemčiji živeči libanonski lutnjist Rabih Abou-Khalil v svoji glasbi povezuje jazz, evropsko klasično ter arabsko tradicionalno glasbo. Poleg bobnarja Abou-Khalilove zasedbe Jaroda Cagwina v projektu sodeluje še nemški avantgardni pianist Joachim Kühn, ki se navdihuje tako pri Johannu S. Bachu kot Ornettu Colemanu, s katerim je tudi igral.

Potopljeni

Monika Maljevič

Predelave tipičnega filma katastrofe iz leta 1972 se je lotil režiser Wolfgang Petersen, ki je neizprosnost morja prikazal že v filmih Vihar vseh viharjev in Podmornica.

Zgodba govori o veliki ladji Poseidon, ki jo gromozanski val prevrne na glavo. Skupina pod vodstvom poklicnega hazarderja Johna (Josh Lucas) poskuša reševati ladjo, toda kmalu naleti na številne nepremagljive ovire. V skupini je tudi zaskrbljeni Robert (Kurt Russell), ki poskuša najti hčerko (Emmy Rossum), toda ladja se vedno hitreje polni z vodo, upanja na rešitev pa je iz sekundo v sekundo manj. Na razkošni čezoceanski Poseidon, ki pluje v severnem Atlantiku, se je začela zabava za silvestrovo.

Ladja je res nekaj izjemnega, saj se lahko pohvali z 20 nadstropji, 800 razkošnimi kabina-

Poseidon

Režija: Wolfgang Petersen

Scenarij: Mark Protosevich po zgodbi Paula Gallica

Igrajo: Josh Lucas, Kurt Russell, Jacinda Barrett, Richard Dreyfuss, Jimmy Bennett, Emmy Rossum, Mike Vogel, Mía Maestro

Premiera: 22. 6. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

in posadka začnejo padati, veliko jih zmečkajo padajoči predmeti ali pa jih odnese v morje, ko voda vdre skozi razbita okna. Na več koncih ladje pride do požarov, ugasnejo luči, zato se ladja pogrezne v temo in kaos. Nekaj sto preživelih je ujetih v nepoškodovani plesni dvorani, ki je zdaj pod vodo. Kapitan vztraja, da morajo ostati skupaj, dokler ne pride pomoč.

Poklicni kockar Dylan Johns se je odločil, da bo raje sam poskušal izhod. Ne zmeni se za kapitanove ukaze in se odpravi iz plesne dvorane, ko se vanj zaleti devetletni Conor in ga prosi, ali vzame s sabo še njega in njegovo mamo Maggie. Z njimi gre tudi Robert Ramsey, ki bi rad našel hčerko Jennifer in njenega zaročenca Christiana.

Dylan popelje manjšo skupino preživelih navzgor proti površju. Pridružijo se jim še plaha slepa potnica, samomorilski moški, ki znova najde voljo do življenja, in mladi natak, ki do potankosti pozna ladjo. Odločeni so, da bodo prišli na površje, vendar se morajo prebiti skozi razbitine, zato je zaupanje med njimi ključnega pomena.

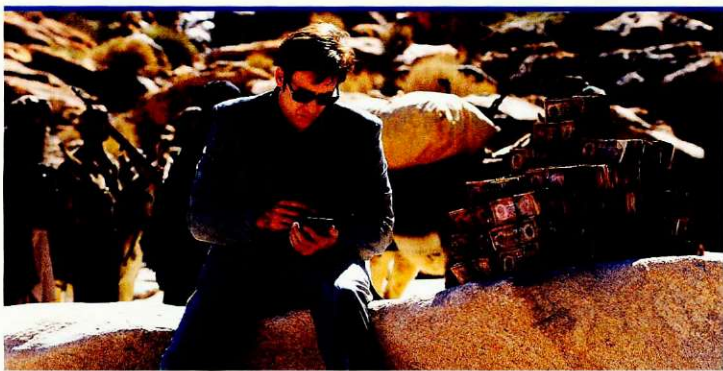
Odločilni trenutki Režiser Wolfgang Petersen meni, da se v filmu pojavlja nadvse zanimivo in osebno vprašanje: Kaj bi storili, če bi se vam življenje postavilo na glavo? Bi bili pogumni vodja ali bi raje

sledili drugim? Bi vas zgrabila panika? Bi vrgli puško v koruzo ali bi vztrajali?

Znani režiser se je tokrat znova lotil morske tematike, ampak ne samo zato, da bi se osredinil na izjemno moč orjaškega vala, ki na odprtem morju prevrne čezoceansko ladjo, temveč tudi zaradi napetosti v skupini, ki se bojuje za preživetje. »Šele ob katastrofi zares vidiš, kakšni so ljudje v resnici,« pravi. »Do odločitve, ki se tičejo življenja ali smrti, pride v trenutku. Ko vidiš odzive ljudi in njihovo vedenje v ekstremnih situacijah, šele spoznaš, kakšni so v resnici. Predstavljajte si, da se vam življenje v trenutku spremeni in se morate spoprijeti z neverjetnim. Nastane kaos in ste popolnoma zmedeni. Pravi apokaliptični svet.« **D**

mi in 13 krov. Tisti večer se veliko potnikov zbere v veličastni plesni dvorani, da bi pozdravili prihod novega leta. Nazdravljajo s šampanjcem in poslušajo zdravico kapitana Bradforda (Andre Braugher). Na drugem koncu ladje pa prvi častnik čuti, da je nekaj narobe. Z daljnogledom pregleduje obzorje, ko naposled zagleda orjaški val – 50-metrski vodni zid, ki se jim grozeče približuje. V navalu panike hoče obrniti ladjo, a je žal prepozno. Val jih zadene in ladjo prevrne. Potniki

Gospodar vojne

Prodaja orožja je ena najdonosnejših dejavnosti na tem planetu, kar s pridom izkoristi spretni Yuri, potomec ukrajinskih priseljencev v ZDA.

S pomočjo brata Vitalija (Jared Leto) se hitro povzpne med največje ponudnike orožja, obilica denarja pa mu omogoči tudi poroko z lepoticco Avo (Bridget Moynahan), ki jo že od nekdaj občuduje. Ob razpadu Sovjetske zveze s pomočjo generala, ki je njegov stric, pride do neznanjskih količin orožja, prodaja pa ga neuravnovešenemu afriškemu tiranu. Ker Yurija, igra ga Nicolas Cage, varujejo politiki, ga ne more ustaviti niti prizadevni agent Jack (Ethan Hawk), toda nenehne laži in moralne dileme postopoma uničujejo Yurijevo družino.

Film Gospodar vojne temelji na resničnem dogajanju na področju svetovne trgovine z orožjem. Raziskuje malo znano posledico hladne vojne: ogromna količina orožja iz držav, ki so nastale iz nekdanje Sovjetske zveze, je nenadoma postala dostopna za prodajo državam v razvoju (zlasti v Afriki), kar je trgovcem z orožjem omogočilo, da so zaslužili bajno bogastvo.

Film temelji na resničnih dogodkih. Medtem ko trgovci z orožjem še naprej bogatijo, so največji doba-

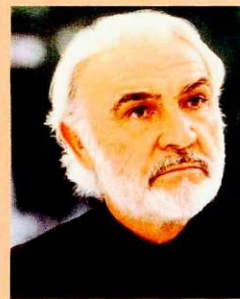
vitelji orožja na svetu ZDA, VB, Rusija, Francija in Kitajska, hkrati pa so prav te države stalne članice varnostnega sveta ZN. Po padcu berlinskega zidu je bilo samo v Ukrajini ukradeno in prodano orožje vredno 32 milijard dolarjev. Gre za enega največjih ropov 20. stoletja.

Eden izmed prekupčevalcev z orožjem je Yuri Orlov, ki se je rodil v Ukrajini pred razpadom Sovjetske zveze. Njegova družina je emigrirala v Ameriko, pri tem pa so lažno navedli, da so judovskega rodu.

Yuri, razočaran nad svojim življenjem in delom v družinski restavraciji, je nekega dne priča strelskemu obračunu med skupinama ruske mafije. Srečen, da je odnesel celo kožo, ugotovi, da je njegova usoda v izpolnjevanju neke druge človeške potrebe – potrebe po orožju. Mlajšega brata Vitalija prepriča, da se mu pridruži pri prekupčevanju z orožjem, svojo nišo pri tem pa najdeta v trgovanju z državami, katerih režimi so pod sankcijami. Njuni odjemalci so vse vojske, edina stvar, ki se lahko kosa z Yurijevo lakoto po orožju, pa je njegova lakota po spolnosti. M. M.

Na kratko

Igralec **SEAN CONNERY** je prejel nagrado Ameriškega filmskega inštituta za življenjsko delo. Na slovesnosti so ga med drugim pozdravili režiserja Steven Spielberg in George Lucas ter igralci Harrison Ford, Andy Garcia in Mike Myers, ki se je pošalil: »Moški si želijo, da bi bili kot on, ženske si ga želijo, sam pa si želim obojega.« Lucas pa je dejal: »Connery je izjemen profesionallec, zelo nadarjen in na platnu deluje izjemno karizmatično.« Connery, ki je zaslovel predvsem z vlogo agenta 007 ali »Bonda, Jamesa Bonda«, se je zahvalil občinstvu. Igral je tudi v filmih Indiana Jones, Lov na Rdeči oktober in Nedotakljivi, za katerega je prejel oskarja za stransko vlogo. Sean Connery je 34. dobitnik nagrade Ameriškega filmskega inštituta. Med dosedanjimi dobitniki nagrade so Orson Welles, Bette Davis, Alfred Hitchcock, Sidney Poitier, Elizabeth Taylor, Jack Nicholson, Steven Spielberg, Clint Eastwood, Martin Scorsese, Robert De Niro, Meryl Streep in George Lucas.

40-letni ameriški igralec **MICHAEL IMPERIOLI**, ki je prejel nagrado emmy za vlogo Christopherja Moltisanti v priljubljeni televizijski nadaljevalki o ameriških mafijcih Sopranovi, je na Portugalskem nastopil s svojo punkovsko skupino La Dolce Vita in tako opravil svoj glasbeni debi. Imperioli, ki ta čas na Portugalskem snema film, se je odločil, da bo imel s svojo tričlansko skupino prvi koncert v Lizboni namesto v New Yorku, kjer je, kot je pojasnil, začetnikom daleč težje, da se prebijejo, zlasti če tako kot on prihajajo iz drugega okolja. V skupini, ki je dobila ime po znamenitem Fellinijevem filmu Sladko življenje iz leta 1960, Imperioli poje in igra kitaro.

Bratoma Coen je uspelo angažirati **WOODYJA HARRELSONA** in **STEPHENA ROOTA** za sodoben srhljiv western No Country for Old Men. Zgodba črpa iz znanega romana Cormaca McCarthyja, katerega najbolj znano delo je Vsi lepi konji, in pripoveduje o boju dobrega in zla, pomembnosti izbire in sreče pri krojenju usode. Scenarij in režija sta v rokah Joela in Ethana Coena, v filmu pa bodo igrali Tommy Lee Jones, Josh Brolin in španski zvezdnik Javier Bardem.

Lord of War

Režija: Andrew Niccol

Scenarij: Andrew Niccol

Produkcija: Christopher Eberts, Fabrice Gianfermi, Bradley Cramp

Igrajo: Nicolas Cage, Bridget Moynahan, Jared Leto, Shake

Tukhmanyanyan, Jean-Pierre Nshanian, Ian Holm

Premiera: 22. 6. 2006

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

107.8 MHz
**radio
velenje**

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Družinski paket

Matej Mihinjač, foto: Žiga Colja, oba SAGA Institute

Opel meriva 1,6 16V cosmo

Od predstavitve prve Oplove merive je minilo nekaj več kot tri leta, pa so jih v tem času prodali že več kot pol milijona, kar pomeni, da gre za enega najuspešnejših majhnih enoprostorskih avtomobilov. Pred kratkim je bil družinski malček diskretno prenovljen, ostale pa so vse lastnosti, ki so ga že prej postavljale v vrh razreda,

vključno z odličnim sistemom za zlaganje sedežev.

Dovolj za vsakogar Prostor je tisto področje, kjer meriva najbolj blesti. Predvsem izstopa zadnja klop, ki ponuja vzdolžni pomik, in kar je pomembneje, lahko se popolnoma zloži. S podrtimi naslonjali in v dno pospravljenimi sedišči se prostor za prtljago popolnoma izravna, meriva pa je lahko vse, od dvo- do petsežnika. Prvotnih 360 litrov prostora postane kar 1.410 litrov. Dovolj torej tudi za prevoz večjih predmetov. Najboljše pri vsem pa je, da sedeže z lahkoto podre-

mo s pomočjo priročnih vzvodov. Sprednji del kabine je oblikovan v slogu drugih hišnih sorodnikov: klasične, celo dolgočasne linije in spodobni materiali z zadovoljivo končno obdelavo. Monotonost malce poživijo sredinski del armaturne plošče, kjer je uporabljena plastika z videzom aluminija. Najbogatejši paket opreme 'cosmo' ponuja klimatsko napravo in radijski sprejemnik s CD-predvajalnikom (tudi MP3), zunaj pa boste opazili sprednji meglenki in 15-palčna lahka platišča. Razredu primerno je v merivi kar nekaj odlagalnih prostorov, ki so smiselno razporejeni po vsem avtomobilu. Ker avtomobil v višino meri več kot 1,6 metra, je sedenje precej visoko in razgled okoli vozila kar dober, saj so tudi steklene

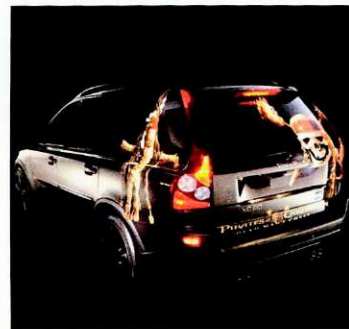
TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	OPEL MERIVA 1,6 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1598
moč v kW (KM) pri vrt./min	77 (105) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	150 pri 3900
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4052 x 1694 x 1624
medosna razdalja v mm	2630
prtljažnik v litrih	360/1410
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1330 (455)
največja hitrost v km/h	181
pospešek 0-100 km/h v s	13,3
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,8/5,5/6,7
poraba na testu v l/100 km	8,9
cena vozila v SIT	3.774.330

Novice

VOLVO Prejšnji teden so pri Volvu in Disneyju napovedali začetek skupnega predstavljanja novega filma o piratih s karibskega otočja, ki bo v ameriških kinematografih prvič na ogled 7. julija. Prihod drugega dela piratske sage z naslovom *Pirates of the Caribbean: Dead man's chest* bo pospremil globalni lov za zakopanim zakladom, ki so ga prispevali pri znamki Volvo. Natečaj za lov na zakopani zaklad se je začel danes in bo trajal do 12. julija letos, ko bodo pri Volvu izžrebali sedem finalistov z vsega sveta. V avgustu bodo izžrebance z letalom odpeljali na skrivno lokacijo, kjer bodo v lastni režiji poiskali zakopani zabožnik. V njem se skriva unikatno pobarvani volvo XC90 V8, najditelj pa ga bo prejel v trajno last.

VOLKSWAGEN EOS Kabrioleti imajo v Evropi z več kot 320.000 lani prodanih avtomobilov kar 2-odstotni tržni delež. In da segment res hitro raste, ni težko ugotoviti, če primerjamo prodajo pred osmimi leti, ko jih je na ceste zapeljalo pol manj! Cilj VW je bil izdelati sanjski avto, ki bo vseeno cenovno dosegljiv in povrh vsega še uporaben. Velikostno se uvršča med golfa in passata, medosna razdalja je ista kot pri prvem, širina kolotekov pa bliže drugemu. Kot edini na svetu se lahko pohvali s petdelno trdo streho, ki jo pomika elektrika in potrebuje 25 sekund med skrajnima položajema. Motorjev je pet s prostorninami od 1,6 do 3,2 litra in močmi od 85 kW do 184 kW, v ponudbi pa je tudi turbodizel 2,0 TDI s 103 kW. Osnovni model stane 5,738.720 SIT.

MITSUBISHI COLT CZC Na domače ceste je zapeljal še eden v vrsti 'poletnih' avtomobilov. Mali kabriolet-kupe, kjer sta že peugeot 206 CC in nissan micra C+C, se imenuje mitsubishi colt CZC in je po besedah snovalcev najbolj čustven med njimi in najprimernejši za oba spola. Hkrati svoji znamki, ki spet postaja bolj prepoznavna, vrača športen in inovativen značaj. Gre za plod sodelovanja med Mitsubishijevim evropskim centrom za oblikovanje in studiem Pininfarina. V ponudbi so trije paketi opreme in dva 1,5-litrska motorja z 80 kW ali 110 kW, cene pa se začnejo pri 4,290.000 SIT.

Radio Krka
106.6 MHz

Vse se začne in konča pri osebnem zdravniku.

0 bolnikovih pravicah

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Na mariborsko varuhinjo bolnikovih pravic Magdo Žezlina se je v petih letih delovanja obrnilo 2.550 ljudi, od tega jih je bilo v osebni obravnavi s pristojnega območja 1.038, iz drugih občin pa 1.512 po telefonu in elektronski pošti.

Ker postopki diagnosticiranja in zdravljenja ne potekajo vedno gladko, se bolniki največkrat pritožujejo zaradi pravic, povezanih z odsotnostjo z dela, zaradi odločitev invalidskih komisij, predolгих čakalnih vrst na preglede in operacijske posege, zaradi plačevanja in doplačevanja zdravil. Pogoste so tudi pritožbe zaradi neustreznih zobozdravstvenih storitev, nekorektnega odnosa in zapletov med zdravljenjem ter težav

s pridobivanjem zdravstvene dokumentacije. Zaradi neustreznih zdravstvenih nege je pritožb manj, več pa zaradi slabih pojasnil, ki so jih o svoji bolezni deležni bolniki s strani zdravnikov, ki jim, kot pojasnjuje Magda Žezlina, zavarovalniški normativi odmerjajo premalo časa za preglede in pogovore z bolniki. Ker društva bolnikov nimajo sistemske možnosti, da bi sodelovala v dogovorih o spremembah zakonodaje, pritožbe

na varuhinjo bolnikovih pravic naslavlajo tudi društva.

Bolnikove pravice za Maribor

V Sloveniji nimamo samostojne institucije varovanja bolnikovih pravic, saj spada to na področje varovanja človekovih pravic. Funkcijo varuha človekovih pravic z mandatom šestih let je za zdaj ustanovil le mariborski mestni svet, pristojna pa je le za reševanje pritožb bolnikov na mariborskem območju. »Ko sem

funkcijo varuhinje sprejela, nisem pričakovala, da se bodo name po pomoč in nasvet obračali bolniki iz vse Slovenije. Tem bolnikom sem po osebni presoji svetovala,« pravi Magda Žezlina, ki je v svojih letnih poročilih večkrat dajala pobude za sprejetje zakona o bolnikovih pravicah in ustanovitev varuha bolnikovih pravic.

Včasih pride tudi do težav Bolniki v Sloveniji o svojih pravicah, ki so del človekovih pravic, in

obravnavanega primera. »Pogosto se tudi dogaja, da so ljudje prepričani, da je mnenje specialista odločujoče, še posebej če ta priporoča lažje delo, krajši delovni čas ali zdraviliško zdravljenje, in pri tem ne vedo, da ima osebni zdravnik ali imenovani zdravnik zavoda oziroma invalidska komisija pravico presoditi drugače,« pravi Žezlina. Primer zmotne predstave o bolnikovih pravicah je na primer odsotnost z dela za čakanje na dodatne specialistične preglede ali operacije. Nekateri bolniki ostanejo kar doma in si ne uredijo bolniškega staleža, kar lahko povzroči odpustitev z delovnega mesta iz krivdnih razlogov. »V takšnem primeru niti pritožba bolnika na drugostopenjski pritožbeni organ ne opravičuje bolniškega staleža, kot so zmotno prepričani nekateri bolniki,« poudarja Žezlina.

Pritožbene poti Pri nas še vedno ni zakona, ki bi obravnaval vse bolnikove pravice na enem mestu. Pravice s področja zdravja so zapisane v Zakonu o zdravstveni dejavnosti, vendar pravice, navedene v 47. členu tega zakona, niso absolutne, ampak so določene s pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja. Če bolnik izpolnjuje pogoje in predpisana pravila oziroma kriterije, o pravici prve stopnje odločajo pooblaščenči zdravnikov zavoda za zdravstveno zavarovanje, na drugi stopnji pa zdravniška komisija. V kritičnih primerih pa bolnik lahko uveljavlja svoje pravice in sodno varstvo tudi na delovnem in socialnem sodišču. Zaradi težav v postopku diagnosticiranja in zdravljenja se lahko bolniki pritožijo v tisti ambulanti, kjer se je zaplet zgodil. Če bolnik utrpí škodo po krivdi zdravnikov ali osebja in mu jo uspe tudi dokazati, lahko v pravni službi zavoda vloži odškodninski zahtevek. Če je zahtevek zavržen, oškodovani bolnik lahko vloži civilno tožbo na pristojnem sodišču.

Zakon je pripravljen Predlog zakona o pacientovih pravicah, ki vključuje zaposlitev zagovornika bolnikov in pritožbene možnosti, je slovenska vlada že pripravila.

Včasih je potrebno zdravljenje v zdravilišču.

Pristojnosti zagovornika bolnikov bodo omejene le na področje medicinske in zdravstvene nege, zato bodo vzporedne potrebe pacientov, ki zaradi bolezni nastanejo na invalidskem, pokojninskem, socialnem in delovnem področju, morali obravnavati kompleksno, vzporedno s potekom zdravljenja. Bolniki seveda pričakujejo civilnega varuha oziroma zagovornika, ki jih bo zagovarjal in

imel zakonske možnosti pomagati bolniku pri uresničevanju njegovih pravic, tega pa zakon ne predvideva. »Potrebna sta dva zakona: zakon o pravicah in zakon o civilnem varuhu bolnikovih pravic, ki bi moral nastajati medresorsko – v sodelovanju z ministrstvom za zdravje, ministrstvom za pravosodje ter ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve,« še pravi Magda Žezlina. **D**

Ostanite na valovih
Ognjišča tudi poleti ...

Prijeten oddih vam želimo!
RADIO OGNJIŠČE

Magda Žezlina

Ali se bo francoskemu nogometnemu virtuožu uspelo dostojno posloviti z nogometnih zelenic?

Sprehod po skupinah

2. del

Lovro Kastelic

Z današnjim in jutrišnjim dnem se bo končalo predtekmovanje tudi v preostalih štirih skupinah 18. svetovnega prvenstva v nogometu.

Italija (Skupina E) Moggiopoli, sistem podkupovalnih afer, ki so italijanski klubski nogomet razjedle do tal, bi lahko celo blagodejno vplival na italijansko reprezentanco. Taktično nemara najbolje podkovano moštvo namreč krvavo potrebuje krizno stanje, ki bi razvajene zvezdnike mobiliziralo v požrtvovalno vojsko, katere naglavno perje ne bo le v okras.

Gana To je najmlajše in nemara najbolj nadarjeno moštvo na tem prvenstvu. So večkratni svetovni prvaki v mlajših kategorijah, v ka-

terih je najpomembnejša igrivost, hitrost, fizika. V članski konkurenci otroški vrtec navadno pade na izpitu iz kemije in nediscipline, na kar jih pospešeno pripravlja njihov selektor Dujković.

ZDA Nogometni konservativci se zgražajo ob pogledu na lestvico najboljših reprezentanc: tam namreč ZDA zasedajo visoko peto mesto. Država, v kateri so nogometašice popularnejše od nogometašev, zdaj meša štrene najboljšim. Že osmo leto jih vodi Bruce Arena, ki je ustvaril sijajen kolektiv izobčencev.

Češka Izjemno atraktivna ekipa, ki bo v svojem prvem nastopu na SP igrala tudi za svojega vodjo Pavla Nedveda, ki se bo po prvenstvu poslovil od reprezentančnega dresa. Njihova težava je konstantnost, saj lahko igrajo briljantno, lahko pa tudi precej medlo.

Brazilijska (Skupina F) Prvi favorit prvenstva, ki na najlepši način simbolizira nogometno globalizacijo. Z Ronaldovo debelostjo so namreč seznanjeni tudi tisti iz najbolj zakonitih delov sveta. Glede na to, da so medijsko tako izjemno prepoznavni, bi lahko bili odprta knjiga. A

»karioke« to ne bodo nikoli, saj ne igrajo, temveč se igrajo nogomet. Ronaldinho je dokaz za to.

Hrvaška Ta generacija hrvaških nogometašev je po znanju sicer daleč od bronastih »ognjenih« iz leta 1998, ki so bili nekakšni evropski Brazilci. Glede na to, da jih je skoraj polovica rojenih v diaspori, to generacijo krasi izjemno domoljubje, odlična obramba in homogenost, ki je pri naših južnih sosedih vselej na veliki preizkušnji.

Avstralija S prihodom 59-letnega trenerskega guruja Guusa Hiddinka je deželo »tam spodaj« nemudoma zajela nogometna mrzlica. Opravil je selekcijo narodnostno pisanih igralcev, jim vcepil skrajno agresiven slog in v kvalifikacijskem derbiju ugnal Urugvaj. Ali bo po Južni Koreji tudi Avstralijo popeljal do nemogočega?

Japonska To je visoko disciplinirana energetska ekipa, izjemno dinamična in teoretično odlično podkovana (v zadnjih 15 letih je na Japonskem delovalo ogromno evropskih in južnoameriških trenerjev); žal pa so »kamikaze« premalo drzni in iznajdljivi v kazenskem prostoru. Škoda, da njihov selektor Zico ne sme igrati ...

Francija (Skupina G) SP 2006 bo Zidanova poslovilna zabava! Tudi ta podatek razkriva, da je francoski nogomet zamudil z zamenjavo zlate generacije. Francija je namreč valilnica najobetavnejših nogometašev, zato bi si zaslužila eksplozivnejšo ekipo. Ali pa je nemara v tem značilnem francoskem ponosu stare garde skrita še ena (poslovilna) senzacija?

Upravni odbor košarkarskega kluba Union Olimpija z novim predsednikom kluba Dagom Kraljem (KD Group) je na seji za novega glavnega trenerja članske ekipe imenoval **TOMA MAHORIČA**, ki naj bi slovenskega prvaka vodil tri leta.

Potem ko so Koprčani pripravili presenečenje na prvi finalni tekmi vaterpolskega državnega prvenstva, so **TRIGLAVANI** iz Kranja v drugo in tretje le pokazali premoč in tako že 13. v samostojni Sloveniji osvojili naslov prvakov Slovenije.

Potem ko je poljska nogometna reprezentanca izpadla iz nadaljnega tekmovanja na svetovnem prvenstvu v Nemčiji, je selektor **PAWEŁ JANAS** napovedal odstop s položaja. Isto sta storila tudi selektorja »slonov« in SČG.

Imetnika pravic tv-prenosov tekem nogometnega SP za Slovenijo (RTV SLO in Pro Plus) naj bi od Sazasa zahtevala prepoved prenašanja nogometnih tekem na programih **ARD, ZDF in HRT 2**. Ljubitelji nogometa so zato doživeli »zatemnitev«.

Švica Še pred nekaj sezonami je Slovenija premagovala Švico. Danes je le-ta za nekaj razredov boljša in obetavnejša ekipa. Ključni možje so namreč stari komaj 20 let in že igrajo za največje evropske velikane, kot so Arsenal, Lazio, Leverkusen.

Južna Koreja Z nekaj sodniške pomoči in fanatičnim nogometom, preplovnim teka in bojevitosti, so bili pred štirimi leti v polfinalu. Nizozemskega duha so z Advocaatom sicer ohranili, zanimivo pa bo opazovati, koliko fanatizma bo potrebnega tokrat za odmevnejši rezultat.

Togo Afriška debitantka se je osramotila, še preden je odigrala prvo tekmo na SP. S »slovenskimi zdruhami« (prepir glede zaslužke) so zabavali medije, manj pa svoje selektorje. Na koncu se jih je vendarle usmilil nogometni misijonar, 68-letni Otto Pfister, ki bo poskušal iz računovodij ustvariti ekipo nogometnih bojevnikov.

Španija (Skupina H) »Furija« je že od nekdaj imela igralce za največje domete, ni pa imela pravega moštvenega duha. Tudi večni derbi med Barco in Realom jim še vedno pomeni veliko več od reprezentančne akcije. Na Pirenejskem polotoku je lokalnost pomembnejša od nacionalnosti. Morda pa bo letos nova generacija, ki je povsem neobremenjena s preteklimi porazi, končno zapicila banderillos na pravo mesto. V nasprotnikov viher! Estacada!

Ukrajina Ekipa, ki ima takšnega asa, kot je Andrej Ševčenko, mora biti nadvse občutljiva. Gre namreč

za tempirano bombo, ki jo nenehno oskrbuje deseterica vodonoš. Vse se vrti okoli enega. Če le-ta omaga, sistem razpade. Šlo bo torej za zanimiv politični kompromis: ali jim bo uspela kolektivizacija Ševčenkovga genija.

Andrej Ševčenko, ukrajinski as

Tunizija Pod strogo poveljniško palico Rogerja Lemerra se zdi Tunizija pravzaprav edino afriško moštvo, ki lahko kljub izraziti omejenosti preseže samo sebe. »Karteškim orlom« narava sicer ni podarila takšnih fizičnih sposobnosti kot denimo preostalim štirim afriškim reprezentancam, zato pa toliko bolje izkoriščajo magrebske vrline: treznost, iznajdljivost, lucidnost, podjetnost.

Savdska Arabija To bo zgodba o puščavskih Pelejih, ki se bodo tudi v primeru porazov domov odpeljali z rolls-royssi. Samo nogometaši Savdske Arabije in Italije prihajajo izključno iz domače lige. Tudi ta podatek govori o blaginji. Nogometašem Savdske Arabije je bila namreč naftna pipica položena že v zibel. Vso to ugodje in udobje pa ne pripomore k takšnemu nogometnemu razvoju, zaradi katerega bi pričakovali vidnejšo vlogo te ekipe na SP. Za končni uspeh je treba namreč tudi trpeti!

Svetovna dvoranska rekorderka v teku na 800 m **JOLANDA ČEPLAK** je na svojem prvem nastopu po OPERACIJI v dresu slovenske reprezentance na 25. evropskem pokalu v Solunu v štafeti 4 X 400 m postavila nov slovenski rekord.

Na dirki kraljevskega razreda MotoGP na VN Katalonije se je zgodila huda nesreča, ki je zahtevala kar šest žrtv. Hvala bogu nihče od dirkačev ne bo imel trajnih posledic. Zmagal je **VALENTINO ROSSI**.

Nemčija praznuje

Esad Babačić

Za tiste, ki imajo resne težave z izkazovanjem čustev, je svetovno prvenstvo v nogometu edinstvena priložnost, da se utopijo v kolektivni evforiji in skozi njo izživijo svoje male travme.

Toliko emocij, kot se jih v teh dneh sprošča v bližini okroglega usnja, ki je popolnoma obnovorelo zemeljsko kroglo, preprosto ni mogoče več aktivirati. Nogomet ni več le postranska stvar, ki osrečuje le najbolj zveste navijače klubov in reprezentanc, ampak je postal religija, ki se ji priklanjajo tudi tisti, ki doslej niso vedeli, kaj pomeni nedovoljeni položaj ali živi zid. Strokovna javnost se je morala umakniti pred navalom navijačev, ki jemljejo nogomet kot dobro zabavo, v kateri je zmaga njihove reprezentance zaželena, ne pa tudi nujna. Samo mundial lahko zbudi toliko domoljubja, kot smo ga zadnje tedne srečevali v Berlinu in drugih nemških mestih. Nemčija vse od druge svetovne vojne ni tako zavzeta pela svoje »zgodovinsko omadeževane« himne, ki je zaradi svojih negativnih konotacij trn v peti mnogih nemških zgodovinarjev. Domači navijači pravijo, da jo pojejo zato, ker si tako močno želijo, da »elf« doseže zadetek in zmaga. Vse drugo je čisto podtikanje, ki nima zveze z nogometom. In v večini primerov to tudi drži. Celó glavno mesto »kajzerjeve države« je moralo priznati, da je na njihovih ulicah čutiti poseben utrip, ki so ga s seboj prinesli tuji navijači. Sam sem se lahko prepričal, kako malo mar je Berlinčanom, ali igra »njihova« Nemčija ali kdo drug; ko sem pred osmimi leti v prestolnici na malem zaslonu gledal legendarno tekmo med Nemčijo in Hrvaško, se mi je celo zdelo, da so bili kar veseli, ker so jim Hrvatje zabili tri gole. Tudi tokrat je na obrazih trdih domorodcev mogoče razbrati nejevoljo ob pogledu na glasne navijače, ki jim je vseeno, po katerih ulicah njihovega res posebnega mesta hodijo, ko izkazujejo svojo ljubezen do barv svoje države. Tudi kadar je v mestu veliko turistov, se zdi Berlin mirno in nedotaknjeno mesto, ki se požvižga na svetovne trende. Zato je šok za staroselce še toliko večji, saj niso navajeni, da jim pod oknom trobijo limuzine z nemškimi zastavicami, ki plapolajo v vetru. Precej prizanesljivejši so do barvitosti, ki so jo s seboj prinesli navijači iz Južne Amerike, Afrike in Azije. Res neverjetno je videti, koliko navijačev je prišlo iz najrevnejših držav udeleženk prvenstva, da bi vsaj za nekaj dni pozabili bedo pred domačim pragom. Nogomet je edini, ki jim lahko vsaj za nekaj dni ali ur vrne vero v boljše življenje.

Iz skladišč vojašnice je izginilo za tovornjak orožja, večine še vedno niso našli.

Zaradi Mladine ob kariero

Bogdan Sajovic, foto: MORŠ

Anton Krkovič, Darko Njavro in Robert Suhadolnik v zasebni tožbi terjajo odškodnino od Mladine. Niz člankov jih je povezoval z razvpito krajo orožja v Postojni leta 1999. Suhadolniku naj bi bile laži uničile tudi vojaško kariero.

V Ljubljani se je nadaljevalo sojenje v civilni obravnavi, ki so jo proti tedniku Mladina sprožili Anton Krkovič, Darko Njavro in Robert Suhadolnik. Civilni tožniki zahtevajo od tednika po tri milijone tolarjev zaradi člankov, ki so bili objavljeni septembra in oktobra 2003. Članki jih namreč povezujejo z razvpito krajo orožja iz postojnske vojašnice leta 1999, ko je v neznano izginilo precej orožja (pozneje so našli le nekaj avtomatskih pušk in prekupevalca obsodili na pet let zapor). Poleg tega je Mladina na naslovnici ene od spornih števil objavila fotomontažo, na kateri so prikazani Janez Janša, ob njem in v ozadju pa v vojaških uniformah, oboroženi in v »gangsterskih pozah« poslancem Jožef Jerovšek ter vsi trije tožniki, Krkovič, Njavro in

Suhadolnik. Tožniki so se odločili za tožbo, ker menijo, da so zapisi in tudi objavljene fotomontaže v omenjenih številkah dosegli vrh njihovih diskreditacij v Mladini, ki se ponavljajo že od razvpite afere Depala vas. Marca 1994 so namreč pripadniki varnostnih organov obrambnega ministrstva v Depali vasi aretirali Milana Smolnikarja, ki je po nalogu notranjega ministrstva vohunil v vojski. Med tistimi, ki so aretacijo izvedli, sta bila tudi Njavro in Suhadolnik, tedaj pripadnika elitne vojaške brigade Moris, katere poveljnik je bil tedaj Anton Kr-

kovič. Mladina je že nekaj ur po Smolnikarjevi aretaciji sprožila plaz namigovanj, da je šlo za grob poseg vojakov v civilno sfero. Po aferi je moral odstopiti tedanji obrambni minister Janez Janša, svoje položaje so izgubili tudi Krkovič, Njavro in Suhadolnik. Slednja sta se znašla na zatožni klopi zaradi sodelovanja pri aretaciji, a sta bila oproščena, potem ko se je zadeva na sodiščih vlekla skoraj desetletje. Po Depali vasi sta Njavro in Krkovič zapustila vojsko, vendar se je slednji leta 2000 reaktiviral in je ta čas kot brigadir zaposlen v generalštabu.

Laži uničile kariero Tožniki trdijo, da so zaradi zapisov, ki jih povezujejo s krajo orožja, trpeli tako oni kot njihove družine. Vedno znova so morali sorodnikom, znancem, sodelavcem dopovedo-

vati, da s krajo nimajo nič. Še vedno pa jim nekateri ne verjamejo, pojavljale so se trditve, tudi na spletnih straneh, v katerih jih nekateri zmerjajo in celo pošiljajo v zapor. Suhadolnik pravi, da mu je pisanje Mladine uničilo kariero v vojski, saj njegovi kolegi, ki imajo manj službenih let, izkušenj in kvalifikacij od njega, napredujejo, on pa ne. Dejal je tudi, da ga je zapisano toliko bolj bolelo, saj z ženo skrbita za prizadetega sina, ki ga je prav v času, ko se je zgodila kraja, peljal v vrtec s posebnim programom. Rekel je tudi, da otroka med sojenjem v primeru Depale vasi ni želel omenjati, da mu ne bi očitali, da se »skriva za otrokom«, vendar je po novih napadih v Mladini z živci na koncu. Obravnava se bo nadaljevala julija z zaslišanjem novinarjev Mladine. **D**

Požgali notranjost

Ne ve se še, zakaj so neznanci požgali notranjost hiše na Lavrici, v katero so vlomili. Škode je za 10 milijonov tolarjev.

Sprva je kazalo, da gre za klasično zadevo. Poklicna gasilska brigada iz Ljubljane je dobila poziv, da je nujno potrebna njihova pomoč. Iz stanovanjske hiše na Jagrovi ulici na Lavrici se ni valil le dim, ampak so švigali proti nebu tudi ognjeni zublji. Bilo je sredi belega dne konec tedna, zato ni bilo pričakovati, da je lastnik zaspal s prižgano cigareto. Prej bi mislili, da je lastnik morda na štedilnik postavil nedeljsko kosilo in skočil na krajši obisk k sosedu, se tam malo zadržal in izbruhnil je požar. A izkazalo se je, da so bili lastniki hiše ves konec tedna odsotni. V tem času so za zdaj še neznani storilci (tudi njihovo število je neznano) vdrli v hišo. Kaj je bil njihov namen, ni znano, a po hiši so razlili precej

vnetljive tekočine in nato pritačnili vžigalico. Ognjeni zublji so dodobra uničili notranjost hiše, preden jih je gasilec uspešno zatreti. Škode je za približno deset milijonov tolarjev.

Zaradi razdejanja, ki so ga povzročili plameni, se še ne ve, ali so vlomilci tudi kaj odnesli. Prav tako se ne ve, zakaj je bil požar podtaknjen. Lopovom bi lahko na tak način uspelo uničiti dokaze vloma. Prav tako pa bi bilo mogoče, da je šlo pri vlamu in požigu za divjanje objestnežev. Ne nazadnje bi lahko šlo za maščevanje ali svojevrstno »opozorilo« lastniku. Vsekakor se preiskovalci na vso moč trudijo, da bi pojasnili ozadje tega zelo netipičnega vloma in požara, ki mu je sledil. B. S.

VSI NA KOLO Lepo vreme je pripravilo mlade in malo manj mlade, da množično poganjajo pedale po naši prestolnici, in to predvsem zaradi zdravega življenja. To je zavedlo 54-letnega Ljubljanačana, da se jim je želel pridružiti. Nekaj čez drugo uro popoldne je tako na Kotnikovi zajahal moško kolo in se odpeljal zdravemu življenju naproti. Težava je bil le v tem, da kolo ni bilo njegovo, zato so ga že čez nekaj minut na sosednji Slomškovi zgrabili možje v modrem, ukradeni kolo vrnili zakonitemu lastniku in napisali ovadbo.

OD BESED K DEJANJEM Huda vročina in obilica pijače sta pripomogla, da sta domačina v Radgoni postala prav neprijetna. Seveda pa jima še vedno ni bilo zadosti, zato sta v lokalu zahtevala še več pijače. Okajenima v skladu z zakonom niso hoteli postreči in užaljena možakarja sta tako osebo lokala kot tudi nedolžnim gostom izrekla marsikaj grdega. Od grdihi besed in groženj sta kmalu prešla k dejanjem in sesula kar nekaj steklenine, za nameček pa razbila eno od miz v lokalu ter pretepala nedolžnega gosta. Račun za vse početje bosta čez čas poravnala pri sodniku.

Devetnajstkrat je kliknil

S ponarejeno kartico je podjetnik hotel »zaslužiti« dodatnih devetnajst milijonov. Koda je bila ukradena.

Od viška ne boli glava, pravi pregovor. Finančnega seveda. Po mnenju celjskih kriminalistov je nekaj podobnega menil tudi celjski podjetnik, ki se sicer preživlja s prodajo avtomobilov. Na začetku tega meseca je namreč po mnenju mož postave s ponarejeno kartico american express poskušal protipravno dvigniti lep kupček gotovine. Ni se želel preveč truditi, pa je plačilno kartico, last hrvaškega državljanja, uporabil kar na terminalu svojega podjetja in devetnajstkrat kliknil! Vsak klik je z lastnikovega računa odnesel debelih 990 tisoč tolarjev. Po mnenju preiskovalcev si je goljufivi Celjan tako pridobil celih osemnajst milijonov tolarjev in še osemstodeset tisočakov za povrh. Podjetnik trdi, da o goljufiji nima pojma. Po njegovem mnenju je posku-

šala denar dvigniti neka njegova stranka, ni pa mu še uspelo pojasniti, kakšen avtomobil, vreden skoraj devetnajst milijonov tolarjev, naj bi domnevna stranka kupila. Dosedanja preiskava je pokazala, da je dan pred milijonskimi dvigi v Celju poskušal neznanec isto plačilno kartico unovčiti v enem od ljubljanskih nakupovalnih centrov, a brezuspešno. Do zdaj je preiskava odkrila, da je bil magnetni napis s krtice »snet« v neki zagrebški restavraciji, kjer je pravi lastnik plačal obed. Goljufivi celjski podjetnik se bo moral zagovarjati na sodišču, preiskovalci pa poskušajo ugotoviti, kje je kartico pravzaprav dobil v roke in skupaj s hrvaškimi kolegi tudi to, kdo in kako je »sunil« magnetni zapis s prave plačilne kartice v Zagrebu. B. S.

RADIO ŠTAJERSKI VAL

102.7 MHz, 107.4 MHz

prijateljstvo bližina domišljija

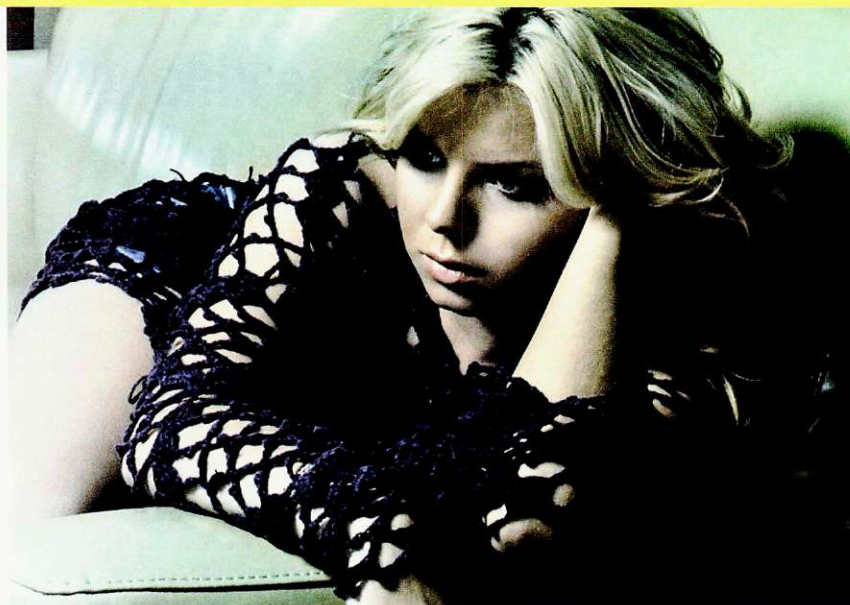
RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

Publika Neisho obožuje ...

Neisha napolnila Križanke

Pevka Neisha, ki je ta čas najbolj »in«, je v razprodanih Križankah v spremstvu Simfoničnega orkestra RTV Slovenija in posebnih gostov publiko več kot navdušila. V dveh urah je dokazala, da je izjemna izvajalka.

Koncert, ki je bil 13. junija, je pevka s pomočjo simfonikov začela s svojo instrumentalno skladbo Magma, ki jo je napisala za klarinet, klavir in orkester. Simfoniki so tudi sicer obogatili nekatere njene največje uspešnice, kot sta npr. Planet za zadet in Malo tu, malo tam. Kot prvega gosta je Neisha na oder povabila Vlada Kreslina. Pri tem velja omeniti predela-

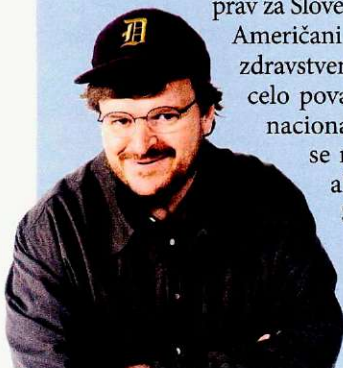
vo skladbe King of Pain Stingove nekdanje skupine Police, ki jo je prepesnila v Queen of Pain.

Kot posebna gosta sta se pojavila tudi legendarni Kornelije Kovač in mladi indijski violonist. Za poseben balzam za ušesa je seveda poskrbel orkester, ki je postregel z bogatimi harmonijami akustičnega zvoka. Publika ni mogla skriti navdušenja. Mnogi so zapeli, velikokrat so se pridružili s ploskanjem.

Michael Moore v Sloveniji

V Slovenijo bo po naših informacijah prišel znameniti režiser in kritik Busheve politike v ZDA Michael Moore. Snemal naj bi dokumentarec o zdravstvenem sistemu in storitvah v Sloveniji, predvsem v primerjavi z ameriškim zdravstvenim sistemom. Datum njegovega obiska in snemanja v Sloveniji še ni dokončno znan, vsekakor pa bo to velik dogodek predvsem za tiste, ki v Sloveniji glasno kritizirajo vladanje ameriškega predsednika in so navdušeni nad Moorovimi dokumentarci, ki predsednika Busha slikajo v izjemno slabi luči. Zakaj se je Moore odločil prav za Slovenijo, še ni znano. Morda se Američani resnično zanimajo za naš zdravstveni sistem, lahko da ga je celo povabil nekdo, ki hoče internacionalizirati neuspešne posku-

se nakupa operacijskih miz, ali pa gre za spoznavanje Slovenije v luči bližnjega obiska slovenskega premierja Janeza Janše pri ameriškem predsedniku Georgeu Bushu. G. D.

Beckhamovi (spet) na udaru

V času svetovnega nogometnega prvenstva so nogometaši in njihove družine še posebej izpostavljeni. Temu se ne more izogniti tudi sicer medijsko privlačni David Beckham. Nogometaša na svetovnem prvenstvu spodbuja vsa družina, ki je v Nemčijo priletela z zasebnim letalom. Victoria Beckham pa je prvo možovo tekmo skoraj zamudila. Letalo, s katerim je nameravala poleteti iz Madrida, je zaradi tehničnih težav ostalo na tleh, zato je morala za 30.000 evrov najeti majhno zasebno letalo. A na tekmo je vendarle prišla pravočasno.

Neki nemški tabloid si je angleškega nogometaša v teh dneh še posebej privoščil in se ponorčeval iz njegove družine. Za sestro kapetana angleške nogometne reprezentance so namreč zapisali, da je »debeliška šunka«, mama pa naj bi imela »podeželski nasmeh«. Davidova sestra, 24-letna Joanne, jo je odnesla še slabše: »Dragi moji, lepo je zalita. Roke, prsi, zadnjica – vse je zelo britansko. Joanne je take vrste dekle, ki na plaži na Mallorki pije sangrio, zvečer pa brez majice pleše po mizah.« Tabloid je bralcem ponudil tudi Joanne ne velike barvne fotografije, vse to pa so »poznavalci« razvpitega angleškega nogometaša in njegove družine razložili takole: »To je le najnovejša in gotovo ne zadnja bitka v tabloidni vojni med Nemci in Angleži, ki jo neti svetovno nogometno prvenstvo.«

Depeche Mode navdušili

Plešnikov stadion je bil poln.

Britanska skupina Depeche Mode je prejšnji teden na svojem prvem koncertu v Sloveniji navdušila okoli 20.000 oboževalcev. Po udarnem uvodu so ljubljanski koncert začeli s starejšima uspešnicama Pain in Question of time. Sledili sta Suffer well in odmevna skladba z zadnjega albuma Precious. Med

starejšimi uspešnicami so britanski glasbeniki publiko poklonili skladbe Walking, Stripped, I feel you, Personal Jesus in Enjoy the silence, z zadnjega albuma Playing the angel pa so odigrali tudi najnovejši hit John the revelator. Po glasnem ploskanju so oboževalcem poklonili tri ponovitve, in sicer skladbe Shake, Photographic in Never let me down. So ena najpomembnejših in najvplivnejših skupin iz osemdesetih. Status mednarodne ikone popglasbe so si prislužili z inovativnimi zvočnimi eksperimenti. Njihovo glasbo pogosto označujejo za sintetični pop. Besedila se dotikajo tako okoljskih problemov kot človekove odtujitve, najpogostejše teme pa so ljubezen, poželenje in religija.

vsak četrtek FILMSKI VEČER

*UJET POD VALOVI...
A NE NEMOČEN!*

STEVEN SEAGAL
POTOPLJENI
SUBMERGED
VINNIE JONES

DANES PRI PRODAJALCIH
ČASOPISOV
OB NAKUPU VEČERA

DVD-FILM POTOPLJENI
ZA SAMO 999 SIT

DARILO ZA NAROČNIKE VEČERA OB NAKUPU ZBIRKE: FILM PO IZBIRI (CONTROL ALI VSE ZA LJUBEZEN)

Naročniki Večera lahko zbirko ali posamezne filme naročite ob delovnih dneh po telefonu **02 23 53 326, 02 23 53 322** ali **02 23 53 500**, e-pošti knjiga@vecer.com, ali po pošti na naslov **ČZP Večer, 2504 Maribor**. DVD-je vam bo prinesel raznašalec. Zaloge so omejene. Vsi filmi imajo slovenske podnapise.

VEČER
 www.vecer.com/trgovina

Premier in novinar

Magična gledalka

Teško sem čakala napovedovani pogovor s predsednikom vlade Janezom Janšo. TVS ga je objavila v ponedeljek zvečer ob 20. uri.

Gostitelj je bil nepričakovan – novi v. d. urednika informativnega programa novinar Rajko Gerič. Presenečenje je bilo veliko in prav zato sem si uvodoma zadala naslednje: nobenih vnaprejšnjih sodb.

Dialog se je začel vroče. »Ali ste kot zapornik na Roški pričakovali takšno pot Slovenije, kot jo je naredila v 15 letih?« Zanimiva iztočnica in odkrit odgovor premierja.

»Nisem ...« Potem trditev voditelja: »Uspehi Slovenije so bili ogromni. To so pomembni dosežki za mlado državo.« Predsednik pritrdi. »Sigurno,« reče.

»Ali je Slovenija še tranzicijska država?« je vprašal novinar. In v nadaljevanju: »Ali je slovenska država dovolj hvaležna osamo-

svojiteljem?« Tukaj je predsedniku uspel veliki met. Dejal je: »Vrednote osamosvojitve so se izgubljale. Enotnost je velik studenec naše notranje moči.« Opla, iz takšnih besed pa bi se dalo kam pripeljati oddajo, pobrskati, ampak Gerič jo je odpeljal v »naše globalno okolje«. Prva tretjina oddaje je tako ostala precej neizkoriščena, dialoga ni bilo, novinar se ni »obe-sil« na predsednikove besede. Zgolj vprašanje – odgovor. Premalo za oddajo, ki je bila napovedana kot prva v sklopu oddaj ob 15-letnici slovenske države. No, o drugi tretjini oddaje ne bi izgubljala besed. Vse skupaj se mi je zdelo kot obvezna vaja v slogu »saj veste, predsednik, nekaj iz zunanjepolitične dejavnosti države je pa tudi treba vprašati«. In na vrsto so prišli obisk v Rusiji, naši vojaki v Iraku, prevzem predsedovanja EU, odnosi z ZDA, kjer je predsednik dokaj na dolgo pojasnjeval relacije med državama. Skratka, najšibkejši del pogovora.

Zadnji del oddaje je bil namenjen našim sosedom. Plinskim terminalom v Jadran-skem morju, novosti – beli knjigi, ki jo je prav na ta dan predstavil zunanji minister Rupel, banki NLB in umiku KBC iz nje. Predsedni-kova stališča so glede teh vprašanj v veliki meri znana, povedal ni nič novega, novinar pa tudi ni nič novega vprašal. Pogovor je postal bolj dinamičen le ob vprašanju razvpitega nakupa vojaške opreme, pri čemer se je predse-dnik precej razživel in vse skupaj označil kot že videno zgodbo. Tukaj so bila tudi voditeljeva vprašanja o nadzoru na mestu in predsednikove obljube si bodo na naci-onalki gotovo zapomnili.

Da slovenski davkoplačevalci ne razumemo več zgodbe o operacijskih mizah, je ugotavljal voditelj in vprašal, kako bi presekali ta postopkovni voz. Predsednik je priznal soodgovornost in dejal, da bodo spremenili zakonodajo o javnih naročilih, kar bi sicer že morali storiti, pa še niso.

Za konec so ostale še vladne reforme in ob-čutek, da je zgodba z njimi zastala. Predsednik je obljubil, da bodo reforme resne in da niso za-stale. Kdaj bomo dobili novega ministra, pa še ni znano. In še metuljček za konec: »Kam boste odšli na dopust, kje boste polnili baterije?«

Ja, vse skupaj je bilo skromno, čeprav pred-sedniku energije ne primanjkuje. Voditelj ni naredil nobene napake, edino prevečkrat je ški-lil na »plonklitek«. Žal tudi ni naredil nobenega presežka. To pa se od pogovora s predsednikom vlade na nacionalki že pričakuje. Vsaj v prete-klosti je bilo kar nekaj takih intervjujev.

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Priprave so narejene in prišel je čas, da naredite tisto, kar morate. Morda boste morali poklicati in poiskati nekaj pomoči. Bogato boste nagrajeni, če boste vse naredili, kot je treba. Delajte po načrtu in nič vam ne uide.

Bik
21.4.-21.5.

Ali ste se kdaj vprašali, kako je biti drevo? Tako se boste počutili v naslednjih dveh dneh, ko se vam bo zdelo, da se nihče en zveni za vas. Morda vas bo nekdo razumel narobe; drugače, kot ste nameravali. Poiščite si udobno družbo.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Če boste našli odgovor na vprašanje, se bo vse končalo tako, kot je najbolje za vas. Poskusite se potruditi za resnico in vse, kar k njej sodi. Ne pustite se prepričati, da vas nihče ne more imeti rad. To je zagotovo mogoče.

Rak
22.6.-21.7.

Slon v sobi?! Morate se malo vzeti v roke in se pobrati iz neprimernih odnosov. Če se boste zadosti potrudili, boste lahko prihranili za svojo novo podobo – v smislu obleke seveda. Nikar ne mislite, da vas ne bo nihče opazil.

Lev
22.7.-21.8.

Dovolj samospoštovanja imate, da se boste vzdržali razmišljanj v smer, ki vam nikakor ne koristi. Zelo vam bo všeč nekdo iz vaše družbe, vendar tega ne bo opazil. V petek boste deležni še enega dela sestavljanke.

Devica
22.8.-21.9.

Imate celo paletu orodij, s katerimi lahko izboljšate svoj odnos s poslovnim partnerjem, toda le malo si jih boste upali uporabiti. Sredi tedna se vam bo vaše običajno delovanje zazdelo strašno dolgočasno. To boste morali pač zdržati.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Kaj boste storili z občutkom negotovosti? Kako je to povezano z vašim domačim življenjem? Dobro premislite, kako boste to rešili. Na srečo vam bo pomagal vaš občutek za romantiko in lepe stvari.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ne pustite se zmotiti in ne dajte si dopovedati, da so stvari, ki jih želite, nemo-góče. Nasprotujoče si ideje bodo morda povzročile nekoliko zmede doma. To pa naj vas ne zavede v nenadzorovan nakup stvari, ki jih ne potrebujete.

Strelec
22.11.-20.12.

Zanimali vas bosta umetnost in moder-na glasba; vendar si boste enako močno želeli ohraniti denar v svoji denarnici. Za ogled kakšne predstave si boste morali najti kakšen drug način. Zapletli se boste v zanimiv pogovor.

Kozorog
21.12.-19.1.

Nikoli ne boste vedeli, kako so se vam posrečile nekatere zadeve, a se vam za to ni treba vznemirjati. Veselje lahko pripomore k rešitvi vaših težav, zato se potrudite, da ne boste ves čas slabe vo-lje in namrgodeni.

Vodnar
20.1.-18.2.

Človekovi motivi niso nikoli povsem jasni, če jih sam ne razloži in definira. Doživeli boste, da se vam bo nekdo zahvalil, češ da ste zelo dobro vplivali nanj. Konec tedna boste zaposleni z razliko-vanjem med resničnostjo in fantazijo.

Ribi
19.2.-20.3.

Skupina potrebuje vodjo in vse oči so uprte v vas, vendar se ne boste mogli odločiti za to, da bi sprejeli ponujeno. Morda ste res prava oseba za to zadol-žitev, niste pa pripravljeni na odgovor-nost, saj ste si komaj oddahnili.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

Samorog

Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljicična obzorja sveta.

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, splet: www.samorog.com

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIŽNI KLUB

Samorog

Velike misli,

dogodki in osebnosti preteklosti,

žive teme sedanjosti,

literarni junaki in njihove zgodbe,

pesniške širine duha in

pravljična obzorja sveta.

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, splet: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	NAUK O ANALIZI	IZVAJANJE TERORJA	ZVEZDO- SLOVEC	DEMOKRACIJA	RASTLINSKA BODICA	RADKO POLIČ	ALPSKA SMUČARKA DREVOVA	JAN NERUDA ŽILA DOVODNICA		SPOJINE AMONIKA	ITALJANSKI KEMIK (GIULIO)	TEKOČINA V ŽILAH	ALFI NIPČ
EDEN OD STARŠEV, OČE				RAZŠIRJENA RASTLINA					KANADSKI PEVEC (PAUL)				
NESTRPEN ČLOVEK									SL.PISATELJ FRANJO ŽUPAN POD FRANCOZI				
NEMŠKI MATEMATIK (EMIL)					PREBUVALCI ANAMA								KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ
ODPRT ŽELEZNIŠKI VOZ					DEMOKRACIJA	FRANCOSKI PSIHATER (JACQUES MARIE)	OPRAVNIK GERMANSKI BOGOVI					NOVIINEC (KNJIŽNO)	NAPAD, NASKOK
MEDNAR. ORGANI- ZACIJA ZA BEGUNCE				ŠVEDSKI ZGODOVINAR (OSCAR)	ZNAK ZA LANTAN ŽENSKO IME			ANETOV ROMAN POLITIK GANIC					
SLOVENSKA ALPSKA SMUČARKA								SLOVENSKI TENORIST DARIAN	ROMULOV BRAT DVOJCEK	ANGLEŠKA VIOLONČE- LISTKA (JAQUELINE)	OLIVER TWIST PRITOK DONAVE		
OSAMA									REKA V ČRNI GORI ALBERTO TOMBA				
ZNANOST O SESTAVI SNOVI							NEKDANJI FIZIČNI DELAVEC						
ANTON MARTI			REKA NA TAJSKEM				STORILNOST, ZMOG- LJIVOST						

Rešitev prejšnje križanke

GOBICA, OLIVER, RIVERA,
EVA RAS, NIKI, JN,
CAR, ZAPORNICA, ARE,
BRATISLAVA, IN, ITRIJ,
IRAK, KSI, RIT, NARAST, AT,
ALIN, ŽIR, EATON, TEZA,
ARNIKA, ERATOSTEN,
TORR, LENOBNOST, ANAT,
JC, NI, RAE, LITA

Nagrajenci 23. številke

- 1. nagrada:** ANGELA PINCOLIČ,
Krka 43/a, 1301 Krka
- 2. nagrada:** SREČKO KOZELJ,
Spodnje Rute 3, 4282 Gozd Martuljek
- 3. nagrada:** JANA DRNOVŠEK,
Bilečanska 4, 1119 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 29. 6. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križar

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **19.6.551 PR. KR.** naj bi se bil rodil kitajski filozof Konfucij. Rekel je: »Samo največji modreci in največji bedaki se ne spreminjajo.«

➤ **19.6.1623** se je rodil francoski matematik in filozof Blaise Pascal. Zasnoval je teorijo verjetnosti, odkril pravilo o deljivosti števil in sestavil t. i. Pascalov trikotnik.

➤ **19.6.1834** se je rodil francoski slikar Edgar Degas.

➤ **20.6.1859** se je v Škofji Loki rodil agronom in organizator kmetijstva Gustav Pirč.

➤ **20.6.1890** je bilo v Trstu ustanovljeno Slovansko pevsko društvo.

➤ **20.6.1909** se je rodil ameriški filmski igralec Erol Flynn. Rekel je: »Težava je, kako uskladiti navade na debelo z dohodki na drobno.«

➤ **20.6.1992** so v Češkoslovaški sprejeli dogovor, da se država razdruži v samostojni državi Češko in Slovaško.

➤ **21.6.1891** se je na Brdu pri Lukovici rodil zborovodja in etnomuzikolog France Marolt.

➤ **21.6.1974** so v Trstu ustanovili Slovenski raziskovalni inštitut – SLORI.

➤ **22.6.1593** so v bitki pri Sisku hrvaško-slovenske čete premagale turško vojsko.

➤ **22.6.1898** se je rodil nemški pisatelj Erich Maria Remarque.

➤ **22.6.1941** so ob napadu Nemcev na SZ jugoslovanski komunisti prejeli ukaz Kominterne, naj organizirajo gibanje na podlagi enotne nacionalne fronte. V Sloveniji se je skladu s temi navodili Protiimperialistična fronta (PIF) preimenovala v OF.

➤ **23.6.1368** je grof Herman Celjski dobil v zastavo mesta Radgono, Kamnik, Slovensko Bistrico ter dohodke gradu in urbarja Laško, ker se je z oklepniki udeležil bojov v Italiji.

➤ **23.6.1859** se je v Novem mestu rodil slovenski planinec Alojzij Knafelc. Uveljavilo se je njegovo označevanje planinskih poti, to je rdeč kolobar okoli belega polja.

➤ **23.6.1894** se je rodil Alfred Kinsey, znan predvsem po raziskavah spolnosti. Amerika se je smejala izjavi njegove žene: »Le redko vidim moža, odkar se ukvarja s spolnostjo.«

➤ **23.6.1915** se je začela prva italijanska ofenziva na soški fronti.

➤ **24.6.1905** se je rodil kipar Boris Kalin, leta 1908 pa slikar Slavko Pengov.

➤ **24.6.1991** je slovenska skupščina sprejela nov grb in zastavo Republike Slovenije.

➤ **25.6.1863** so odprli so železniško progo Pivka–Ilirska Bistrica–Reka.

➤ **25.6.1874** se je v Železnikih rodil slovenski pisatelj Janko Mlakar, avtor s humorjem navdahnjenih predvsem planinskih potopisov.

➤ **25.6.1950** se je z napadom Severne Koreje na Južno Korejo začela korejska vojna.

POGLED NAZAJ (OD 19. 6. DO 26. 6.)

Blokada Berlina

SZ je **24. junija 1948** zaprla vse kopenske in vodne poti do Berlina. Začela se je berlinska blokada, ki je prisilila ZDA in Veliko Britanijo, da sta uvedli znameniti zračni most za nemoteno preskrbovanje mesta.

Marca 1948 so ZDA, Velika Britanija in Francija uvedle novo nemško marko kot plačilno sredstvo v ZR Nemčiji in Zahodnem Berlinu. Ker je SZ to obravnavala kot grožnjo vzhodno-nemški denarni enoti, so sovjetske okupacijske

sile v Nemčiji blokirale vse železniške, cestne in vodne povezave med Berlinom in Zahodno Nemčijo. SZ je razglasila, da je uprava štirih sil v Berlinu nehala delovati in da zahodni zavezniki v njem nimajo več nikakršnih pravic. Po blokadi zemeljskih poti je zahodnim zaveznikom preostala le še zračna in dva dni pozneje so ZDA in Velika Britanija začele v zahodni del Berlina z letali voziti hrano, gorivo in druge potrebščine. SZ je blokado odpravila 12. maja 1949. Zavezniška letala so v tem času pripeljala v Zahodni Berlin 2,323.738 ton hrane, goriva in strojev.

Odmevi Kongresnega trga

Na Kongresnem trgu v Ljubljani je bilo **21. junija 1988** množično zborovanje okoli 30.000 ljudi v podporo Janši, Borštnerju in Tasiću, ki jih je zaprla JLA. Srbski mediji so poročali, da je Slovenijo zajel val fašizma in napadov na pripadnike JLA, v slovenski javnosti pa se je krepilo prepričanje, da se med Beogradom in Ljubljano odpira nepremostljiv prepad. Slovenskemu političnemu vodstvu, ki je na eni strani poskušalo ustvariti vtis, da se strinja z Odborom za varstvo človekovih pravic in protesti, na drugi pa se je izogibalo odločnejši opredelitvi svojih stališč, se je pri tem zgodilo tisto, kar si je najmanj želelo. Do tedaj neenotna izobraženska »opozicija« se je poenotila okoli odbora, ki je bil na čelu civilnodružbenega gibanja, kakršnega v Sloveniji

še ni bilo. Do konca junija je odbor podprlo že več kot 60.000 individualnih podpisnikov in 400 organizacij. Vojaški tožilec je 30. junija končno obvestil javnost, da so zaprti Janša, Borštner in Tasić z Zavrlom (zatekel se je v psihiatrično bolnišnico) obtoženi odtujitve, posesti in fotokopiranja tajnega vojaškega dokumenta. Vojaško sodišče je Janši, Borštnerju in Tasiću podaljšalo pripor.

Samostojnost Slovenije

V skladu z odločitvijo na plebiscitu dne 23. decembra 1990 je slovenska skupščina **25. junija 1991** na podlagi soglasnega predloga vseh parlamentarnih strank in poslanskih skupin sprejela akte o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Slovenski parlament je sprejel tri dokumente, s katerim je razglasil slovensko samostojnost: ustavni akt o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ustavni zakon za izvedbo ustavnega akta in deklaracijo o neodvisnosti.

Predsednik vlade Lojze Peterle je obvestil carinarnice, da so od tega dne v pristojnosti Republike Slovenije. Delovati so začeli improvizirani mejni prehodi s Hrvaško. Na meje je prišlo okoli 3.000 slovenskih policistov in pripadnikov Teritorialne obrambe. Slovenija je prevzela tudi nadzor nad kontrolo letenja. Zvečer se je začela seja ZIS. Naslednji dan je jugoslovanska armada začela napad na Slovenijo, Slovenci pa smo se agresiji uprli.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 24/35

Slovenski prestolnici je treba dati življenje (1)

V uvodniku intervjuja pod gornjim naslovom je prišlo do napake. Dr. Stane Granda je bil rojen leta 1948 in ne 1958, kot je pomotoma zapisano. Za napako se opravičujem.

Gašper Blažič, Demokracija

št. 23/7

Sporni kandidat (1)

Ob prebiranju zgoraj omenjenega članka v 23. številki Demokracije sem opazil, da pisec članka A. K. s takratnimi dogodki ni dovolj seznanjen. To dokazujejo njegove besede „domnevno sporno“, „po pripovedovanju“, „menda“, „naj bi bil“ itd.

Zato čutim potrebo, da takratne dogodke na kratko opišem, ker sem bil v to vpleten sam in celotna družina. Bil je 29. junij 1991. Slovenska TO je blokirala skoraj vse vojašnice. Sin je bil poveljnik bencinskega skladišča JLA v Mokronogu. Družini se že nekaj dni ni oglasil. Zato se je moja žena odločila, da sina obišče. Pred vojašnico jo je ustavila slovenska milica. Z besedami, da je vse v redu in da so z Branimirjem dogovorjeni, se je pomirjena vrnila domov v Celje. Še isti večer po 21.

uri je bilo na radiu sporočilo, da je v vojašnici v Mokronogu prišlo do streljanja in da nekdo grozi, da bo zažgal skladišče bencina. Tako smo v negotovosti pričakali naslednji dan, ko je predsednik vlade g. Lojze Peterle po radiu med drugim sporočil, da so v vojašnici v Mokronogu eliminirali poveljnika. Mislili smo, da ga je Grujevič ubil, kasneje pa smo izvedeli, da je ranjen. Milica je ranjenega Branimirja rešila, ga med potjo zdravniško oskrbela in odpeljala v novomeško bolnišnico, kjer je bil do 4. julija 1991. Iz bolnišnice so ga odpustili, ker so ugotovili, da mu ne morejo zagotoviti dovolj varnosti. Pripočeli so mu, da se namesti v bližini zdravnika, in mu dali tudi vrečko z zdravili. Še isti dan ga je milica pripeljala v Celje in nam ga izročila v njihovi garaži. Tako je vsa skrb za njegovo zdravje in varnost prešla na našo družino. Imeli smo srečo, da imamo prijatelja kirurga. Po poprejšnjem dogovoru smo sina odpeljali k njemu na dom. Po približno dveh tednih smo sina na priporočilo zdravnika, da se mora čim več gibati, odpeljali k prijateljem v Solčavo in tam je ostal do septembra, ko je nastopil redno službo v TO v Novem mestu. Na koncu bi samo še dodal, da nas je članek A. K. zelo prizadel.

Marjan Furlan, Celje

št. 23/34

Odpravljati moram slabosti iz preteklosti (2)

Z zanimanjem spremljam (dovolj) spretno soočanje ministra za šolstvo in šport g. Milana Zvera s pastmi in skorajda vsakdanjimi poleni, ki mu jih nastavlja njegov predhodnik Slavko Gaber, tako in drugače levi ideolog v zatonu skorumpirane LDS!

Tiskarsko črnilo intervjuja v časniku Demokracija z Milanom Zverom se še ni dobro posušilo, že so njegove izrečene besede o 'žretju grenkih pilul' meso postale. Skorumpirani vazali so mu namreč namestili najnovejšo kriminalno afero

z ukradenimi maturitetnimi polami za psihologijo in nemščino, ki so jih – kako prozorno in hkrati zelo sporočilno – po pošti poslali Zveru nenaklonjenemu mediju! Družbenopolitična delavka, ki je arogantnemu Gabru vedno javno izkazovala vdanost, zvestobo in servilno lojalnost in ki v prokomunistično agitpropovskem mediju niti po 15 letih demokratične ureditve ne zmore potrebne in zadostne osebnostne preobrazbe iz prokomunistične družbenopolitične delavke v neodvisno in nepristransko profesionalno novinarko, je zavihala rokave in se v naslajanju javnega diskreditiranja Milana Zvera agitpropovsko znesla nad tipkovnico PC! Še več, iz lastnih bogatih izkušenj vem, da je družbenopolitična delavka uspešno cepljena proti pisanju verodostojno dokumentirane Resnice!

Tako je pred nami še en politični poskus vznemirjanja javnosti in ustvarjanja politično negativnega ozračja, in to na področju, kjer je javnost najbolj občutljiva, kjer so kriminalci maturante izrabili za lastne politične cilje, to je na področju, kjer se odloča celo o vseživljenjski prihodnosti maldih ljudi, za katere starši (večinoma) še v celoti skrbijo. Kraja maturitetnih pol je nedvomno sprevržen poskus spodkopavanja sedanje oblasti, saj so se jastrebi iz dijaške organizacije, še preden je bilo ugotovljeno, da je kraja maturitetnih pol kriminalno dejanje, oglasili z javno zahtevo po odstopu ministra za šolstvo in šport Milana Zvera.

Vendar se v kraji in javni objavi maturitetnih pol za psihologijo in nemščino odpira obzorje (dovolj) zanimivih vprašanj. Čemu sta bili odtujeni samo maturitetni poli za psihologijo, ki jo je izbralo vsega približno 2.000 dijakov, in nemščino, ki jo je izbralo prav tako samo približno 2.000 dijakov izmed 10.000 maturantov? Tako psihologija kot nemščina sta (samo) izbirna predmeta!

Čemu nista bili odtujeni maturitetni poli za slovenščino in matematiko, ki sta obvezna (temeljna) predmeta za vse maturante? Tovrstna kraja in javna objava bi imela nedvomno večje (pozitivne!?) učinke!

Čemu naj bi odstopil minister Zver, ki je samo skrbnik nespremenjenega sistema, ki ga je že pred leti vzpostavil njegov predhodnik Slavko Gaber, ideolog skorumpirane LDS? Dejstvo je, da ni sistema, ki bi bil stoodstotno varen, če je vanj vpet človek, ki ga vodijo (politično motivirani) kriminalni motivi!

Čemu se nihče od šolnikov, ki se javno prostituirajo rdeči politični opciji, ni oglasil z javnim protestom, da je zloraba maturantov za doseganje političnih ciljev neprimerno in zavrženo dejanje? No ja, dovolj sporočilno! Kar je vsaki povprečno razumni osebi trivialno, je to, da je odtujeni maturitetni poli posredoval samo časniku Dnevnik, za katerega nekateri menijo, da je še edini verodostojni časnik v RS, medtem ko smo drugi prepričani, da se za Dnevnik že od daleč vidi (in tudi sliši), v službi čigave politike! V situaciji, ko z zanimanjem pričakujem objavo imen storilcev kriminalnega dejanja, ki so dejansko vpleteni v izvedbo kraje maturitetnih pol, vsekakor velja, da se načrtovalci in izvajalci kraje in javne objave niso ustavili niti pred zlorabo maturantov za doseg političnih ciljev!

Franc Trunk, Lucija

št. 23/65

Čigava resnica? (1)

S prispevkom 8. junija v Demokraciji me je spoštovana gospa Marija ▶

► Vodišek znova vzpodbudila, da nadaljujem njene misli. Res je, le popolna skladnost izgovorjenih besed z dokazanimi dogodki se lahko imenuje resnica. Morda pa se osebnostni tajnik Edvarda Kardelja, ko je ta sanjal o sovjetski državi od Sibirije do Trsta, sedaj izgovarja na sanje, ki se niso uresničile. A žal je resnično dejstvo, da je Tito po spominih V. Dedijerja italijanskim komunistom prepuščal Trst. Odločilno besedo so kasneje verjetno imeli zahodni zavezniki, ki strateškega mesta niso prepustili komunistom. Odločni so bili tudi na Koroškem, ko so z zvišano izvedli zamenjavo nesrečnih ljudi za ohranitev starih meja.

Res je tudi, da so revolucionarji delili ljudi na zaupljive pripadnike, na koristne sopotnike in razredne sovražnike. Najdoslednejše rešitve so imeli za slednje. Sopotnike, kot je bil Edvard Kocbek, so običajno dobro izkoristili, potem pa zavržli. Za slovenski narod pa so bili ti lahko še usodnejši kot prvi. Številne dobro misleče ljudi so zavedli na revolucionarne stranpoti. Zaupljivi pripadniki, ki so se smeli povzpeli na vodilne položaje, so podrejenim sistematično vcepljali strah. Veljala je stroga konspiracija, zato komandanti niso niti opravičevali izginotja ljudi iz lastnih vrst. Seveda so bile razlike tudi med vodilnimi. A to še danes težko priznajo, pa vseeno posredno potrjujejo. Svojci komandanta IX. korpusa celo s knjigo opevajo slavno življenje, na drugi strani pa si je težko predstavljati, da bi o majorju Mitji svojci napisali kakšen slavonspev. O nesrečnih pohorskih partizanih ali o dolgih spiskih pobitih razrednih sovražnikov bi morali biti glasni sodniki, pa se raje »zavarujejo« z dvojnimi merili. V

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

pravni državi je major Mitja nedolžen, pobiti in njihovi potomci pa so v nepravni državi še po šestdesetih letih brez sodbe krivi. Čedalje več arhivov je dostopnih, zato se bo lahko potrdilo preprosto dejstvo, da ljudstvo samo ni nikoli imelo toliko sovražno-maščevalnega naboja, da bi začelo pobijati sosede, znance in neznance. A potomci revolucionarjev in izvajalci krutih dejanj se očitno še vedno zanašajo na polstoletno indoktrinacijo.

Drugi, manj znani primer obrambnega ministra je verjetno še bolj aktualen. Prepričan sem, da se svojih korenin dobro zaveda. Ko so predsednico PEN Miro Mihelič tuji pisatelji spraševali, zakaj tako zagovarja Jugoslavijo, saj ve, da marsikaj ni dobro, je odgovorila: »Ali ima moja dežela prav ali ne, to je moja dežela.« V poznejših letih, ko je pisala spomine, je priznala: »Bilo nas je kratko malo strah.« Ugotavljala je tudi, da je imela zaradi meščanske družine celo slabo vest v socialistični domovini. Naš obrambni minister je morda še premlad, da bi bil sposoben preseči slabo vest, ki sicer nima podlage, bolj verjetno je ujetnik borcev, ki se niso pripravljali niti pogovarjati o tako ali drugače prisvojenih privilegijih. Iskalce resnice in pravice imajo še vedno za revizioniste polpretekle zgodovine. In tisti, ki bodo

z zamudo spoznali ali priznali zmote, se bodo morda poskušali rešiti s kakšno drugo barvo.

Ernest Pušnik, Hrušica

Cerkveni davek

Zadnje čase se ob razpravah glede zakonodaje, ki naj bi urejala položaj verskih skupnosti in tudi socialne pravice duhovnikov (za levico so seveda sporne predvsem in zlasti socialne pravice katoliških duhovnikov), spet obujajo zamisli o t. i. cerkvenem davku. Priznati je treba, da je zamisel na prvi pogled zelo všečna in logična: le zakaj bi nekdo, ki ni veren, gmotno prispeval za verske skupnosti. Toda, če se malce poglobimo v omenjeni predlog, hitro ugotovimo, da predlog o cerkvenem davku še zdaleč ni logičen, še zlasti pa ni pravičen. Cerkveni davek bi namreč vzpostavil svojevrstno davčno neenakost med državljani, saj bi bili katoliški verniki zaradi svoje vere še obdavčeni; gledano iz tega zornega kota bi bil cerkveni davek pravzaprav državna »davčna kazen«. Vedeti moramo, da so tudi katoličani davkoplačevalci in da se iz davkov, ki jih plačujejo, financirajo mnoge zadeve, ki so zanje sporne oz. imajo protikatoliški značaj, na primer

financiranje splava (ki je sporen za katoličane, ki se dosledno držijo cerkvenega nauka), financiranje zveze borcev (ki je tudi organizacija z močnim proticerkvenim in celo protikatoliškim značajem), financiranje fakultete za družbene vede (ki jo bi lahko označili za »trdnjavo protikatolištva«) itn. Katoliški davkoplačevalci navsezadnje tudi (so)financirajo plače državnoborskih poslancev (zato bi lahko poslanka Barbara Žgajner Tavš kdaj pa kdaj, ko jo bo na primer mahnila v ljubljanske trgovine po nakupih, pomislila na to, da ji del denarja za nakupe skozi davčni sistem dajejo tudi katoličani, medtem ko bi lahko poslanec Aleš Gulič, ko bo na kakšni bencinski črpalki polnil rezervoar svojega motorja, na hitro izračunal, kolikšen delež goriva mu bodo »plačali« katoliški davkoplačevalci). Poleg tega mi ni jasno, zakaj bi iz (obveznega) davčnega sistema izločili samo financiranje verskih skupnosti, saj lahko načelo prostovoljnosti uveljavimo tudi na drugih področjih, ki se ta čas (obvezno) financirajo iz javnih sredstev oz. z denarjem davkoplačevalcev. Lahko bi tako poleg cerkvenega davka uvedli tudi borčevski davek (za delovanje zveze borcev bi plačevali le tisti davkoplačevalci, ki bi se za to prostovoljno odločili) ali pa šolskega (davkoplačevalci bi se sami odločali, ali se bo iz njihovih davkov financiralo javno Gaber-Štrukljevo šolstvo ali pa šolstvo z drugačnim ideološko-svetovnonazorskim značajem, npr. tudi katoliške osnovne šole) itd. Na koncu bi le poudaril, da moramo vedeti, da je razprava o cerkvenem davku in levičarsko problematiziranje javnega financiranja verskih skupnosti (zlasti je za levico sporen položaj Rimskokatoliške cerkve)

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

samo poskus populističnega nabiranja volilnih glasov. Vprašanje pa seveda je, koliko se bo leviči proticerkvena retorika in spodbujanje protikatoliške miselnosti med ljudmi obrestovalo na naslednjih volitvah, saj so že zadnje državnozborske volitve pokazale (dokazale), da leviči z njenim »klasičnim repertoarjem« (klerofobija, enobejevska mitologija itd.) ni uspelo pritegniti toliko volivcev, da bi zmagala.

Aleš Žužek, Trbovlje

O delovnih zvezkih in še čem

Spoštovani strokovnjaki za osnovnošolsko izobraževanje na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani! Oglašam se na vaše odprto pismo šolskemu ministru dr. Milanu Zveru, ki je bilo objavljeno v Delu, 15. maja. 2006. Sem učiteljica matematike in fizike s tridesetletnim stažem v pedagoškem poklicu. Učila sem na osnovni šoli, poklicni šoli, ta čas pa se ukvarjam z dijaki s posebnimi potrebami. Sem mati štirih otrok, zadnji je gimnazijec, članica sveta šole, bila sem predsednica sveta staršev, tako da imam vpogled v dogajanje kot pedagoginja in kot mati. Večkrat sem se že oglasila, vaš članek pa me je posebej vzpodbudil, da sem si vzela čas in izlila na papir, kar že nekaj časa nosim v sebi. Pisali ste v imenu strokovnjakov Pedagoške fakultete v Ljubljani. Tako kot vi lepo razložite spoštovanemu ministru, kako so delovni zvezki potrebni, naj vam kot pedagoginja in mati razložim svoje pomisleke glede delovnih zvezkov in še vseh drugih potrebščin, ki jih učenci nosijo v šolo in praznijo žepu staršem, ki imajo v družini več otrok. Delovni zvezki so zelo dragi (in niso prenosljivi na mlajše člane družine), saj jih »potrebujejo« skoraj že pri vseh predmetih (v višjih razredih OŠ tudi pri glasbi, likovnem pouku, »kmalu« morda tudi pri telesni vzgoji). Ker omenjate prvo triletnje devetletke, veste, da večina otrok v prvem triletnju devetletke zelo slabo bere in zato slabo razume besedilo. Tako otroci v veliki večini ne razumejo, kaj zahteva naloga v delovnem zvezku. Otrok si tako že na začetku svojega izobraževanja »pridela« negativno samopodobo, ker ima občutek, da ničesar ne zmore sam, saj še brati ne zna, kaj šele da bi prebrano razumel. Starši morajo

priskočiti na pomoč (če imajo čas, nekateri pa tudi ne vedo, kako naj otroku pomagajo), sicer naloga ni narejena. Otrok je nesrečen, učitelj pa slabe volje. Otroci se navadijo stalne pomoči staršev, kar pomeni nesamostojnost. Vprašamo se torej, komu je delovni zvezek namenjen, staršem ali otrokom ali zato, da je. Otrok bi se moral v prvem triletnju navajati, da se mora za opravljeno delo potruditi, torej na vztrajnost, marljivost, oblikovanje estetskega čuta in odnosa do knjige. In kaj se v resnici dogaja? Že najmlajši hitro naredijo nalogo, kako je napisana ni pomembno, ker pri matematiki napiše morda pet števil in je naloga narejena. Pri slovenščini napiše deset besed, pa »fertik deu«. Nekateri učitelji, ki poučujejo v prvem triletnju, ugotavljajo, da je učbenikov in delovnih zvezkov preveč (saj so posledica napredovanja učiteljev v nazive). Ko so zagledali luč sveta, vsebina in uporabnost ni bila pomembna, saj so nekatere založbe kovalе nemajhen dobiček (kot smo brali po informacijah nekaterih raziskovalnih novinarjev) na račun staršev, ki so morali vse to plačati. Učbeniki niso poenoteni in tako za otroka ni mogoč prehod iz ene osnovne šole v drugo. Če se to vendarle zgodi, morajo starši kupiti tisti učbenik in delovni zvezek, ki ga uporabljajo na tisti šoli. Predstavljajte si, da imajo več otrok. Zavedam se, da je za pripravo takega delovnega zvezka vloženega veliko truda, vendar sem pri svojih otrocih opazovala, koliko so jih uporabljali. Na začetku malo in morda še tu in tam dve »čički rački«, nato je bila ta lepa knjiga, polna čudovitih fotografij, za v koš. Potem pa ugotavljamo, da otroci vse uničujejo, da je na pohodu potrošništvo, varčevanje pa je negativna vrednota. Ko to doživljamo leto za letom, mi je hudo pri srcu in seveda tudi žepu. Po pogovoru s starši otrok, ki uporabljajo katere koli delovne zvezke, ugotavljamo, da so večkrat neuporabljivi s strani otrok in učiteljev ali pa se dogaja, da učna snov ni usklajena z vsebino učbenika, kar pomeni, da so spet neuporabni. Glede na to, da menite, da z delovnim zvezkom omogočate problemsko zastavljen pouk in učenje aktivno vlogo, menim, da bi nekatere vsebine delovnega zvezka prenesli v učbenik. Otroci naj nalogo pre-

Je molk res zlato?

Marija Vodišek

Če bi bilo to res, bi še poslanec LDS Milan M. Cvikl molčal iz bojazni, da ga izgubi. Največkrat je molk posledica vcepljenega strahu. V vsej človeški zgodovini ga zasledimo, vendar nam ni treba iti tako daleč nazaj. Molk in strah sta tu med nami. Zato vsa čast in zahvala tistim, ki ga poskušajo ozdraviti. To so predvsem nekateri zgodovinarji, ki so se lotili gigantskega dela, to je razkriti resnico o vsem, kar se je dogajalo ne le na naših tleh, temveč v vsej Evropi. Načrt komunistov in njihovih agentov, vodenih s strani Sovjetske zveze, je bil prevzeti vodilne položaje v evropskih državah. Prva priložnost za to je bila španska državljanska vojna, kamor so se zgrinjale mednarodne brigade, ki pa so naredile več škode kot koristi. Glavni cilj ni bila Španija, bila je Francija, ki jo je Stalin s pomočjo svojih agentov in številnih simpatizerjev hotel prevzeti (Dvojna življenja Stephana Kocha). To je Leonu Blumu, predsedniku Ljudske fronte in vlade med 1936 in 1938, sicer socialistu, uspelo preprečiti. Začeti je treba s predvojnimi in medvojnimi dogodki tudi pri nas. V Sloveniji je razširjanje komunističnih idej opravljalo »Delo«, skupno glasilo Komunistične stranke Jugoslavije in Komunistične stranke Italije, izvod iz leta XIII, julij 1934, štev. 8. Geslo glasila Delo iz leta 1934 je bilo enako kot časnika Delo iz leta 1987: »Proletarci vseh dežel, združite se«, le da sta v Delu 1987 navedena glavna in odgovorna urednika Božo Kovač in Tit Doberšek. Ni bila enaka le »glava« časopisa, tudi v glavah urednikov ni bilo nobenih razlik. Zaradi takih ljudi, njihovega dolgoletnega prikrivanja v nebo vpajočih zločinov, se nam danes s pomočjo sodstva lahko posmehuje Mitja Ribičič-Ciril, komunistični komisar v NOB, pomočnik načelnika Ozne Ivana Mačka-Matije, javni tožilec, vodilni v vseh represivnih organih povojne Slovenije in Jugoslavije, izšolan v Sovjetski zvezi. Zato molk nekaterih, ki bi morali spregovoriti, ni zlato. Njihov molk je le potrditev laži in pomoč krivcu, ki svojo obrambo s pomočjo spretnih zagovornikov poljubno spremeni. Mnenje zgodovinarja Jožeta Dežmana, objavljeno v Sobotni prilogi Dela z naslovom »Mitja Ribičič, holokavst in moderna«, pove tako rekoč vse, kar bi sleherni Slovenec moral vedeti. Ukazi za umor tisočev vrmljenih domobrancev in njihovih svojcev so bili izdani po končani vojni. Takrat se »heroji« niso več podpisovali le z ilegalnim imenom, temveč bodisi samo s pravim, bodisi z obema. Dokazi o tem so v številnih dokumentih. Se je Mitja Ribičič, potem ko so na zaslišanjih, ki jih je vodil, na pohorski Urbančevi kmetiji do smrti razmesarili »sumljivce« in jih zmetali v gnoj, kdaj za to podpisal? V knjigi Slovenija 1945 J. Corsellisa in M. Ferrarja so opisani vsi številni poskusi Ozne, ki je iskala žrtve po begunskih taboriščih z zahtevo po njihovi vrnitvi v Jugoslavijo v neizbežno smrt. Ozni niso bili dovolj tisoči umorjenih vsepovsod po Sloveniji, hoteli so še več. Bili so mrhovinarji in to so še danes. Bravo nadškofu Francu Perku za njegov govor v spomin v Rogu in drugod pomorjenim »moralnim« zmagovalcem in njegove odgovore novinarki za Odmeve 13. junija. Škofovski konferenci pa se ne bi bilo treba prav nič opravičevati.

pišejo v zvezek in jo rešijo, učbenik pa bi lahko uporabljale tudi naslednje generacije otrok. S prepisovanjem otroci bolje razumevajo besedilo, se vadijo v pisanju, pokazati pa morajo tudi veliko mero vztrajnosti in marljivosti, ki je pogoj za večjo uspešnost v višjih razredih. Učitelji, ki poučujemo v višjih razredih, opažamo, da učenci pišejo nečitljivo,

niso navajeni ne učenja ne branja in ne pisanja nalog, delovni zvezek pa je eden od metodičnih prijemov, ki otroka navajajo na pasivnost. Otroci se v šoli dolgočasijo, imajo negativen odnos do dela, ne znajo biti ustvarjalni, saj jim je od najzgodnejšega otroštva vse ponujeno. Zakaj bi se torej trudili, če to ni potrebno.

Jasna Lesar, Ljubljana

Politični semafor

Kredibilnost ji pada Če bi morali oceniti zadnje poteze informacijske pooblaščenke Nataše Pirc Musar, bi lahko dejali, da so te vsaj nedosledne, če ne dvolične. Musarjeva je namreč zaradi domnevnega kršenja zakona o varovanju osebnih podatkov pred kratkim denarno kaznovala Demokracijo in tabloid Direkt, medtem ko v preteklosti, ko je šlo za nekatere evidentne kršitve osebnih podatkov, sploh ni posredovala, kaj šele da bi komu izrekla denarno kazen.

Ulčarjeva naslednica? Potem ko predstavniki mariborske ŠOS niso potrdili vnovične kandidature Mihe Ulčarja za predsednika ŠOS, mrzlično iščejo novega predsednika. Najresnejša kandidatka je 22-letna študentska Visoke šole za turizem v Portorožu Saša Albreht. Kolikšno podporo ima med študenti, predvsem pa kakšne so njene možnosti za izvolitev, je težko reči, lahko pa izrazimo upanje, da bo, če bo izvoljena, delala bolje kot njen predhodnik.

Samokritična prva tožilka Čeprav Barbara Brezigar sama vodi sistem, o katerem je bil govor pretekli teden pred parlamentarnim odborom za politiko, to ni bila ovira, da do sistema ne bi bila kritična. Ko je predstavila poročilo državnih tožilcev v lanskem letu, je dejala, da tožilci zelo dobro opravljajo delo pri pregonu klasičnega kriminala, slabše pa jim gre na področju gospodarskega kriminala in korupcije. Samokritičnost nikomur v državi ne bi škodila.

Toplo-hladno

Parlamentarna komisija, ki preiskuje razmere na državnem tožilstvu, je pred kratkim zaslišala nekdanjo voditeljico skupine državnih tožilcev za posebne zadeve Jožico Boljte Brus. Tožilka je na vprašanja poslancev o delu posebne skupine odgovarjala precej suvereno, zapletala pa se je, ko je odgovarjala na vprašanja o delu nekdanjega tožilca Milana Železnika, ki je bil nekaj časa tudi v njeni skupini. Tako je sprva trdila, da je bil Železnik zelo dober tožilec, v naslednjem hipu pa je dejala, da so bili številni nerešeni spisi v njegovi omari posledica njegove »šlamparije«. Kaj od tega drži, iz hladno-toplega tožilkinega pričanja nismo mogli razbrati, očitno pa je, da so nekdanji Železnikovi sodelavci pred komisijo precej molčeči, medtem ko neuradno o njem povedo veliko več. Tako je pred kratkim eden od tožilcev dejal,

da Železnik v resnici kot tožilec ni bil nič posebnega in da je bil pri svojem delu precej raztresen. Ko se je moral posloviti s tožilstva, so delovni spisi ležali praktično po celi pisarni, v eni izmed delovnih map pa naj bi bili našli celo ginekološki izvid njegove žene. A. K.

RADIO
UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- ☐ Iz arhivov slovenske politične policije
- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba**

5.000,00 SIT / 20,86 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.200,00 SIT / 25,87 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.700,00 SIT / 27,95 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 4.990,00 SIT / 20,82 EUR
 8.500,00 SIT / 35,46 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 3.906,00 SIT / 16,29 EUR
 6.727,00 SIT / 28,07 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 990,00 SIT / 4,13 EUR
 10.850,00 SIT / 45,27 EUR
 4.991,00 SIT / 20,82 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 5.300,00 SIT / 22,11 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 4.449,00 SIT / 18,56 EUR
 6.696,00 SIT / 27,94 EUR
 4.232,00 SIT / 17,65 EUR
 3.840,00 SIT / 16,02 EUR
 6.460,00 SIT / 26,95 EUR
 4.400,00 SIT / 18,36 EUR
 3.000,00 SIT / 12,51 EUR
 2.500,00 SIT / 10,43 EUR
 2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane
iz tolarskih cen po centralnem paritetnem
tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

☐ **Naročam tednik Demokracija**

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Peter Mankoč

Z VAMI SO VSI VAŠI.

Z UMTS mobiteli, ki vas komaj čakajo v vseh Mobitelovih prodajnih centrih,
so z vami vsi vaši ... filmi, športi, igre in glasba.

Polščite svoje junake na multimedijem portalu www.planet.si.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

WWW.MOBITEL.SI

